

KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK PROGRAMI

**TÜRK HUKUKUNDA SPORCULARIN
SİGORTALANMASI**

GÜLFEM KOCAOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL, NİSAN, 2023

Gülfem Kocaoğlu

Yüksek Lisans Tezi

2023

TÜRK HUKUKUNDA SPORCULARIN SİGORTALANMASI

GÜLFEM KOCAOĞLU
DR. ÖĞR. ÜYESİ ASLIHAN ERBAŞ AÇIKEL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hukuk Anabilim Dalı'nda yüksek lisans derecesi için gerekli kısmi şartların yerine getirilmesi amacıyla Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne teslim edilmiştir.

İstanbul, Nisan, 2023

ONAY

GÜLFEM KOCAOĞLU tarafından hazırlanan **TÜRK HUKUKUNDA SPORCULARIN SİGORTALANMASI** başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi, Aslıhan Erbaş Açık (Danışman)

Kadir Has Üniversitesi

Doç. Dr. Kübra Yetiş Şamlı

İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Ahmet Ayar

Kadir Has Üniversitesi

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet Timur Aydemir

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

Onay Tarihi: 10/04/2023

ARAŞTIRMA ETİĞİ VE YAYIN YÖNTEMLERİ BİLDİRİMİ

Ben, GÜLFEM KOCAOĞLU;

- Hazırladığım bu Yüksek Lisans Tezinin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve başka çalışmalardan yaptığım alıntıların kaynaklarını kurallara uygun biçimde belirttiğimi;
- Bu Yüksek Lisans Tezinin başka bir eğitim kurumunda bir derece veya diplomaya sunulan veya kabul edilen herhangi bir materyal içermediğini;
- "Yükseköğretim Kurulu Etik Davranış İlkeleri" uyarınca hazırlanan "Kadir Has Üniversitesi Akademik Etik İlkeleri"ni takip ettiğimi onaylıyorum.

Buna ek olarak, bu çalışma ile ilgili ortaya çıkabilecek herhangi bir usulsüzlük iddiasının, üniversite mevzuatına uygun olarak disiplin işlemi ile sonuçlanacağını kabul ediyorum.

GÜLFEM KOCAOĞLU

Tarih ve İmza (10/04/2023)

Aileme...

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmamın bütün aőamalarında bilgi ve deneyimleriyle bana yardımcı olan Danışman Hocam Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan Erbaş Açıkel'e teőekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Tez jürimde yer alarak değerli bilgileri ve vermiş oldukları dönütlerle tezime katkıda bulunan Doç. Dr. Ahmet Ayar ve Doç. Dr. Kübra Yetiş Őanlı' ya teşekkür ederim.

Ayrıca tüm hayatım boyunca bana hep güvenerek destek veren annem Doç. Dr. Canan Kocaoğlu'na, babam Doç. Dr. Çelebi Kocaoğlu'na ve kardeőim Alperen Kocaoğlu'na teşekkür ederim.

Son olarak, sigorta poliçesi bulmamda bana yardımcı olan ve geçtiğimiz aylarda kaybettiğim Asım Karakaya'ya, tez çalışmam konusunda bana kaynaklarını hediye eden çocukluk arkadaőım Av. Sena Mercan'a ve tez yazım sürecimde her daim yanımda olan arkadaőlarım Av. Esen Dolma, Av. Yasemin Balın Őavk, Birkan İpek ve Fzt. Gülin Köseoğlu'na teşekkür ederim.

TÜRK HUKUKUNDA SPORCULARIN SİGORTALANMASI

ÖZET

Bu çalışmada, Türk hukukunda sporcuların özel sigortalar kapsamında sigortalanması konusu incelenmeye çalışılmıştır. Sporcu sigortalarının önemi gün geçtikçe artmakla birlikte konuya ilişkin toplu ve düzenli bir mevzuat henüz mevcut değildir. Sporcu sigortaları, ayrı bir sigorta türü olmadığından mal sigortaları hariç her özel sigorta türü sporcular açısından da düzenlenebilmektedir. Burada sporcunun bu sigortalardan yararlanabilmesi için, sporu amatör olarak mı yoksa profesyonel olarak mı yaptığının önemi yoktur. Çalışmada sporcuların hangi sigorta türlerinden yararlanabilecekleri açıklanmaya çalışılmış ve sporcu sigorta sözleşmelerinin riziko ve teminatlarının sınırı belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Spor, Sporcu, Özel Sigorta, Sorumluluk Sigortası, Can Sigortaları

INSURANCE OF ATHLETES IN TURKISH LAW

ABSTRACT

In this study, the issue of insuring athletes within the scope of private insurances was tried to be examined in Turkish law. Although the importance of sports insurance is increasing day by day, there is no collective and regular legislation on the issue yet. Since athlete insurance is not a separate type of insurance, every type of private insurance except property insurance can be regulated for athletes. In order for the athlete to benefit from these insurances, it does not matter whether he or she is doing the sports as an amateur or professional. In this study, it was tried to explain which types of insurance that athletes can benefit from and in this context, the conclusion of the insurance contract, its provisions, the rights and obligations of the parties and the termination of contract were discussed.

Keywords: Sport, Athletes, Private Insurance, Insurance of Liability, Insurance of Life

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	V
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
KISALTMALAR	XIII
1. GİRİŞ	1
2. SPOR KAVRAMI, SPORCULARA YÖNELİK RİZİKOLAR VE SİGORTALAR.....	2
2.1 Spor Kavramı	2
2.1.1 Genel olarak	2
2.1.2 Sporun tarihsel gelişimi.....	3
2.1.3 Amatör spor ve profesyonel spor ayrımı	6
2.1.4 Sporun sùjeleri.....	7
2.1.4.1 Genel olarak	7
2.1.4.2 Spor hizmetleri genel müdürlüğü	8
2.1.4.3 Spor federasyonları	9
2.1.4.4 Spor kulüpleri	11
2.1.4.5 Sporcular	12
2.2 Sporcuları Tehdit Eden Rizikolar ve Bu Rizikoların Sigortalanması	15
2.3 Sporeularla İlgili Rizikoları Teminat Altına Alan Sigortalar ve Uygulanacak Hükümler	20
2.3.1 Sporcu sorumluluk sigortası	22
2.3.2 Sporcu hayat sigortası	24
2.3.3 Sporcu kaza sigortası.....	25

2.3.4 Sporcu hastalık ve sağlık sigortası	28
2.3.5 Sporcu grup sigortası	29
2.4 Sigorta Sözleşmesinin Kuruluşu, Tarafları ve İlgili Kişiler	31
2.4.1 Kuruluş	31
2.4.2 Tarafları	33
2.4.2.1 Sigortacı	33
2.4.2.2 Sigorta ettiren.....	34
2.4.2.3 Sigortalı.....	36
2.4.2.4 Riziko şahsı.....	37
2.4.2.5 Lehtar	37
3. SPORCULARA İLİŞKİN SİGORTALARDA RİZİKO VE TEMİNATIN KAPSAMI.....	40
3.1 Genel Olarak	40
3.2 Hayat Sigortalarında Riziko ve Sigorta Teminatının Kapsamı.....	44
3.2.1 Ana teminatlar	44
3.2.1.1 Vefat teminatı	44
3.2.1.2 Yaşam teminatı	45
3.2.2. Hayat sigortalarında teminatın sınırlandırılması	46
3.2.2.1 Ek sözleşme ile sigorta kapsamına dahil edilebilecek hususlar.....	47
3.2.2.1.1 Savaş, istila, yabancı düşman hareketleri ve çarpışma	47
3.2.2.1.2 İhtilal, isyan, ayaklanma, çeşitli terör eylemleri vb.	47
3.2.2.2 Teminat dışı kalan hususlar	48
3.2.2.2.1 İntihar veya intihara teşebbüs.....	48
3.2.2.2.2 Sigorta ettiren veya lehtarın sigortalıyı öldürmesi	48
3.2.2.2.3 Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımı	49
3.2.2.2.4 Sözleşme yapılması esnasındaki veya öncesindeki mevcut rahatsızlıklar	50
3.3 Kaza Sigortalarında Riziko ve Sigorta Teminatının Kapsamı	50
3.3.1 Kazanın tanımı	50

3.3.2. Kaza sigortası kapsamında verilen ana teminatlar	52
3.3.2.1 Ölüm	52
3.3.2.2 Sakatlık	53
3.3.2.2.1 Geçici sakatlık	55
3.3.2.2.2. Daimî sakatlık	56
3.3.2.3 İş göremezlik.....	57
3.3.2.3.1 Geçici iş göremezlik.....	59
3.3.2.3.2 Sürekli iş göremezlik.....	61
3.3.2.4 Tedavi giderleri.....	62
3.3.3 Kaza sigortalarında teminatın sınırlandırılması	63
3.3.3.1. Ek sözleşme ile sigorta kapsamına dahil edilebilecek hususlar.....	64
3.3.3.1.1 Motosiklet ve takma motorlu bisiklet kullanmak ve bunlara binmek... 64	
3.3.3.1.2 Açık deniz balıkçılığı ve sair avcılık.....	64
3.3.3.1.3 Dağcılık, kış sporları ve sair sporlar	65
3.3.3.1.4 Spor müsabakaları ile sürat ve mukavemet yarışları	67
3.3.3.1.5 Havada yolcu sıfatından başka bir sıfatla uçuş	67
3.3.3.1.6 Deprem, sel, yanardağ püskürmesi ve yer kayması	67
3.3.3.1.7 Terör eylemleri ve sabotaj.....	67
3.3.3.2 Teminat dışında kalanlar hususlar	68
3.3.3.2.1 Harp veya bu mahiyetteki olaylar	68
3.3.3.2.2 Grevlere, lokavt edilmiş işçi hareketlerine, halk hareketlerine, kavgalara iştirak.....	69
3.3.3.2.3 Cürüm veya cinayet işlemek ya da bunlara teşebbüs.....	70
3.3.3.2.4 Sigortalının kendisini bile bile ağır tehlikeye maruz bırakması.....	70
3.3.3.2.5 Terör eylemleri.....	71
3.3.3.2.6 Nükleer, biyolojik ve kimyasal rizikolar.....	71
3.3.3.2.7 Suda boğulma.....	71
3.3.4 Sporcu kaza sigortaları kapsamında aydınlatma yükümlülüğü.....	72
3.4 Sağlık (Hastalık) Sigortalarında Riziko ve Sigorta Teminatının Kapsamı	73
3.4.1 Kapsam.....	73
3.4.2 Ana teminatlar	74
3.4.2.1 Sağlık gideri teminatı.....	75

3.4.2.2 Gündelik hastane teminatı	76
3.4.2.3 Gündelik iş görememe teminatı	77
3.4.2.4 Bakım giderleri ve günlük bakım teminatı	77
3.4.3 Sağlık (hastalık) sigortalarında teminatın sınırlandırılması	78
3.4.3.1. Ek sözleşme ile sigorta kapsamına dahil edilebilecek hususlar.....	78
3.4.3.2. Teminat dışında kalan hususlar.....	78
3.4.3.2.1 Harp veya harp niteliğindeki olaylar.....	79
3.4.3.2.2 Cürüm işlemek veya cürme teşebbüs.....	79
3.4.3.2.3 Sigortalının kendisini bile bile ağır bir tehlikeye sokması.....	79
3.4.3.2.4. Uyuşturucu madde kullanımı	80
3.4.3.2.5 Nükleer rizikolar veya nükleer, biyolojik ve kimyasal silah kullanımı vb.	80
3.4.3.2.6 Terör eylemleri ve sabotaj.....	80
3.4.3.2.7 İntihara teşebbüs.....	81
3.5 Sporcu Sorumluluk Sigortasında Riziko ve Sigorta Teminatının Kapsamı.....	81
3.5.1 Kapsam	81
3.5.2 Ana teminatlar	82
3.5.3. Sporcu sorumluluk sigortalarında teminatın sınırlandırılması	83
3.5.3.1. Miktar bakımından sınırlandırma	83
3.5.3.2 Özel şart kaynaklı sınırlandırma	84
3.5.3.3 Yer bakımından sınırlandırma	85
3.5.3.4 Zaman bakımından sınırlandırma	85
3.5.3.5 Teminat dışında kalan hususlar.....	86
3.5.3.5.1 Kast	86
3.5.3.5.2 Sözleşmeden doğan sorumluluk.....	87
3.5.3.5.3 Belirli şahıslarla ilgili zararlar istisnası.....	87
3.5.3.5.4 Çeşitli spor branşlarından doğan talepler.....	88
3.5.3.5.5 Harp, ihtilal, isyan, ayaklanma, grev vb. haller	89
3.5.3.5.6 Terör eylemleri ve sabotaj.....	89
4. SONUÇ.....	90

KISALTMALAR

AFLTT	: Amatör Futbolcu Lisans ve Transfer Talimatı
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
bkz.	: Bakınız
ed	: Editör
eds	: Editörler
FIFA	: Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği
FKSGŞ	: Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartları
GSHK	: Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu
HD	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HSGŞ	: Hayat Sigortası Genel Şartları
IOC	: Uluslararası Olimpiyat Komitesi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KTK	: Karayolları Trafik Kanunu
m.	: madde
M.Ö.	: Milattan Önce
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
MTMSHY	: Milli Takım Mensuplarının Sigortalanması Hakkında Yönetmelik
MÜHFD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
NBA	: Amerika Profesyonel Basketbol Ligi
PFSTT	: Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı
RG	: Resmî Gazete
SHGM	: Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü
SHTD	: Sigorta Hukuku Türk Derneği
SK	: Sigortacılık Kanunu
SKFK	: Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu

SLTVTY	: Sporcu Lisans, Tescil, Vize ve Transfer Yönetmeliği
SSGŞ	: Sağlık Sigortası Genel Şartları
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
ÜŞKMMS	: Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortası
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı

1. GİRİŞ

Günümüzde spor, teknolojinin gelişmesiyle beraber birçok kitleye ulaşmış ve bu sayede spor endüstrisinin içinde olan kişi ve kuruluşlarda profesyonelleşme süreci hızla artmıştır. Profesyonelleşmeyle beraber özellikle sporcular açısından milyon liralık sözleşmelere imza atma fırsatı yakalanmış fakat bu durum beraberinde sigorta müessesesinin önemini de gündeme getirmiştir. Zira sporcular, spor hayatları boyunca sakatlık, hastalık, ölüm gibi çeşitli risklerle karşı karşıya kalabilmektedirler. Örneğin yaşanan sakatlık sonucunda sporcunun uzun süre sahalardan uzak kalması ya da spor hayatının tamamen bitmesi söz konusu olabilir.

Bu bağlamda sporcuların ölüm ya da hayatta kalma rizikolarına karşı hayatlarını, kaza neticesinde meydana gelen sakatlık, ölüm, iş göremezlik vb. durumlarını veyahut da hastalıklarını veya sağlıklarını sigorta ettirmeleri mümkündür. Sporcuların yaşamları boyunca sayılan bu risklere karşı tek başlarına mücadele etmeleri oldukça zor olduğundan onların sigorta edilmiş olması yaşamları boyunca meydana gelebilecek çeşitli risklere karşı büyük bir fayda sağlayacaktır. Sporcu sigortaları bu tür risklere karşı gün geçtikçe gelişmiş ve önem arz etmiştir.

Sporcu ister amatör isterse de profesyonel olarak spor yapıyor olsun, o spora ilişkin belirlenmiş kurallara uygun olarak hareket etmek zorundadır. Sporcunun belirlenmiş olan bu kurallara aykırı olarak hareket etmesi sonucu herhangi bir zarar meydana gelmişse sporcunun bu zarar nedeniyle sorumluluğu gündeme gelecektir. Belirtmek gerekir ki sporcunun sorumluluk sigortası yaptırması veya kulübünün sporcusu adına sigorta sözleşmesi akdetmesi durumunda söz konusu zarar sigorta şirketi tarafından karşılanacaktır.

Çalışmamız iki bölümden oluşmakta olup ilk bölümde, spor ve spor endüstrisi hakkında bilgiler verildikten sonra sporcuların hayatları boyunca karşılaşılabilecekleri riskler ve bu risklere karşı sporcuları koruma altına alan sigorta türleri hakkında bilgiler verilmeye çalışılmıştır. Çalışmamızın ikinci bölümünde ise, sporculara ilişkin sigortalarda riziko ve teminatın kapsamı üzerinde durulmuş ve bu bağlamda sporcu sigortaları rizikolarının ve sözleşme teminatlarının sınırı çizilmeye çalışılmıştır.

2. SPOR KAVRAMI, SPORCULARA YÖNELİK RİZİKOLAR VE SİGORTALAR

2.1 Spor Kavramı

2.1.1 Genel olarak

Latince “*dağıtmak, birbirinden ayırtmak*” anlamına gelen “*Disportare*” ve “*Desport*” kelimelerinden türetilen spor, önceden kararlaştırılmış kurallar çerçevesinde yürütülen; rekabete dayalı yarışma, eğlence ya da sağlıklı yaşam gibi gayelerle bireysel veyahut toplu şekilde yapılan fiziksel veya zihinsel aktiviteler bütünü anlamına gelmektedir.¹ Spor fiziksel veya zihinsel aktivite olmakla beraber aynı zamanda günlük yaşamın stresini atma ve sosyalleşme vasıtası olarak bir oyun teşkil etmektedir. Ancak her spor etkinliği içerisinde mutlaka oyun bulunmasına karşılık, her oyun mutlaka bir spor değildir.²

Oyunun gayesinin eğlence olması onun sporla kesiştiği noktadır ve bu nedenle oyun sporun içerisinde yer alır. Buna karşılık spor, belirli kurallar çerçevesinde yürütüldüğünden oyundan ayrılır.³ Diğer bir ifadeyle, oyunlar için önceden belirlenmiş kuralların olmasına gerek yoktur. Aynı zamanda oyun, içgüdüsel bir faaliyettir. Oysaki, sporda içgüdüsellik bulunmamaktadır. Spor, gelişimle orantılı bir birikimin sonucudur.⁴ Bunlar beraber, oyun insanlarla birlikte hayvanların arasında da (kovalamaca, boğuşma vb.) yapılırken, spor sadece insanlar tarafından yapılır.⁵ Binicilik gibi sporlarda hayvanların da yer alması, hayvanların spor yaptığı anlamına gelmemektedir. Oyunlar manevi bir haz almak için yapılır fakat sporda ise manevi hazzın yanında maddi bir karşılık da bulunabilir.⁶

¹ Ramazan Çağlayan, *Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinleri)* (1. Bası, Asil 2007) 12; Rıfat Erten, *Milletlerarası Özel Hukukta Spor* (1. Bası, Adalet 2007) 10; Recep Gülşen, *Spor Hukuku* (2. Bası, Adalet 2013) 1; Şeref Ertaş ve Hasan Petek, *Spor Hukuku* (3. Bası, Yetkin 2017) 1 vd.

² Erten (n 1) 12.

³ Erten (n 1) 12.

⁴ Kurthan Fişek, *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya’da ve Türkiye’de Spor Yönetimi* (1. Bası, YGS 2003) 37.

⁵ Fişek (n 4) 38 vd.

⁶ Azmi Yetim, *Sosyoloji ve Spor* (1. Bası, Gazi 2019) 147; Erten (n 1) 10; Çağlayan (n 1) 12.

Bunun yanında spor yapan kişi, estetik, sağlık, statü ve sosyallik gibi edinimlerde kazanabilir.⁷ Ayrıca oyun, spora göre daha rastlantısaldır.⁸

Spor, yapan kişi bakımından teknik ve fizik kazanmaya yönelik bir uğraş; seyirci bakımından ise yarışmaya dayalı estetik bir süreçtir.⁹ Spor ayrıca, toplumu yansıtan bir ayna olduğu gibi, yerine göre toplumu yönlendiren etkili bir araç da olabilmektedir.¹⁰ Toplum için bu kadar önemli bir yer teşkil etmesi sebebiyle UNESCO, beden eğitimi, fiziksel aktivite ve sporun herkes için temel bir hak olduğunu vurgulamıştır.¹¹ Benzer şekilde Anayasa'nın "*Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim*" başlıklı 59. maddesi, "*Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder*" hükmü ile ülkemizde spor yapma hakkını anayasal güvence altına almıştır.

2.1.2 Sporun tarihsel gelişimi

Sporun ne zaman ve ne şekilde başladığı hususunda netlik bulunmamakla beraber, sporun insanlık tarihi boyunca var olduğunu düşünmek çok da yanlış değildir. Zira, geçmişten beri insanlar gerek hayatlarını idame ettirmek gerekse de vakit geçirmek amacıyla atlama, toplama, koşma, tırmanma gibi çeşitli fiziki aktivitelerde bulunmuşlardır.¹² Bu fiziksel aktiviteler zamanla, zengin insanların ve soyluların gösteriş için yaptıkları bir araca dönüşmüş aynı zamanda da insanların boş vakitlerini değerlendirdikleri festival, dini tören gibi etkinliklerde yapılır hale gelmişti. Görüldüğü üzere insanın sporla yaşamı,

⁷ Erten (n 1) 12.

⁸ Erten (n 1) 12.

⁹ Fişek (n 4) 37.

¹⁰ Fişek, "Spor, günümüzde siyasetten ekonomiye, ırkçılıktan ulus birliğine, uluslararası barış ve dayanışmadan militarizme, boş zamanların değerlendirilmesinden meslektaşların birlikte getirdiği işçi-işveren ilişkilerine açılan yelpazede, çok yönlü etkileri olan bir toplumsal kurumdur" diyerek sporun toplumsal kurum olma işlevini dile getirmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Fişek (n 4) 40 vd.

¹¹ UNESCO, 'International Charter of Physical Education, Physical Activity and Sport' (UNESCO, 1 Ocak 2015) < <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409.locale=en> > Erişim Tarihi: 13 Haziran 2021.

¹² Bununla beraber doktrinde bu fiziki aktivitelerin sporun başlangıcı sayılıp sayılmayacağı konusunda görüş birliği bulunmamaktadır. Bir görüş, yukarıda bahsedilen aktiviteler her ne kadar yaşamı idame ettirmek için yapılsa da spor olarak kabul etmek gerektiğini ve bu nedenle sporun ilk insanlığın doğuşundan itibaren var olduğunun kabul edilmesi gerektiğini düşünür. Bkz. Çağlayan (n 1) 13; başka bir görüş ise, sporun başlangıç tarihini, insanlık tarihinin bir adım ötesine koyar. Onlara göre spor, nesilden nesile aktarılan ve taklit edilerek öğrenilen bir unsurdur. Dolayısıyla sporun başlangıcı ile insanlığın başlangıcı aynı an olamaz. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ekrem Ayhan Kılıçarslan, 'Spor Müsabakalarında Yaralanma' (Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi 2019) 7.

varoluşundan bu yana sürekli bir etkileşim içinde bulunduğu çevre şartları, gelişmişlik ve medeniyet seviyesiyle sahip olduğu olanakların iyileşmesine bağlı olarak sürekli bir ilerleme kaydetmiş ve günümüze kadar ulaşmıştır.¹³

Günümüzdeki arkeolojik çalışmalar ve Gılgamış Destanı'nın incelenmesi, modern anlamdaki organize spor yarışmalarının Sümerler döneminde ortaya çıktığını ve buradan da Hititlerle beraber Eski Mısırlılar yoluyla Antik Yunan'a geçtiğini gösterir.¹⁴ Nitekim Antik Yunan'da oldukça önem verilen güreş sporunun, Mısır'da daha önceden yapıldığı ve sonraki dönemlere aktarıldığı "*Beni Hasan*" adlı antik mezarlık alanında bulunan M.Ö 3. yüzyılın ilk zamanlarına ait duvar ve lahit resimleri ile ortaya konmuştur.¹⁵ Aynı şekilde M.Ö 3000'li yıllarda Mezopotamya uygarlıklarından Sümer'de koşu yarışları, güreş, boks sporlarının oldukça ilgi çektiği bilinmektedir.¹⁶

Bugünün spor dünyasında, en önemli uluslararası organizasyonlarından biri olan Olimpiyat oyunlarının kökeni de çok eskiye uzanır. Başlangıcı M.Ö 776 olarak tahmin edilen antik Olimpiyat Oyunları "*Olimpia*" kentinde her dört yılda bir yapılır ve kentin en güzel vücutlu, en kuvvetli insanları bu oyunlara katılırdı.¹⁷ Bununla beraber, M.Ö 1200 yıllarında yaşadığı sanılan Homeros, "*İlyada ve Odesa*" adlı eserinin birçok yerinde, Yunanların çok daha önceden Olimpia'da spor etkinlikleri düzenlediklerini belirtmektedir.¹⁸ Olimpiyatların ilk gününde dini merasimler yapılır daha sonrasında spor müsabakalarına geçilirdi. Spor müsabakaları devam ederken aynı zamanda da şairler, heykeltıraşlar ve edebiyatçılar da bilgi ve fikir yarışmaları yaparlardı. 12 yüzyıl süresince aralıksız devam eden bu oyunlar, Roma İmparatorluğu'nun resmi dini olan Hristiyanlık

¹³ Cüneyt Yatkın, 'Türkiye'de Sporcuların Vergilendirilmesi' (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi 2006) 5.

¹⁴ Bazı Sümer tabletlerinde Sümer Kralının büyük bir uzun mesafe koşucusu olduğu şiirsel bir anlatımla okuyucuya aktarılır. Bkz. Samuel Noah Kramer, *Tarih Sümerde Başlar* (Hamide Koyukan tr, 1. Bası, Kabalıcı 1999) 342 vd.

¹⁵ Ali Tekin ve Gülcan Tekin, 'Antik Yunan Dönemi: Spor ve Olimpiyat Oyunları' (2014) 7 (28) Tarih Okulu Dergisi <[PDF](https://www.researchgate.net/publication/311111111)> ANTİK YUNAN DÖNEMİ: SPOR VE ANTİK OLİMPİYAT OYUNLARI <[researchgate.net](https://www.researchgate.net/publication/311111111)> Erişim Tarihi: 12 Aralık 2021.

¹⁶ Tekin ve Tekin (n 15) 125.

¹⁷ Olimpiyat oyunlarının ayrıntılı tarihi için bkz. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 'Olimpiyat Oyunları Tarihi' (TMOK, 01 Ocak 2018) <<https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpiyat-Oyunlari-Tarihi/44/1>> Erişim Tarihi: 13 Haziran 2021.

¹⁸ Tekin ve Tekin (n 15) 123.

inanişına uymadığı sebebiyle 393 yılında dönemin imparatoru Theodosius tarafından yasaklanmıştır.¹⁹

Modern olimpiyat kavramı ise 1894 yılında Baron Pierre de Coubertin²⁰ tarafından ortaya atılmış ve aynı yıl oyunları organize etmek gayesiyle Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) kurulmuştur. Bunun akabinde, modern anlamda olimpiyat oyunları dediğimiz oyunlar “*citius, altius, fortius (daha hızlı, daha yüksek, daha güçlü)*”²¹ mottosuyla 1896 yılında Yunanistan’ın başkenti Atina’da başlamıştır.²² Ayrıca Coubertin’in, dünyanın beş kıtasının birleştiğini göstermek amacıyla 1914 yılında Paris’te yaptırdığı Olimpiyat bayrağı ilk kez 1920 Antwerp Olimpiyat oyunlarında göndere çekilmiştir.²³

Türklerin sporla tanışması ise, Türklerin anavatanı olarak bilinen ilk yerleşim yeri olan Aral ve Baykal Gölleri arası ile Himalaya Dağları’nın kuzeyinde bulunan Tanrı Dağları arasındaki geniş coğrafyada yani Orta Asya’nın zorlu doğa koşulları vasıtasıyla olmuştur.²⁴ Zorlu doğa koşulları ile mücadele Türkleri güçlü olmaya zorlamış, fiziksel etkinlikler sosyal yaşamda önemli bir yer tutmuştur. Göçebe hayatı benimseyen ve çocuklarının güçlü ve iyi birer asker olarak yetişmesini arzulayan Türkler, bu amaçla çocuklarını koyunlara bindirerek ayrıca ellerine ok ve yay vererek sıçan ve kuşları avlatırlardı. Bu sayede çocukların kas ve beden hareketlerinin uyum göstermesi sağlanırdı.²⁵ Bu şekilde gelişim gösteren spor etkinlikleri içerisinde güreş, boks, okçuluk,

¹⁹ Bkz. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, ‘Olimpiyat Oyunları Tarihi’ (TMOK, 01 Ocak 2018) <<https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpiyat-Oyunlari-Tarihi/44/1>> Erişim Tarihi: 13 Haziran 2021.

²⁰ Baron Pierre de Coubertin, 1 Ocak 1863’te Paris’te doğdu. Olimpiyat oyunlarının dünya barışının temeli olduğunu düşündü ve bu bağlamda eski Olimpia oyunlarını yeniden canlandırarak modern koşullara adapte etti. 1925 yılına kadar IOC başkanı olarak görev yapan Coubertin, 2 Eylül 1937 yılında vefat etti. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Çetin Özdilek, Aydın Şentürk ve Enver Döşyılmaz, ‘Modern Olimpiyat Oyunlarının Tarihi Gelişimi ve Olimpiyatların Gezici Olma İlkesinin Günümüze Kadar Düzenlenen Oyunlar Açısından Değerlendirilmesi’ (2003) 1 (9) Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/55299>> Erişim Tarihi: 22 Aralık 2021.

²¹ 2021 yılında IOC, “birlikte” kelimesinin slogana eklenmesini onayladı ve bu sayede slogan “Daha Hızlı, Daha Yüksek, Daha Güçlü- Birlikte” şeklinde güncellendi bkz. <<https://olympics.com/ioc/news/-faster-higher-stronger-together-ioc-session-approves-historic-change-in-olympic-motto>> Erişim Tarihi: 2 Mart 2023.

²² Uluslararası Olimpiyat Komitesi Antlaşması için bkz. <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/624923_ioc_antlasmasi.pdf> Erişim Tarihi: 13 Haziran 2021.

²³ Özdilek, Şentürk ve Döşyılmaz (n 20) 8.

²⁴ Doğan Yıldız, *Çağlarboyu Türkler’de Spor* (1. Bası, Telebasım 2002) 16.

²⁵ Mehmet Güçlü, ‘Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve Türkiye’de Beden Eğitimi ve Sporun Gelişimi’ (2001) 1 (150) Milli Eğitim Dergisi <https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/150/guclu.htm> Erişim Tarihi: 22 Aralık 2021.

koşu, atma ve atlatma gibi sporlar yanında; eğerin yapımı ve tekerleğin bulunmasıyla birlikte at ve arabanın da kullanıldığı sporlar da yer almaktadır.²⁶

Cumhuriyet Döneminde ise spor alanındaki faaliyetlerin daha kurumsal şekilde yönetilmesi amacıyla “*Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı*” kurulmuştur. Cemiyet, kurum olarak varlığını sürdürdüğü dönemlerde, halkı sağlıklı şekilde spor yapmaya teşvik etmeye çalışmıştır. Bu bağlamda, sporun bilinçsiz ve sağlıksız şekilde icra edildiği bu dönemden sonra yeni başlayanlara, spora başlamadan önce kabiliyetlerinin durumunu ve yerini belirlemek için çeşitli aletler kullanarak ufak tefek tecrübeler tabi tutulmaları gerektiği, bu incelemeler sonucunda sağlık yönünden herhangi bir engeli olmayan gençlerin spora yönelmeleri, öte yandan aktif spor hayatına devam eden gençlerin de bu teste tabi tutulmaları, bu testlerde başarılı olamayanların spor yapmamaları gerektiği önerilmiştir.²⁷ Ayrıca ileride spor hayatlarında sakatlanan sporcuların cemiyet tarafından tedavi edilecekleri belirtilmiştir.²⁸

2.1.3 Amatör spor ve profesyonel spor ayrımı

Spor, temel olarak “*amatör spor*” ve “*profesyonel spor*” olarak ikiye ayrılır. Amatör kelimesinin kökü Latince de bulunan “*amare*” sözcüğünden gelir ve “*sevmek, hoşlanmak*” anlamındadır. Sporda da benzer şekilde amatörlük, kişinin sevdiği ve hoşlandığı için spor yapmasıdır. Dolayısıyla sporun kazanç sağlamak (para ödülü vb.) veya belirli bir gelir sağlamak (maaş almak vb.) amacı olmaksızın yapılmasına amatör spor denir. Türkiye’de amatör spor branşları, Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü çatısı altında ve ona bağlı olarak faaliyetlerini yürütür. Gerçekten Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına yazılan 05.12.2006 tarih ve 1351 sayılı yazıda,

3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun hükümlerine göre futbol hariç diğer branşların sevk ve idaresi görevi Genel Müdürlüğümüze, her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurtiçi ve yurtdışında temsil etmek görevi ise 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 1. maddesi uyarınca Türkiye Futbol Federasyonuna verilmiştir. Genel

²⁶ Yıldız (n 24) 19.

²⁷ Serkan Öner, ‘Sporda Sosyal Güvenlik’ (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi 2011) 22.

²⁸ Öner (n 27) 23.

Müdürlüğümüze bağlı bütün branşlar amatördür. Bu hükümler çerçevesinde; Genel Müdürlüğümüze sevk ve idare edilen tüm spor branşları amatör, Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığınca sevk ve idare edilen futbol faaliyetlerinden Türkiye Süper Ligi, İkinci Ligi ve Üçüncü Ligleri profesyonel, daha alt düzeyde yapılan diğer futbol faaliyetlerinin ise amatör olarak kabul edilmesi gerektiği mütalaa edilmektedir...

denilerek söz konusu durum açıklanmıştır.

Amatörlük ve amatör spor için yapılan bu tanımlar aslında profesyonellik ve profesyonel spor kavramlarını tanımlamak bakımından da kolaylık sağlar. Dolayısıyla profesyonel spordan anlaşılması gereken, sporun kazanç sağlamak için düzenli olarak sürdürülmesi ve buna karşılık para alınmasıdır. Bir spor branşının profesyonel olarak kabul edilebilmesi için ise spor federasyonunun bağlı olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından profesyonel olduğunun kabul edilmesi ve profesyonel faaliyette bulunulmasına izin verilmiş olması gerekir. Gerçekten Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu²⁹ (SKFK) m. 23/1, *“Spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından profesyonel olarak kabul edilen ve mevzuata göre profesyonel faaliyette bulunulmasına izin verilen spor dallarında, bir spor kulübü veya spor anonim şirketine sözleşme ilişkisi ile bağlı biçimde profesyonel olarak spor faaliyetinde bulunulabilir.”* diyerek bunu hüküm altına almıştır.

Ülkemizde futbol, 1951 yılında Futbol Profesyonellik Talimatnamesi³⁰ ile profesyonel spor olarak kabul edilen ilk ve tek spor branşıdır. Diğer kalan tüm branşlar hukuken amatör niteliktedir.

2.1.4 Sporun sùjeleri

2.1.4.1 Genel olarak

Amatör ya da profesyonel olarak icra edilen spor faaliyetine pek çok kişi ve kurum dahil olmaktadır. Bu kapsamda sporcular, antrenörler, teknik direktörler, menajerler,

²⁹ Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu, Kanun Numarası: 7405, Kabul Tarihi: 22.04.2022, RG 26.04.2022/31821

³⁰ İlgili talimat Beden Terbiye Genel Müdürlüğü Merkez Danışma Kurulu tarafından 10.09.1951 tarihinde kabul edilmiş ve 24.09.1951 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

yöneticiler, hakemler, gözlemciler, organizatörler ve taraftarlar yanında ulusal veya uluslararası federasyonlar, kulüpler, idari kurumlar ve olimpiyat komiteleri sporun süjeleri olarak karşımıza çıkmaktadır.³¹ Aşağıda konumuz itibariyle uygulamada en sık karşılaşılan süjeler olan, Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, spor federasyonları, spor kulüpleri ve sporcular kısaca açıklanacaktır.

2.1.4.2 Spor hizmetleri genel müdürlüğü

3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu³² (GSHK) ile T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı katma bütçeli ve tüzel kişiliğe sahip Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü; taşrada ise özel bütçeli Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri kurulmuştur. Daha sonra çıkan KHK³³ ile teşkilat yapısında değişikliğe gidilen Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün 3289 sayılı kanundaki ismi “*Spor Genel Müdürlüğü*” olarak değiştirilmiş; 10.07.2018 tarihli 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle bir kez daha isim değişikliğine gidilerek şimdiki adı olan *Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü (SHGM)* adını almıştır.³⁴

SHGM, Türkiye'deki bütün spor faaliyetlerinin gelişmesi, yetenekli kişilerin teşvik edilmesi, yerel ve uluslararası spor müsabakaları ve diğer faaliyetlerden sorumlu kamu kurumudur.³⁵ SHGM, Türkiye'deki spor örgütlenmesinin en başında bulunur ve kendi yetki alanı içinde spor faaliyetleri ile ilgili bağlayıcı kararlar alır.³⁶

SHGM, hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarından idari kamu kurumları arasında olup, teknik bilgi ve uzmanlık isteyen gençlik ve spor faaliyetlerinin yürütülmesiyle yükümlü ve bu konuda yetkili bir kuruluştur.³⁷ Bu nedenle GSHK Ek m. 1 hükmü uyarınca, burada çalışanlar kamu görevlisi sayılır ve işledikleri suçlar ile onlara

³¹ Çağlayan (n 1) 58.

³² Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu, Kanun Numarası: 3289, Kabul Tarihi: 21.05.1986, RG 28.05.1986/19120

³³ Bkz. 03.06.2011 tarihli 638 sayılı KHK'nin 31. maddesi.

³⁴ Bkz. Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, ‘Tarihçe’ (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 31 Aralık 2018) <<https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/112/105/Tarihce>> Erişim Tarihi: 13 Haziran 2021

³⁵ Mehmet Cankalp, *Sporla Yönetim ve Organizasyon* (1. Bası, Nobel 2002) 6.

³⁶ Ertaş ve Petek (n 1) 146.

³⁷ Ahmet Nadi Günel ve Erkan Küçükgüngör, ‘Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı’ (1998) 1 (3) TBBD <<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m1998-19983-882>> Erişim Tarihi: 22 Haziran 2021; Ertaş ve Petek (n 1) 155-156.

karşı işlenen suçlar bakımından, Devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanır. Ayrıca yine aynı Kanun'un 36. maddesi gereğince, Müdürlüğün malları Devlet malı statüsündedir.

SHGM'nin görev ve yetkilerine ilişkin düzenleme 10.07.2018 tarihli 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi m. 189'da yer alır. Buna göre Müdürlüğün başlıca görevleri, spor alanındaki gerekli çalışmaları yapmak, spor kültürünün yaygınlaşmasını sağlamak, sporcu yetiştirmek, engelli bireylerin spor yapabilmesini sağlamak, spor faaliyetleri düzenlemek, spor müsabakalarında uluslararası kuralların ve her türlü talimatların uygulanmasını sağlamak, yetenek taraması yapmak, sporcu sağlığının korunması için gerekli çalışmaları yapmak, sporcuların sigortalanması işlemlerini yapmak veya yaptırmak, uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak, eğitimler vermek, bağımsız spor federasyonların kuruluş işlemleri ve genel kurulları ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek, federasyon ve spor kulüplerine yardım yapmak ve bütçeleri ile ilgili işlemleri yürütmek, herhangi bir federasyona bağlı olmayan spor dallarının yaygınlaşmasını sağlamak, sicil- tescil- lisans- vize- aktarma ile ilgili işlemleri yürütmek olarak sayılabilir.

2.1.4.3 Spor federasyonları

Sporun içerisinde, kuralların belirlenmesi, müsabakaların düzenlenmesi, sporcuların yetiştirilmesi, onların uluslararası müsabakalarda yarışmaları ve uluslararası federasyonlara üyelik bakımından spor federasyonların rolü büyüktür.³⁸ Spor branşı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara uygun olarak yönetmek, gelişimini sağlamak, sporcu sağlığı ile ilgili konularda yeterli tedbirleri almak, teşkilatlandırmak, federasyonu uluslararası müsabakalarda temsil etmek ve Tahkim Kurulu³⁹ kararlarını uygulamak hususunda görevli ve yetkili, özel hukuk hükümlerine tabi bağımsız spor federasyonları kurulur.⁴⁰ Federasyonlar, ilgili alanlarda spor dallarıyla ilgili teknik ve

³⁸ Erten (n 1) 174.

³⁹ "Türk hukukunda spor uyuşmazlıkları alanında iki yasal düzenleme zorunlu tahkim öngörülmüştür. Birincisi 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve diğeri 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun." Bkz. Nuray Ekşi, *Spor Tahkim Hukuku* (1. Bası, Beta 2015) 120.

⁴⁰ Ferhat Uslu, *Spor Hukuku Dersleri* (1. Bası, Adalet 2016) 77.

idari kararları alma hususunda yetkilidirler.⁴¹ SKFK m. 26/1 gereğince Spor federasyonları, spor dalı ile ilgili faaliyetleri yürütmek üzere kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulur ve kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin Resmî Gazete’de yayınlanması ile tüzel kişilik kazanır. Spor federasyonlarının merkezi Ankara’dadır. Spor federasyonlarının merkez teşkilatı; genel kurul, yönetim, denetim, disiplin kurulları ve genel sekreterliktir. (SKFK m. 26/2). SKFK m. 38/1 spor federasyonlarının görev ve yetkilerini,

Spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, spor dalının gelişmesini, her yaş grubunda yapılmasını ve ülke genelinde yaygınlaşmasını sağlamak, ulusal ve uluslararası düzeyde performans sporcusu yetiştirmek amacıyla Bakanlıkla koordineli bir şekilde altyapıya yönelik olarak gerekli çalışmaları yürütmek, sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak, spor federasyonunu teşkilatlandırmak, spor federasyonunu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek, Tahkim Kurulu kararlarını uygulamak, yıllık ve dört yıllık stratejik plan hazırlamak, Bakanlık bilişim sistemlerini kullanmak , kendisine bağlı spor dallarında spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerini sportif yönden denetlemek, yönetmelikle belirlenen diğer görevleri yapmak

şeklinde açıklamıştır.

Öte taraftan 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun⁴² futbol branşı özelinde uygulama alanı bulur. Söz konusu Kanun m. 1, Futbol Federasyonunu, “*Her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip özerk bir federasyon*” şeklinde açıklamıştır. Bu hükümde görüldüğü üzere TFF’nin özel hukuk tüzel kişisi olduğu vurgulanmıştır.⁴³ Buna karşılık Yüksek Seçim Kurulu 01.02.2015 tarihli verdiği bir kararında, “*TFF’nin kanunla kurulmuş bulunması ve kanunla kamu gücüne ait birtakım yetkileri kullanma imkânı tanınmış olması karşısında kamu kurumu niteliğine sahip olduğunu*” oy çokluğuyla hükme bağlamıştır.⁴⁴

⁴¹ Ertaş ve Petek (n 1) 203.

⁴² Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, Kanun Numarası: 5894, Kabul Tarihi: 05.05.2009, RG 16.05.2009/ 27230

⁴³ Günal ve Küçükgüngör (n 37) 1040; Gülşen (n 1) 37; Ertaş ve Petek (n 1) 205.

⁴⁴ Yüksek Seçim Kurulu’nun 01.02.2015 tarihli ve 107 sayılı kararı için bkz. <<https://www.ysk.gov.tr/doc/karar/dosya/2262/2015-107.pdf>> Erişim Tarihi: 22 Haziran 2021; benzer yönde TBMM Kamu Denetçiliği Kurumu’nun tavsiye niteliğindeki kararı için bkz. Kamu Denetçiliği

2.1.4.4 Spor kulüpleri

Spor kulübü, belirli kurallara göre kurulan, amatör veya profesyonel spor branşlarında hizmet gösteren, her yaştaki insanların spor yapabileceği tesis, araç gereçlere sahip olan ve kaliteli sporcuların yetiştirilmesini hedefleyen tüzel kişilerdir.⁴⁵ Bu bağlamda SKFK m. 2 ö bendi spor kulübünü, “*Bakanlık ve spor federasyonlarının faaliyetlerine katılmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran özel hukuk tüzel kişiliği*” şeklinde tanımlamıştır. SHGM’nin 31.12.2018 tarihinde yaptığı bir araştırmaya göre ülkemizde toplam 13.399 adet spor kulübü bulunmaktadır.⁴⁶

SKFK’nın kulüpler açısından getirdiği en temel değişiklik, söz konusu kanundan önceki yapıda spor kulüplerinin Dernekler Kanununa tabi olarak kurulan dernekler şeklinde yapılması fakat yeni kanunla birlikte spor federasyonlarına bağlı olarak yarışmak isteyen amatör yahut profesyonel tüm kulüplerin özel olarak tanımlanmış “*spor kulübü*” veya “*spor anonim şirketi*” şeklinde tescil edilmesi zorunluluğudur.⁴⁷ Spor kulübü kurmak için kuruluş bildirimini, tüzük ve gerekli diğer belgelerle birlikte Gençlik ve Spor Bakanlığına başvuruda bulunulur (SKFK m. 3/2). Sayılan belgeler Bakanlık tarafından altmış gün içinde dosya üzerinden incelenir ve mevzuata aykırılık veya noksanlık tespit edildiği takdirde söz konusu eksikliklerin giderilmesi veya tamamlanması kuruculardan istenir. Bu istemin tebliğinden başlayarak en geç altmış gün içinde belirtilen noksanlık tamamlanmaz veya mevzuata aykırılık giderilmezse başvuru Bakanlık tarafından reddedilir (SKFK m. 3/3). Kuruluş bildirimini, tüzük ve diğer belgelerde mevzuata aykırılık veya noksanlık bulunmaz ya da bu aykırılık veya noksanlık süresinde giderilmiş olursa spor kulübü Bakanlık tarafından spor kulüpleri siciline tescil edilir ve bu tescille birlikte

Kurumu, 31.03.2017 tarihli, 2734 Esas Sayılı Kararı; Ayrıca bkz. Kamu Denetçiliği Kurumu, 05.01.2021 tarihli, 2021/232-S.21.348 sayılı kararı, “TFF’nin kanunla kurulmuş bir yapı olduğu ve kanuni ayrıcalıklardan yararlandığı...” ifade edilerek Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığının 01/02/2015 tarihli ve 107 sayılı “... Türkiye Futbol Federasyonunun kanunla kurulmuş bulunması ve kanunla kamu gücüne ait bir takım yetkileri kullanması imkânı tanınmış olması karşısında kamu kurumu niteliğinde olduğuna...” <<https://www.dthukuk.net/2021/02/03/tbmm-kamu-denetciliginin-tffye-tavsiye-karari/>> Erişim Tarihi: 13 Aralık 2021.

⁴⁵ Durmuş Ali Genç, ‘*Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi*’ (1.Bası, Bağırman 1999) 27; Benzer şekilde bkz. 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanununun 3. Maddesi spor kulüplerini “belirli kurallara göre kurulan, amatör veya profesyonel spor dallarında faaliyette bulunan kuruluş” şeklinde tanımlamıştır.

⁴⁶ Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, ‘Spor Kulüpleri 2007- 2018’ (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 31 Aralık 2018) <<https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler>> Erişim Tarihi: 25 Mart 2023.

⁴⁷ Emir Güney, ‘Yeni Spor Kanunu: Spor Kulüplerini ve Federasyonları Bekleyen Değişiklikler’ (KHAS Hukuk Bülteni, 6 Mayıs 2022) <<https://hukukbulteni.khas.edu.tr/bulten/85>> Erişim Tarihi: 21 Nisan 2023.

tüzel kişilik kazanır (SKFK m. 3/4). Spor kulübünün tüzüğünde; spor kulübünün adı, amacı, gelir kaynakları, üyelik koşulları ve organları ile geçici yönetim kurulunun bulunması zorunludur (SKFK m. 3/5).

Ayrıca spor kulüplerinin ilgili federasyona bağlı olmaları da gerekir.⁴⁸ Gerçekten SKFK m.4'te bir spor kulübünün ilgili spor dalında faaliyetlere katılabilmesi için, o spor dalının bağlı olduğu spor federasyonu tarafından tescil edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yapılan spor dalı tescilleri, spor federasyonları tarafından ayrıca Gençlik ve Spor Bakanlığına da bildirilir.

SKFK m. 14 gereğince spor kulüplerinin spor anonim şirketi şeklinde kurulmaları da mümkündür. Buna göre TTK'ya göre kurulan ve tüzel kişilik kazanan anonim şirketler, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından tescil edilmeleri halinde spor anonim şirketi vasfını kazanırlar. Söz konusu şirketlerin tescil başvurusu otuz gün içinde Bakanlık tarafından karar bağlanır. Başvuruda mevzuata aykırılık veya noksanlık bulunması durumunda bu hususun otuz gün içerisinde giderilmesi istenir. Bu süre içinde aykırılık veya noksanlığın giderilmemesi durumunda başvuru reddedilir. Başvuruda mevzuata aykırılık veya noksanlık bulunmaz ya da bu aykırılık veya noksanlık giderilmiş olursa şirket spor anonim şirketi siciline tescil edilir (SKFK m. 14/2). Ayrıca spor federasyonları, belirli liglerde yer alabilmek için spor anonim şirketi statüsünde olma yükümlülüğü ve bu şirketler için ödenmiş sermayesi bir milyon Türk lirasından az olmamak üzere asgari sermaye zorunluluğu getirilebilir (SKFK m. 14/3). Bunlara ek olarak spor anonim şirketleri, faaliyette bulunacakları spor dalını ilgili spor federasyonuna tescil ettirmek zorundadırlar.

2.1.4.5 Sporcular

Spor faaliyetini bizzat yerine getiren sporcu, ilgili sporun kurallarına uyarak spor yapan ve hedefi rakiplerini mağlup etmek olan gerçek kişiye denir.⁴⁹ Yargıtay da verdiği bir kararında, sporcuya ilişkin “spor yapan ve sporla uğraşan kimse”, “yarışma ve

⁴⁸ Gülşen (n 1) 46.

⁴⁹ Durmuş Ali Genç, ‘Sporun Sujeleri’ in Hüseyin Can İnkizler (ed), *Spor Hukuku Ders Kitabı* (Alfa 1998) 39; Gülşen (n 1) 17; Çağlayan (n 1) 58.

müsabakalara katılan kişiler” şeklinde benzer bir tanım kullanmıştır.⁵⁰ Öznesi gerçek kişi olmayan, hayvanlar, robotlar, makinalar, tüzel kişiler vb. sporcu olarak kabul edilmezler.⁵¹

Sporcular, amatör ve profesyonel olmak üzere ikiye ayrılır. İcra ettikleri spor neticesinde herhangi bir ücret almayan (zorunlu giderler hariç) sporculara amatör sporcu denir. Bu kişiler sporu; eğlence, sağlık, ün gibi sebeplerle yaparlar. Belirtmek gerekir ki, başarılı sporcuya parasal bir ödül verilmesi ihtimalinde, sporcu amatör niteliğini kaybetmez. Zira bu ödül bir kereye mahsus, teşvik için verilir.⁵² Yani, bir sporcunun amatör olarak kabul edilmesi için yaptığı sporu meslek olarak icra etmemesi ve spordan sürekli gelir elde etmemesi gerekir.⁵³

GSHK m. 22’ye göre; bir sporcu eğer resmi müsabakaya katılmak istiyorsa (futbol hariç) lisans almak zorundadır. Sporcu bu lisansı ferdi şekilde alabileceği gibi, kulüp adına da alabilir. Sporcuların lisans işlemlerine ilişkin ayrıntılı düzenlemeler Sporcu Lisans, Tescil, Vize ve Transfer Yönetmeliği⁵⁴ (SLTVTY)’nde yer alır. Bu yönetmeliğe göre; sporcu lisansı işlemleri, Bakanlık tarafından yürütülür (SLTVTY m.7/1). Sporcu, ilgili yönetmelik uyarınca m. 6’daki şartları taşıyorsa il/ ilçe müdürlükleri tarafından lisans düzenlenir.

Profesyonel sporcu ise, amatör sporcunun tam tersi olarak, sporu para veya ekonomik bir menfaat kazanmak amacıyla ve ilgili kulüple sözleşme ilişkisi içerisinde sporunu ifa eden

⁵⁰ Yargıtay 9 HD, 19877/ 201778, 08.12.2003 “...Spor ferdi veya kolektif oyunlar şeklinde yapılan ve genellikle yarışmaya yol açan beden hareketleridir. Sporcu ise, spor yapan ve sporla uğraşan kimse olarak sözlüklerde tanımlanmaktadır...” (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi)

⁵¹ Uslu (n 40) 3; Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün (SHGM) açıkladığı rapora göre; 2018 yılındaki aktif lisanslı sporcu sayısı 695.698; lisanslı ama aktif olarak spora devam etmeyen sporcu sayısı ise 4.907.955’tir. Bkz. Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, ‘Sporcu Sayıları 2018’ (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 31 Aralık 2018) <<https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler>> Erişim Tarihi: 13 Haziran 2021.

⁵² Çağlayan (n 1) 59.

⁵³ Erkan Küçükgüngör, ‘Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu’ (1998) 2 (2) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789919>> Erişim Tarihi: 13 Haziran 2021; Genç, *Spor Hukuku* (n 49) 39; Yatkın (n 13) 26; Ertaş ve Petek (n 1) 356.

⁵⁴ Bu yönetmelik, 28.05.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 22. maddesi ile 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 189. maddesinin birinci fıkrasının (o) bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

kişiyeye denir. Profesyonel sporcular sporu zevkten ziyade meslek olarak yaparlar.⁵⁵ Bu sporcular, yaptığı spor sayesinde hayatını idame ettirirler. SKFK m. 23/1,

Spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından profesyonel olarak kabul edilen ve mevzuata göre profesyonel faaliyette bulunulmasına izin verilen spor dallarında, bir spor kulübü veya spor anonim şirketine sözleşme ilişkisi ile bağılı biçimde profesyonel olarak spor faaliyetinde bulunulabilir. Bu şekilde müsabakalara katılan sporcu için spor faaliyeti onun esas mesleğı kabul edilir. Profesyonel sporcunun statüsü ile hak ve yükümlülükleri, faaliyette bulunduğu spor dalının bağılı olduğu spor federasyonu tarafından belirlenir

diyerek profesyonel sporcuju açıklamıştır.

Benzer şekilde Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı⁵⁶ (PFSTT) m. 3'te ise profesyonel futbolcu kavramı açıklanmış ve buna göre, *“Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcu”* profesyonel futbolcu olarak tanımlanmıştır.

Ülkemizde sadece futbol, profesyonel spor dalı olarak kabul edildiğinden, yalnızca futbolcular profesyonel sporcu olarak tescil edilebilmektedirler.⁵⁷

Dolayısıyla, mevzuatımıza göre profesyonel futbolcular dışındaki hiçbir sporcunun ücret karşılığında spor faaliyetinde bulunamaması gerekir. Oysa uygulamada görüldüğü üzere, futbolcu dışındaki birçok sporcu, örneğın basketbol, masa tenisi, kayak, badminton, atletizm vb. branşlarda spor yapan kişiler kulüpleriyle sözleşme imzalayarak ücret kazanmaktadır. Doktrin bu soruna *“gizli profesyonellik”*⁵⁸, *“yarı profesyonel sporcu”*⁵⁹, *“füli profesyonel sporcu”*⁶⁰ veya *“sözleşmeli sporcu”*⁶¹ sıfatları kullanarak çözüm getirmeye çalışmıştır. Nitekim Türkiye Basketbol Federasyonu tarafından çıkarılan

⁵⁵ Küçükgüngör (n 53) 2; Yatkın (n 13) 26; Ertaş ve Petek (n 1) 358; Çağlayan (n 1) 54.

⁵⁶ Bu talimat, TFF Yönetim Kurulu'nun 08.08.2016 tarih ve 28 sayılı toplantısında aldığı karar ile kabul edilmiş ve 11.08.2016 tarihinde TFF'nin resmi internet sitesinde ilan edilerek yürürlüğe girmiştir (bkz. Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı m. 33)

⁵⁷ TFF 3. Lig Müsabakaları Statüsü m. 1/1'e göre, *“TFF 3. Lig, Türkiye'nin en alt profesyonel futbol ligidir.”* Dolayısıyla ülkemizde TFF Süper Lig, 1. Lig, 2. Lig ve 3. Lig organizasyonlarına katılan futbolcular profesyonel statüde, diğer liglerde faaliyet gösteren futbolcular ise amatör statüdedir.

⁵⁸ Küçükgüngör (n 53) 3.

⁵⁹ Genç, *Spor Hukuku* (n 49) 40; Genç, *Stratejik Yönetim* (n 45) 41; Yatkın (n 13) 29.

⁶⁰ Ertaş ve Petek (n 1) 358-359.

⁶¹ Çağlayan (n 1) 55.

Sözleşmeli Sporcular Tescil ve Lisans Talimatı⁶² uyarınca, kulüp ile sporcu, Federasyon tarafından hazırlanan tek tip sözleşmeye imza atmak zorundadır. Söz konusu Talimat'ta bu sözleşmeye imza atan sporcuya “*profesyonel sporcu*” ifadesi yerine “sözleşmeli sporcu” ifadesinin kullanıldığı görülmektedir.

Bu kapsamda bir sporcu eğer yaptığı spor dalını meslek olarak seçmemiş yani yaptığı spordan herhangi bir gelir elde etmiyorsa amatördür. Buna karşılık, eğer sporcu maddi bir kazanç elde etmek amacıyla sporu belli bir organizasyona örneğin kulüp veya federasyona bağlı olarak icra ediyorsa profesyoneldir. Profesyonel sporcu, sporu meslek olarak yapmaktadır. Dolayısıyla amatör bir spor dalında faaliyet gösteren bir kulübe kayıtlı sporcu, kulübünden ücret alarak sporunu icra ediyorsa, her ne kadar kulübü amatör spor branşında faaliyet gösteriyor olsa da sporcuyu hukuken profesyonel olarak kabul etmek gerekir. Yargıtay da aynı yönde olarak, bir spor dalı hukuken profesyonel sayılmasa dahi sporcu ilgili spor dalını kazanç elde etmek amacıyla yapıyorsa sporcunun profesyonel olduğunu kabul etmektedir.⁶³ Bu kapsamda hukuken amatör olarak kabul edilen bir spor branşında faaliyette bulunan sporcu, kulübünden ücret alarak profesyonel şekilde spor yapabileceği gibi, bunun tam tersi olarak, hukuken profesyonel kabul edilen bir spor dalında (futbol) da ücret almaksızın amatör olarak spor yapabilir.⁶⁴

2.2 Sporcuları Tehdit Eden Rizikolar ve Bu Rizikoların Sigortalanması

Sporcular, spor yaşamlarını sürdürmek için hayat boyu bazı risklerle karşı karşıya gelirler.⁶⁵ Bir sporcu kariyerinde başarıya ulaşmak istiyorsa, karşılaştığı bu risklerin üstesinden gelmek zorundadır; ancak sporcunun bu risklerin üstünden tek başına gelmesi oldukça zordur. İşte tam bu noktada sporcuların kariyerlerini ve kariyerleri dışındaki hayatlarını sürdürürken karşılaşacakları beklenmedik riskler sonucu meydana gelen

⁶² Bu talimat, 14.12.2019 tarihli ve 30978 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Sporcu Lisans, Vize ve Transfer Yönetmeliğine dayanılarak Türkiye Basketbol Federasyonu tarafından hazırlanmıştır (bkz. Türkiye Basketbol Federasyonu Sporcu Lisans, Vize ve Transfer Talimatı m. 4)

⁶³ Yargıtay 12 HD, 14234/ 3148, 20.03.2003 (Legalbank Elektronik Hukuk Bankası); Yargıtay 13 HD, 5555/ 14356, 04.06.2012 (Legalbank Elektronik Hukuk Bankası)

⁶⁴ Küçükgüngör (n 53) 4.

⁶⁵ Risk en basit ifadeyle; kişinin iradesi dışında ileride gerçekleşmesi muhtemel bir olayın meydana gelmesi durumudur. Bkz. Merih Kemal Omağ, *Türk Sigorta Hukukunda Rizikonun Ağırlaşması Sorunu* (1. Bası, SHTD 1985) 9-10; Ayşe Gül Bölükbaşı ve Ethem Baturalp Pamukçu, *Sigortanın Temel Prensipleri* (1. Bası, Türkmen 2009) 3; Rayegan Kender, *Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku* (16. Bası, On İki Levha 2017) 311-312.

zararlardan tek başlarına yüzleşmek yerine sigorta yaptırarak bu risklerin üstesinden daha kolay şekilde gelmeleri mümkündür.⁶⁶

Hastalık, sakatlık, yaşlılık ve ölüm gibi rizikolar bir sporcunun hayatında karşılaşılabileceği risklerden birkaçıdır. Örneğin, bir futbolcunun sakatlık sebebiyle belirli bir dönem maçlarda forma giyemeyecek olması neticesinde futbolcu, tedavisi için gereken hastane, ilaç vb. masraflarla karşılaşacağı gibi, birtakım prim ödemelerinden de mahrum kalabilir. Zira, futbolcu sözleşmelerinde maç başı ücreti, şampiyonluk primi gibi ödemeler oldukça yaygın şekilde görülür. Özellikle genç sporcuların yaşadığı hastalık veya sakatlıklar neticesinde spor hayatlarına devam edememeleri durumunda kendilerini bu risklere karşı sigorta ettirmeleri onlara büyük avantajlar sağlar.

Sporcular kulüpleri ile genellikle 1 yıllık sözleşme yaparlar.⁶⁷ Sporcunun bu bir yıl içerisinde istenilen performansı gösterememesi, müsabakalara katılamaması, form düşüklüğü, bulunduğu ülkedeki ekonomik kriz, kulüp borçları gibi nedenlerle sporcu, gelecek yıl daha düşük bütçeli bir sözleşmeye imza atmak zorunda kalabilir.⁶⁸

Her spor dalında sakatlanma veya ölüm riski aynı değildir. Rakibe temasın az veya hiç olmadığı spor dallarında (örneğin; voleybol, yüzme, kayak, tenis, badminton, okçuluk vb.) riskin daha az olduğu söylenebilir. Buna karşılık temaslı sporlarda (örneğin; basketbol, futbol, hentbol, su topu vb.) bu risk daha fazladır. Bazı sporlarda ise rakibe zarar verme sporun doğası gereğidir. Örneğin; judo, boks ve karate gibi sporlarda sporcunun yararlanması veya sakatlanması riski oldukça fazladır.⁶⁹ Bu risklere karşı sporcuların sigortalanması büyük önem taşır.

Değinmek gerekir ki; sigorta gerek sporcular için gerekse de kulüpler bakımından gün geçtikçe önemli bir noktaya gelmesine rağmen ülkemizde özel sigorta yaptırın

⁶⁶ Riskin meydana gelmesi sonucu ortaya çıkan zararın tazmin edilmesi hususunda başkalarından yardım isteme düşüncesi sigortanın ortaya çıkmasını sağlamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tamer Bozkurt, *Sigorta Hukuku* (12. Bası, On İki Levha 2021) 1; Mustafa Çeker, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sigorta Hukuku* (22. Bası, Karahan 2020) 1; Kender (n 65) 1.

⁶⁷ Bazı federasyonların ilgili talimatlarında sözleşmenin süresi bakımından üst sınır belirlenmiş olabilir. Örneğin PFSTT m. 19/2'e göre, "Sözleşmenin süresi en fazla beş yıl olarak belirlenir. Ancak 18 yaşın altındaki futbolcular ile imzalanacak olan sözleşmelerin süresi üç yıldan fazla olamaz." Bkz. <<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statüsü-ve-Transferleri-Talimatı.pdf>> Erişim Tarihi: 21 Haziran 2021.

⁶⁸ Zeki Turgut Gezgez, 'Sporcu Sigortaları ve Birleşik Devletler Uygulamaları' (2013) Reasürör <http://www.millire.com/dergi/SAYI_88.pdf> Erişim Tarihi: 21 Haziran 2021.

⁶⁹ Ertaş ve Petek (n 1) 540.

sporcuların sayısı oldukça düşüktür.⁷⁰ 2017 yılında yapılan bir araştırmaya göre; araştırmaya katılan futbolcuların %55,7'sinin sosyal sigorta dışında herhangi bir özel sigortasının olmadığı tespit edilmiş, özel sigortası olanların oranının ise sadece %18,8 olduğu belirtilmiştir.⁷¹

Bununla beraber federasyonlar, sporcuların özel sigortalar kapsamında sigortalanması konusunda kulüplere zorunluluk getirmiş olabilir.

Örneğin Türkiye Futbol Federasyonu PFSTT m. 24/1-f hükmü uyarınca, “*kulüpler, profesyonel futbolcularını yurt içinde ve dışında yapacakları maçlarda, antrenmanlarda, antrenmanlara gidiş ve gelişlerde, taşıt vasıtalarında meydana gelmesi muhtemel kazalar ve sakatlıklar için kısmi ve daimî maluliyet ve ölüm hallerine karşı TFF tarafından belirlenmiş özel sigorta şirketlerine sigorta ettirmek*” zorundadırlar.

Görüldüğü üzere kulüpler, TFF'nin düzenlediği organizasyonlara katılabilmek için TFF tarafından belirlenen özel sigorta şirketine profesyonel futbolcularını sigorta ettirmek zorunluluğu altındadırlar.⁷² Bu bağlamda, *2021- 2022 futbol sezonunda uygulanmak üzere ilan edilmesi gereken hususlar*⁷³ TFF tarafından yayınlanmış ve bu kapsamda;

Süper Lig, TFF 1. Lig, TFF 2. Lig ve TFF 3. Lig'e dahil kulüplerin, profesyonel futbolcularını yurt içinde ve dışında yapacakları maçlarda, antrenmanlarda, maç ile antrenmanlara gidiş ve gelişlerde, taşıtlarda meydana gelmesi muhtemel kazalar ve sakatlıklar için en az; ölüm halinde 150.000 TL; daimî maluliyet halinde 150.000-TL; hastalık ve tedavi masrafları için 15.000-TL tutarında gösterilen sigorta teminat miktarları üzerinden Federasyonca belirlenecek özel sigorta şirketine sigorta ettirmeleri gerekir.

⁷⁰ Öte yandan ülkemizin aksine spor ekonomisinin fazlaca gelişmiş olduğu ülkelerde, sporcuların sigortalanması hususu oldukça yaygındır. Örneğin; sıradan bir NBA takımında oyuncuların tamamına yakını sözleşmelerine paralel teminatlarda özel bir sigorta korumasındayken, ülkemizde bu oranın çok daha düşük olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Gezgez (n 68) 7.

⁷¹ Ufuk Aydın, Verda Canbey Özgüler, Fatma Kocabaş, Dilek Yalız Solmaz, Hakan Katırcı, Seher Demirkaya, Arif Yüce ve Hilmi Etcı, 'Türkiye'de Profesyonel Sporcuların Çalışma Koşulları ve Örgütlenme Eğilimleri' (2017) 1 (4) Çalışma ve Toplum Dergisi <<https://www.calismatoplum.org/makale/turkiyede-profesyonel-sporcularin-calisma-kosullari-ve-orgutlenme-egilimleri>> Erişim Tarihi: 20 Aralık 2021.

⁷² Buna karşılık TFF Amatör Futbolcu Lisans ve Transfer Talimatı (AFLTT) uyarınca amatör futbolcular açısından, bağlı oldukları kulüplerin futbolcularını özel sigortalar kapsamında sigortalatması hususunda herhangi bir zorunluluk öngörülmemiştir. Dolayısıyla amatör futbolcular açısından kulüplerin futbolcularını sigortalatma tercihi kulüplere aittir.

⁷³ Bkz. <<https://www.tff.org/Resources/TFF/Auto/8e4acaf6ccc945cea5d2508e48de9784.pdf>> Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2021.

Görüldüğü üzere burada futbolcuların, can sigortaları kapsamında zorunlu olarak sigorta edilmeleri söz konusudur.

Milli takıma seçilen sporcuların sigortalanması hususu ise GSHK m.23/1’te düzenlenmiştir. Buna göre;

Milli takımlara seçilen sporcular ile bu takımların teknik kadrolarında yer alanlar, müsabaka öncesi yapılan kamp çalışmalarının başlangıcından, müsabaka sonrası ikametgaha ulaşıncaya kadar, Milli takım listesinde yer alan diğer görevliler ise müsabakaya giriş tarihlerinden, ikametgahlarına varış tarihine kadar geçen süre içerisinde her türlü kaza, hastalık ve sakatlanmalara karşı özel sigorta sistemine göre (...) ⁷⁴ sigortalanır.

İlgili sigortalanma esas ve usullerine ilişkin ise Milli Takım Mensuplarının Sigortalanması Hakkında Yönetmelik ⁷⁵ (MTMSHY) yayımlanmıştır. Bahsi konu yönetmelik kapsamında profesyonel futbol faaliyetleri dışındaki sivil ve askeri takımları oluşturan milli sporcular ile bu takımlar için görevlendirilen yönetici, teknik ve diğer ilgili kişiler ⁷⁶ sigortalanır (MTMSHY m. 2).

Belirtildiği üzere açıklanan MTMSHY, profesyonel futbol faaliyetleri dışındaki spor faaliyetlerini icra eden sporcuların sigortalanmasına ilişkin hükümler getirmiştir. Öte yandan profesyonel milli takım futbolcularının sigortalanmasına ilişkin ise PFSTT’nin 10. maddesinde düzenleme getirilerek buna göre; Türk Milli Takımlarının yapacakları antrenman, maç veya seyahatlerde futbolcuların kısmi ya da daimî maluliyetlerine veya ölümlerine neden olacak kazalara karşı özel sigorta yaptırılacağı ve söz konusu sigortanın primlerinin TFF tarafından ödeneceği düzenlenmiştir. Bununla birlikte Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı ⁷⁷ Ek 1 m. 2/3’te; milli takıma giden futbolcunun kulübünün, milli takım faaliyetleri esnasında meydana gelecek hastalık ve sakatlıklara karşı yapılacak sigorta masraflarından sorumlu

⁷⁴ 02.07.2018 tarihli 703 sayılı KHK’nin 12. Maddesi ile, hükümde yer alan “Genel Müdürlükçe” ifadesi madde metninden çıkarılmıştır.

⁷⁵ Bu Yönetmelik, 23.03.1991 tarih 20823 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 23. maddesini değiştiren 3703 sayılı Kanunun 14. maddesi uyarınca hazırlanmıştır.

⁷⁶ Örneğin; katile başkanı, kamp müdürü, antrenör, hakem, doktor, diyetisyen, fizyoterapist, psikolog, veteriner, masör, tercüman, mihmandar, mutemet, malzemeci, seyis, fotoğrafçı, şoför, şoför muavini vb. sayılabilir (MTMSHY m. 4).

⁷⁷ FIFA, ‘Regulations on the Status and Transfer of Players’ (FIFA, 1 Ocak 2021) <<https://digitalhub.fifa.com/m/e7a6c0381ba30235/original/g1ohngu7qdbxyo7kc38e-pdf.pdf>> Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2021.

olacağı öngörülmüştür. Bu hüküm, kulüplere aşırı yük getirdiği gerekçesiyle doktrinde eleştirilmiştir. Zira kulüpler hem futbolcularını bedelsiz şekilde milli takıma göndermek zorunda kalmış hem de o sırada meydana gelecek hastalık ve sakatlıklar için sigorta yaptırmak zorunda bırakılmışlardır.⁷⁸ Dolayısıyla TFF'nin getirdiği düzenleme fikrimizce daha yerindedir ve MTMSHY m.10 gereğince futbolcunun sigorta ettirilmemesinden doğan zararlardan TFF sorumludur.

Görüldüğü üzere diğer spor branşları ile uğraşan milli takım sporcularının sigortalanması hususunda olduğu gibi milli takıma giden profesyonel futbolcular da gerek antrenman yahut maç esnasında gerekse de bunlar için yapılacak seyahatlerde kısmi veya sürekli sakatlık, hastalık hatta ölüm rizikolarına karşı sigorta himayesinden faydalanabileceklerdir. Milli takım futbolcularını koruma altına alan bu sigortanın, diğer spor branşlarında olduğu gibi müsabaka öncesi yapılan kamp çalışmalarının başlangıcından, müsabaka sonrası ikametgaha ulaşmaya kadar olan tüm süreci kapsamaması yerinde olacaktır.

Tekrar hatırlatmak gerektiği üzere sporcular yaptıkları spor faaliyeti karşılığında ücret alıp alamama durumlarına göre amatör veya profesyonel olarak ikiye ayrılırlar. Kulüplerinden ücret alarak sporunu ifa eden sporculara profesyonel sporcu denmekte olup bu kişiler aynı zamanda 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu⁷⁹ m. 4/1-a kapsamında sosyal sigortadan faydalanırlar.⁸⁰ Zira, kulüp ile sporcu arasında kurulan sözleşme hizmet sözleşmesi niteliğindedir.⁸¹ Öte yandan amatör sporcular ise, ifa ettikleri sporlara karşılık kulüplerinden herhangi bir ücret alamadıklarından kulüpleri ile aralarındaki akdedilen sözleşmeler iş veya hizmet akdi niteliği taşımamaktadır. Dolayısıyla amatör sporcular Sosyal Sigortalar Kanunu açısından sigortalı sayılmazlar. Bu nedendir ki, sosyal

⁷⁸ Hasan Petek, 'Futbolcu ile Kulübü ve Milli Takım Arasındaki Hukuki İlişkiler' 2016 (22) 3 Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/373245>> Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2021.

⁷⁹ Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Kanun Numarası: 5510, Kabul Tarihi: 31.05.2006, RG 16.06.2006/ 26200

⁸⁰ Aziz Can Tuncay ve Ömer Ekmekçi, *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri* (19. Bası, Beta 2017) 294 vd.

⁸¹ Sporcu sözleşmelerinin hukuki niteliği konusunda doktrindeki farklı görüşler için bkz. Ertaş ve Petek (n 1) 402 vd.; Faruk Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu* (1. Bası, Beta 2007) 15 vd.; Oğuz Sadık Aydos, 'Sporcu Sözleşmesinin Feshi' (2013) 62 (3) AÜHFD <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/622966>> Erişim Tarihi: 22 Haziran 2021; Çağrı Cem, *Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi* (1. Bası, On İki Levha 2012) 27 vd.

sigortası olmayan amatör sporculara en azından özel sigorta yaptırılarak sigorta himayesinden yararlanmalarını sağlamak önemlidir.

2.3 Sporcularla İlgili Rizikoları Teminat Altına Alan Sigortalar ve Uygulanacak Hükümler

Bir kişi ister amatör olarak isterse de profesyonel olarak spor yapıyor olsun sakatlık, ölüm, erken yaşta emeklilik⁸² gibi riskler sonucu ortaya çıkan tedavi masrafları, kazanç kaybı gibi çok çeşitli olumsuzluklarla karşı karşıyadır. Gelişen spor ekonomisiyle beraber sporcuların bu tip risklere karşı tek başlarına mücadele etmek yerine ilgili özel sigortalar kapsamında korunmasını sağlamak gün geçtikçe yaygın hale gelmektedir. Bu bakımdan sporcu sorumluluk sigortaları, kaza sigortaları, hayat sigortaları, hastalık ve sağlık sigortaları sporcular için yapılan özel sigorta türlerine örnek olarak verilebilir. Aşağıda bahsi konu sigorta türleri ayrıntılı şekilde incelenecek olup daha sonra uygulamada, kulüplerin sporcuları lehine yaptırdığı sigorta türlerinden biri olan grup can sigortaları incelenecektir.

Konumuz bakımından uygulanabilecek mevzuata baktığımızda, sigorta sözleşmelerine ilişkin hükümler esas itibariyle 6102 sayılı TTK'nın "*Sigorta Hukuku*" başlıklı altıncı kitabının 1401 vd. maddelerinde yer almaktadır.⁸³ Söz konusu kitabın birinci kısmında tüm sigorta sözleşmelerine uygulanabilen genel hükümler yer alırken; ikinci kısmında ise özel hükümler yer almaktadır. TTK m. 1451'de ise "*Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde sigorta sözleşmesi hakkında Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır*" düzenlemesi getirilmiştir. Dolayısıyla gerektiği takdirde TBK'daki hükümler sigorta sözleşmelerine de uygulanabilecektir. Bununla beraber ülkemiz sigortacılığının geliştirilmesini sağlamak, sigorta sözleşmesinde yer alan kişilerin hak ve menfaatlerini korumak ve sigortacılık sektörünün güvenli ve istikrarlı bir ortamda etkin bir şekilde çalışmasını temin etmek ve doğan uyuşmazlıkların çözümlenmesine yönelik usul ve

⁸² Erken yaşta emeklilik kavramının sigorta hukuku bakımından tek başına risk oluşturduğunu söylemek mümkün olmamakla birlikte sporcuların yaş, sakatlanma, performans düşüklüğü ve birtakım özel nedenler sebebiyle sporu erken yaşta bıraktıkları uygulamada sıkça rastlandığından burada risk kavramının içinde sayılmıştır.

⁸³ TTK'daki başlığın hatalı olduğu doğrusunun "*Sigorta Sözleşmesi*" olması gerektiği yönündeki görüş için bkz. Samim Ünan, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap Sigorta Hukuku Cilt 1* (1. Bası, On İki Levha 2016) 3.

esasları düzenlemek amacıyla Sigortacılık Kanunu yürürlüğe sokulmuştur (SK m.1). Yine konumuz itibariyle 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu uygulama alanı bulacaktır.

Bununla birlikte; hayat sigortaları yönetmeliği ve özel sağlık sigortaları yönetmeliğinde de konuya ilişkin muhtelif hükümler yer almaktadır. Ayrıca sigorta türlerine ilişkin genel şartlar ve ilgili spor federasyonların talimatlarında konumuza uygulanabilecek hükümler bulunabilmektedir.

Sigorta sözleşmelerinin genel yapısını düzenleyen ve ilgili sigorta dalındaki tüm sigorta sözleşmelerine uygulanabilen kurallara sigorta genel şartları denir. Sigorta Genel Şartları, benzer rizikolara maruz kişilere mümkün olduğunca eşit kapsam ve şartlarla teminat sağlanması ve bu şekilde bir sigorta dalında üstlenilen risklerin belirlenip yönetilmesini mümkün kılmak amacıyla oluşturulmuş, genel ve soyut sözleşme düzenini belirleyen sözleşme koşullarıdır.⁸⁴ Konumuz bakımından örneğin; üçüncü şahıslara karşı mali mesuliyet sigortası genel şartları⁸⁵, ferdi kaza sigortası genel şartları⁸⁶, hayat sigortası genel şartları⁸⁷ ve sağlık sigortası genel şartları⁸⁸ bu kapsamda sayılabilir. Öte yandan sigortacı ile sigorta ettiren arasında akdedilen sigorta sözleşmesine genel şartlarla birlikte bazı özel şartların da eklenmesi mümkündür. Söz konusu özel şartlar taraflarca, her somut sigorta ilişkisinin özelliklerine uygun olarak getirilen hükümlerdir⁸⁹.

Yukarıdaki açıklamalara ek olarak, yabancı devlet vatandaşı olan sporcuların da sigortalanması gerekebilir. Gerçekten, sözleşme ilişkisinin taraflarının birinin yabancı devlet vatandaşı olması, yerleşim yerinin yabancı ülkede bulunması, sözleşme ilişkisinin yabancı ülkede kurulması yahut borcun ifa yerinin yabancı ülke olması halinde yabancılık unsurunun varlığından söz edilir⁹⁰. Dolayısıyla yabancı devlet vatandaşlığına sahip olan bir sporcunun sigorta ettiren olduğu varsayımında sigorta sözleşmesi yabancılık unsuru içerdiğinden Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu milletlerarası sözleşme hükümleri

⁸⁴ Emine Yazıcıoğlu ve Zehra Şeker Ögüz, *Sigorta Hukuku* (5. Bası, Filiz 2022) 14.

⁸⁵ Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları, Yürürlük Tarihi: 06.04.1959.

⁸⁶ Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartları, Yürürlük Tarihi: 01.01.1961.

⁸⁷ Hayat Sigortası Genel Şartları, Yürürlük Tarihi: 01.06.2022.

⁸⁸ Sağlık Sigortası Genel Şartları, Yürürlük Tarihi: 10.10.1990.

⁸⁹ Mehmet Bahtiyar, 'Sigorta Poliçesi Özel Koşulları, Genel Koşullardan Ayırılması ve Bazı Sorunlar' in Yaşar Karayalçın (ed) Prof. Dr. Ali Bozer'e Armağan (1998) 331 (1) 133.

⁹⁰ Ergin Nomer, *Devletler Hususi Hukuku* (22. Bası, Beta 2017) 33.

saklı kalmak şartıyla söz konusu sigorta sözleşmesinin hukuki durumu Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun⁹¹ (MÖHUK) uyarınca belirlenir. Ayrıca bu tip sözleşmelere uygulanacak hukuk da yine aynı kanunun 24. maddesi uyarınca tespit edilecektir.

2.3.1 Sporcu sorumluluk sigortası

Spor, önceden belirlenmiş kurallara uygun olarak yapılması zorunlu olan bir faaliyettir. Dolayısıyla söz konusu kurallara uyulmaması halinde meydana gelebilecek zararlardan sporcuların hukuki veya cezai sorumluluğu gündeme gelebilir. Sporcuların hukuki sorumluluğu Türk Borçlar Kanunu⁹² (TBK) m. 49'da düzenlenen "*haksız fiil*" sorumluluğuna dayanır. TBK m. 49'a göre "*kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.*"⁹³ Söz konusu maddeden yola çıkarak mevcut bir hukuki ilişkiyle bağlantılı olmaksızın, hukukun cevaz vermediği bir eylem veya olay sonucunda bir kimsenin uğramış olduğu zararı, bir başkasının karşılamakla yükümlü olmasına haksız fiil sorumluluğu adı verilir.⁹⁴ Bu bağlamda sporun profesyonel veya amatör olarak icra edilmesinin hiçbir önemi yoktur. Örneğin kayakla atlama sporunu icra eden bir sporcunun çıkış zamanından önce rampadan atlamaya kalkışması ve alt tarafta bulunan bir üçüncü kişiye çarpması sonucu kişinin yaralanmasına sebebiyet vermesi durumunda sporcunun sorumluluğu doğacak ve sporcu, üçüncü kişinin uğradığı bu zararı tazmin etmek durumunda kalacaktır.⁹⁵ Bu tür risklere karşı tek başına yüzleşmek istemeyen bir sporcu, sorumluluk sigortası ile üçüncü kişilerin uğradığı bu zararı sigorta şirketi tarafından karşılanmasını sağlayabilir.⁹⁶

⁹¹ Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun, Kanun Numarası: 5718, Kabul Tarihi: 27.11.2007, RG 12.12.2007/26728

⁹² Türk Borçlar Kanunu, Kanun Numarası: 6098, Kabul Tarihi: 11.01.2011, RG 04.02.2011/ 27836

⁹³ TBK m. 49 uyarınca kusura dayanan haksız fiil sorumluluğunun şartları; hukuka aykırı fiil, kusur, zarar ve illiyet bağıdır. Kanunlarda belirtilen özel sorumluluk hükümleri saklı kalmak şartıyla, haksız fiil sorumluluğunun doğması için sayılan bu şartların birlikte bulunması gerekir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2* (15. Bası, Vedat 2020) 12.

⁹⁴ Haluk Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (13. Bası, Beta 2013) 112.

⁹⁵ Emine Çelik, 'Sorumluluk Sigortasında Riziko Sınırlamaları Yönünden Sportif Etkinlikler İstisnası' (Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi 2010) 58.

⁹⁶ Modern sorumluluk sigortası 19. Yüzyılda tatbik edilmeye başlanmıştır. İlk sözleşme türü, yük arabası sürücülerine, hem at ve yük arabasıyla sebebiyet verilen zararlara karşı himaye sağlamak amacıyla Fransa'da kurulmuştur. Bkz. Kemal Şenocak, *Mesleki Sorumluluk Sigortası* (1. Bası, Turhan 2000) 12.

Sorumluluk sigortası, sigortalının, üçüncü kişilere karşı zarar vermesine neden olan olaylar sonucunda malvarlığının azalması rizikosunu teminat altına alan pasif bir sigorta türüdür.⁹⁷ TTK m. 1473/1 uyarınca sorumluluk sigortası ile sigortacı, sigortalının sözleşmede kararlaştırılan ve zarar sonradan doğmuş olsa bile sözleşme süresi içinde meydana gelen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar gören üçüncü kişiye, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminatı ödemeyi taahhüt eder.⁹⁸ Burada sigortalanan menfaat sigortalının menfaatidir. Bir başka ifadeyle bu sigorta türü ile sigorta ettirenin sorumluluğu nedeniyle tazmin yükümlülüğünden doğacak borç sigortalıdır.⁹⁹ Bu bağlamda sorumluluk sigortası, kişinin malvarlığındaki pasiflerin artması ihtimaline karşı yapılmış sigortalardır.¹⁰⁰ Örneğin; Formula 1 yarışı esnasında bir pilotun kusurlu manevrası sonucu kaza meydana gelmesi ve diğer pilotların bu kaza neticesinde yaralanması ihtimalinde meydana gelen zarardan kusurlu olan pilot sorumlu olacaktır. Bu gibi durumlarda söz konusu zararların giderilmesi için sorumluluk sigortasının yaptırılması büyük önem arz eder. Bu sayede, hem üçüncü kişilerin uğradıkları zararların sigorta şirketi tarafından telafi edilmesi mümkün olacak hem de sigortalının sigorta sözleşmesinde kararlaştırılmış olan sigorta bedeline kadar tazminat ödeme yükümlülüğü ortadan kalkacaktır.¹⁰¹

Sorumluluk sigortası, sözleşmede kararlaştırılan riskin gerçekleşmesi sonucu doğan tazmin yükümlülüğünün, sigortacı tarafından karşılanması sebebiyle yani sigorta himayesinden yararlanan kişinin malvarlığındaki pasif artışını bertaraf ettiğinden, sorumluluk sigortası TTK kapsamında zarar sigortaları kapsamında sayılmıştır.

Bazı hallerde sorumluluk sigortası yaptırmak, kanun koyucu tarafından zorunlu tutulmuştur.¹⁰² Buna karşılık, sorumluluk sigortalarının isteğe bağlı (ihtiyari) olarak

⁹⁷ Samim Ünan, *İsteğe Bağlı Genel Sorumluluk Sigortasında Riziko* (1. Bası, Beta 1998) 8; Hacı Kara, *Sigorta Hukuku* (1. Bası, On İki Levha 2021) 255; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Sigorta Hukuku Ders Kitabı* (4. Bası, Yetkin 2020) 303; Mehmet Özdamar ve Burak Doğan, *Sigorta Hukuku* (1. Bası, Seçkin 2020) 121; Işıl Ulaş, *Uygulamalı Zarar Sigortaları Hukuku: Genel Hükümler, Mal ve Sorumluluk Sigortaları* (8. Bası, Turhan 2012) 764; Bozkurt (n 66) 235; Çeker (n 66) 131-132; Kender (n 65) 3.

⁹⁸ Çeker (n 66) 250; Kara (n 97) 257.

⁹⁹ Mertol Can, *Türk Özel Sigorta Hukuku (Ders Kitabı) Cilt 1* (1. Bası, Adalet 2018) 140.

¹⁰⁰ Barış Günay, *Sigorta Hukuku* (3. Bası, Seçkin 2021) 200; Özdamar ve Doğan (n 97) 121.

¹⁰¹ Çeker (n 66) 249.

¹⁰² Sigortalar yapılmasının isteğe bağlı olup olmaması açısından zorunlu sigorta ve isteğe bağlı sigorta olarak ikiye ayrılır. İsteğe bağlı sigorta, yapılması hususunda kanuni bir zorunluluk bulunmayan, zorunlu sigorta ise kanunen yapılması zorunlu olan sigortalardır. Bkz. Günay (n 100) 222; Kara (n 97) 270 vd. Yazıcıoğlu ve Şeker Öğüz (n 84) 86.

yaptırmak da mümkündür. Sporcu sorumluluk sigortaları güncel yasal düzenlemelere göre zorunlu olmayıp, ihtiyari nitelik taşımaktadır. Bu nedenle sporcu, spor faaliyetinden kaynaklanabilecek sorumluluğunu sigortalayıp sigortalamamak konusunda serbesttir.

2.3.2 Sporcu hayat sigortası

Spor faaliyetleri ağırlıklı olarak fiziksel aktiviteye dayandığından yaş ilerledikçe sporcuların bu faaliyetlerini sürdürmeleri zorlaşmaktadır. Bu nedenle uygulamada çokça sporcunun erken yaşta emeklilik kararı aldığı yahut spora devam edemeyeceğini açıkladığı görülür. Ortalama bir sporcu genellikle 30 yaşında emekli olmaktadır.¹⁰³ Hatta bu oran e-spor¹⁰⁴ gibi branşlarda 25 yaşa kadar düşmektedir.¹⁰⁵ Zira sporcuların üst seviyede rekabet etmeye devam etmeleri onların fiziksel yeterlilikleriyle oldukça alakalıdır ve yaş ilerledikçe vücutta fiziksel olarak bazı aksaklıklar gözlenmektedir. Bu nedenle sporcuların, belli bir yaştan sonra spor yapamayacak olmaları nedeniyle ekonomik gelirlerinden mahrum kalmaları oldukça sık rastlanır. Diğer yandan özellikle tehlike arz eden spor türleri açısından ani ölüm rizikosu da mevcuttur. Tüm bu nedenlerle sporcuların hem hayatta kalma hem de ölüm ihtimallerine karşı hayat sigortası yaptırmaları önem arz eder.

Hayat sigortası TTK m. 1487 ila 1506 hükümleri arasında düzenlenmiş olup TTK m. 1487/1'de hayat sigortasının tanımı yapılmıştır. Buna göre hayat sigortası ile sigortacı, belli bir prim karşılığında sigorta ettirene veya onun belirlediği kişiye, sigortalının ölümü veya hayatta kalması halinde sigorta bedelini ödemeyi üstlenir. Hayat sigortası, insanların ölümü, çalışma gücünü kaybetmesi ya da belirli bir sürenin sonunda hayatta kalması gibi rizikolara karşı yapılır.¹⁰⁶ Bu bağlamda hayat sigortaları insan hayatı ile ilgili rizikoları

¹⁰³ Ezgi Uyrak, 'Sporcularda Emeklilik Dönemini Etkileyen Faktörler: Emeklilik Mi? Boşluk Mu?' (2017) 1 (1) Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/400908>> Erişim Tarihi: 23 Kasım 2021.

¹⁰⁴ E-spor, farklı ülke ya da kıtalarda ikamet eden insanların internet ağı teknolojisi sayesinde sanal ortamda bir araya getirip oyun oynayabileceği ya da kapsamlı e-spor turnuvaları aracılığıyla dünyanın pek çok değişik bölgesinden katılım gösteren insanların belirlenen yerlerde toplanarak oyun oynadıkları hem zihinsel hem de fiziksel anlamda performans gerektiren bir spor dalıdır.

¹⁰⁵ Bkz. Ünsal Sarıtoprak, 'E-Sporda Emekli Olma Yaşı 30'dan 25'e Geriledi' (Teknolojioku, 13.05.2019) <<https://www.teknolojioku.com/oyun/e-sporda-emekli-olma-yasi-30dan-25e-geriledi-5cd94f1e5fe8292f1c478ae2>> Erişim Tarihi: 23 Kasım 2021.

¹⁰⁶ Işıl Ulaş, *Uygulamalı Can Sigortası Hukuku* (2. Bası, Turhan 2002) 15; Samim Ünan, *Hayat Sigortası Sözleşmesi* (1. Bası, Beta 1998) 142 vd; Çeker (n 66) 305; Şaban Kayıhan ve Ömer Bağcı, *Türk Özel Sigorta*

teminat altına aldığından birer can sigortası niteliğindedir. Zira can sigortasının konusunu insan hayatı oluşturur.¹⁰⁷

Hayat sigortası aynı zamanda meblağ sigortası niteliğindedir. Meblağ sigortalarında, sigortacı sözleşmede öngörülen tutarı ödemekle borcundan kurtulur. Sigortacının bu borcunun doğması için rizikonun gerçekleşmesi yeterlidir. Dolayısıyla söz konusu rizikonun gerçekleşmesi sonucunda, zarar doğmamış olsa bile, sigortacı sözleşmede öngörülen bedeli ödemekle yükümlüdür. Örneğin sporcunun belirli bir tarihe kadar hayatta kalma şartına bağlı yaptırdığı hayat sigortalarında riziko, sporcunun sigorta sözleşmesinde yazılı tarihte hayatta olmasıdır ve bu tarihin gelmesi ile sigortacının bedel ödeme borcu doğar.

2.3.3 Sporcu kaza sigortası

Sporcular kariyerleri boyunca geçirdikleri kaza sonucu geçici veya sürekli olarak sakatlanmaları oldukça yaygın şekilde görülür. Futbol, basketbol, buz hokeyi, Amerikan futbolu gibi temas gerektiren sporlarda bu riskler fazlayken; kayak, motokros, dağ tırmanışı gibi ekstrem sporlarda bu riskler daha da fazladır. Bu tip risklere karşı sporcular, kaza sigortası yaptırarak sigorta himayesinden yararlanabilirler. Bununla birlikte spor kulüplerinin de sporcuları lehine kaza sigortası yaptırmaları mümkündür.

Can sigortalarının bir diğer türü olan kaza sigortası TTK m. 1507/1¹⁰⁸,de tanımlanmış olup buna göre, belli bir prim karşılığında, sigortalının uğrayacağı kaza sonucu ölüm, geçici veya sürekli sakatlık ya da iş göremezlik halleri için sigorta teminatı sağlayan sigortadır. Dolayısıyla kaza sigortasını en basit haliyle, sigortalının uğrayacağı kaza sonucu ölüm, geçici ve sürekli sakatlık veya iş göremezlik rizikolarından korunmak amacıyla belli bir prim karşılığında sigorta himayesi altına girdiği sigorta türü şeklinde tanımlamak mümkündür.

Hukuku Dersleri (4. Bası, Umuttepe 2019) 55; Mahmut Bilgen, *Öğreti ve Uygulamada Sigorta Hukuku* (1. Bası, Adalet 2017) 832.

¹⁰⁷ Fatma Dilek Kabukçuoğlu Özer, *Mukayeseli Hukukta ve Uygulamada Hayat Sigortası* (2. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2014) 32; Haydar Arseven, *Sigorta Hukuku* (1. Bası, Beta 1987) 47; Bilgen (n 106) 6.

¹⁰⁸ TTK m. 1520/2 gereği bu hükmün aksi taraflar arasında kararlaştırılmaz.

Kaza sigortasının hukuki niteliğine baktığımızda kural olarak meblağ sigortası niteliğinde olduğu söylenebilir.¹⁰⁹ Zira, insan bedeninin zarar uğraması sonucu meydana gelen hasarın gerçek değerinin tespit edilmesi mümkün değildir. Fakat sigortacı sadece riziko gerçekleştiğinde sözleşmede önceden kararlaştırılmış olan sigorta bedelini ödeyerek borcundan kurtulamayabilir. Buna ek olarak kaza sigortası sözleşmesinde kararlaştırılmışsa sigortacı, tedavi masrafları veya günlük tazminat (çalışma gücünden yoksun kalanlar için) gibi diğer tazminat türlerini de ödemek zorunda kalabilir. Ayrıca sigorta poliçesinde gerçek zararın sigortacı tarafından karşılanması öngörülmüşse, rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigortacı tespit edilen gerçek zararı karşılamak zorundadır. Bu sebeple kaza sigortalarının karma niteliğe sahip olduğu söylemek daha doğrudur.¹¹⁰

Kaza sigortalarını çeşitli kriterlere göre sınıflandırmak mümkündür.¹¹¹ Doktrinde kaza sigortaları; sigorta edilenlerin sayısı, sözleşmenin akdinde irade serbestliğinin olup olmaması ve kazanın kapsamı kriterlerine göre sınıflandırılmaktadır.¹¹²

Sigortalı sayısına göre kaza sigortaları; ferdi kaza sigortası ve grup kaza sigortası olmak üzere ikiye ayrılır. Ferdi kaza sigortasında sigorta sözleşmesi ile kaza rizikosuna karşı sigorta himayesi bir kişiye sağlanırken;¹¹³ grup kaza sigortasında, birden çok kişinin söz konusu sigorta himayesinden yararlandığı görülür. Grup kaza sigortalarına “*kolektif kaza sigortaları*” adı da verilmektedir.¹¹⁴ Örneğin softbol, basketbol, hentbol gibi takım sporu icra eden kulüpler, sporcularını sigortalatmak için grup kaza sigortası yaptırabilir. Öte yandan uygulamada sporcuların sigortalanması konusunda en fazla ferdi kaza sigortası sözleşmesi yapıldığı görülmektedir.¹¹⁵

Taraflar kaza sigortası sözleşmesi akdederken özel hukukun diğer alanlarında olduğu gibi sözleşme serbestliği ilkesinden yararlanırlar. Fakat kanun koyucu kamu menfaati gereği bazı durumlarda kaza sigortası yapılmasını taraf iradesine bırakmayıp zorunlu tutmuş

¹⁰⁹ Ulaş (n 106) 169.

¹¹⁰ Kaza sigortasının karma nitelikte bir görünüm sergilediği yönündeki benzer görüş için bkz. Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 97) 363.

¹¹¹ Ulaş (n 106) 174

¹¹² Evrim Akgün, *Ferdi Kaza Sigortası Sözleşmesi* (1. Bası, On İki Levha 2017) 29.

¹¹³ Ulaş (n 106) 174.

¹¹⁴ Ulaş (n 106) 174- 175.

¹¹⁵ Gezgez (n 68) 8.

olabilir.¹¹⁶ Söz konusu getirilen zorunluluk Anayasa'nın 48. maddesinde güvence altına alınan sözleşme özgürlüğü ilkesine müdahale niteliğindedir.¹¹⁷ Anayasa'nın 13. maddesine göre ise temel hak ve hürriyetler özlerine dokunulmadan sadece kanunla sınırlandırılabilir. Dolayısıyla bir sigortanın zorunlu tutulabilmesi için bunun açıkça kanunla düzenlenmiş olması gerekir. Buna karşılık konumuz bakımından ilgili Federasyonlarca düzenlenen müsabakalara sporcuların katılabilmesi için kulüplere ferdi kaza sigortası yaptırma zorunluluğu getirildiği gözlemlenmektedir. Örneğin Türkiye Basketbol Federasyonu "*Sözleşmeli Basketbolcular Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı*" gereğince müsabakalarda yer alacak sporcular ile kulüpleri arasında "*basketbolcu tip sözleşmesi*" öngörülmüş ve işbu sözleşmenin 4. maddesinde kulüplere, basketbolcuları ile imzaladıkları sözleşme süresi içinde onların Federasyon tarafından belirlenen alt limitler dahilinde ferdi kaza sigortası kapsamına almak ve ferdi kaza sigortası poliçesinin bir nüshasını Federasyona ibraz etme yükümlülüğü getirilmiştir. Görüldüğü üzere kanunen getirilmesi gereken zorunlu sigortaların bu şekilde federasyonlarca düzenlenen talimatlarla getirilmesi açıkça hukuka aykırıdır.¹¹⁸

Kazanın kapsamına göre ise kaza sigortaları; belirli kazaya karşı sigorta himayesi sağlayan ve her türlü kaza karşı sigorta himayesi sağlayan kaza sigortaları olmak üzere ikiye ayrılır. Belirtmek gerekir ki; belirli bir işin icrası sırasında meydana gelen kazalar da "*belirli kazaya karşı kaza sigortası*" kapsamındadır.¹¹⁹ Atletizm sporu ile uğraşan sporcunun kaza sigortası yaptırması buna örnek verilebilir.

Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartlarına (FKSGŞ) göre sigortalının hayatı veya vücut bütünlüğü üzerinde geçici yahut sürekli engellilik haline düşmesi ya da iş göremez hale gelmesi durumlardan birinin meydana gelmesi neticesinde sigortacı, sigorta bedelini veya sigorta tazminatını ödeme borcu altına girer. Bununla birlikte, hayat sigortasında da sigortalının ölmesi durumu teminat altına alınırken, buradaki fark ölümün kaza neticesinde gerçekleşmiş olması gerektiğidir.

¹¹⁶ Kanun koyucunun zorunlu tuttuğu bu sigortalara "zorunlu kaza sigortası" denmektedir. Örneğin; Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası, Maden Çalışanları Zorunlu Ferdi Kaza Sigortası zorunlu kaza sigortalarından birkaçıdır.

¹¹⁷ Bozkurt (n 66) 118.

¹¹⁸ Benzer yöndeki görüş için bkz. Bozkurt (n 66) 131 vd.

¹¹⁹ Ali Bozer, *Sigorta Hukuku: Genel Hükümler- Bazı Sigorta Türleri* (2. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2009) 228.

2.3.4 Sporcu hastalık ve sağlık sigortası

Anayasa'dan kaynaklanan “sosyal devlet” olma özelliği sebebiyle, devlet tüm vatandaşlarına sağlık güvencesi sağlamakla yükümlüdür ve bunun için bir sosyal güvenlik sistemi öngörölmüştür. Fakat devletin sunduğu bu sağlık güvencesinin yanında ekstra güvenceler veya farklı olanaklar isteyen kişiler için de özel sağlık sigortası getirilmiştir.

TTK, “hastalık ve sağlık sigortası” başlığı altında m. 1511 ila 1519 hükümleri arasında konu ile ilgili düzenlemeler öngörmüştür. Öncelikle “hastalık” kavramını kısaca “sağlıklı bir bedenin normal işleyişini bozan uzuv veya işlev kaybı” olarak tanımlamak mümkündür.¹²⁰ Bir başka tanımla hastalık, “bedensel veya ruhsal işlevlerin tamamen önemsiz denemeyecek kadar devre dışı kalmasına sebep olan, hekim kararıyla tespit edilen, olağan dışı beden veya ruh durumudur.”¹²¹

Sigortacının, sigorta süresi içinde, sigortalının sağlığının bozulması durumunda sigorta sözleşmesinde önceden kararlaştırılmış olan bedeli ödeme yükümlölüğu altına girdiği sigorta türüne ise “hastalık sigortası” denir.¹²²

TTK m. 1512 uyarınca hastalık sigortası teminatı kapsamına sigorta sözleşmesinde öngörölen hastalıklardan birinin veya birkaçının sözleşme süresi içinde ortaya çıkması veya gerçekleşmesi halleri girer. Belirtmek gerekir ki; kişilerin sigorta sözleşmesinden önce meydana gelmiş olan hastalıkları varsa bunlar sigorta teminatı kapsamında değildir. Dolayısıyla sözleşmenin kurulması sırasında hangi hastalıkların teminat kapsamında olduğu ve ne şekilde gerçekleşmiş sayılacakları gibi hususlar sözleşmede ayrıntılı şekilde ifade edilmelidir. Hukuki niteliği bakımından hastalık sigortası, meblağ sigortası niteliğine haizdir ve rizikonun yani hastalığın gerçekleşmesi durumunda sözleşmede kararlaştırılmış olan tutar sigortalıya veya varsa lehtara yapılır.

Sporcular geçirdikleri hastalıklar sebebiyle meydana gelen ilaç ve/veya tedavi masrafları bakımından sağlık sigortası yaptırarak sigorta himayesinden yararlanabilirler. Bu sayede sporcuların eski sağlığına kavuşması için gerekli yatarak veya ayakta tedavi masrafları

¹²⁰ Coşkun Saraç, *Hastalık Sigortası* (1. Bası, Altın Nokta 2013) 18.

¹²¹ Bade Alaçam Kırtay, *Özel Sağlık Sigortası Sözleşmesi* (1. Bası, Seçkin 2022) 56.

¹²² Çeker (n 66) 335; Kayıhan ve Bağcı (n 106) 62.

sigorta şirketi tarafından karşılanır. Sağlık sigortası, TTK m. 1512 ve Sağlık Sigortası Genel Şartları (SSGŞ) m.1 uyarınca sigortalıların sigorta süresi içinde hastalanmaları ve/veya herhangi bir kaza sonucu yaralanmaları halinde tedavileri için gerekli masrafları ile varsa gündelik tazminatlarının, söz konusu genel şartlarda ve varsa özel şartlar çerçevesinde poliçede yazılı meblağ tutarına kadar himaye edildiği sigortalardır. Hastalık sigortasından farklı olarak sağlık sigortası hem meblağ hem de zarar sigortası niteliğinde yapılabilir. Zira, poliçede yazan rizikolar gerçekleştiğinde sigortalıya sabit bir bedel ödeneceği kararlaştırılmışsa meblağ sigortası söz konusu iken; sigortalının eski sağlığına kavuşması için yapılan hastane ve tedavi masraflarının karşılanması kararlaştırılmışsa zarar sigortası mevcuttur.¹²³ Dolayısıyla sağlık sigortası amacı; kişilerin sağlıklarını güvence altına almak, sağlık sorunları çıkması durumunda ödenecek sağlık harcamalarını karşılamak, hastalanma veya kaza sonucu yaralanma sebebiyle iş göremez hale gelmeleri durumunda azalan malvarlıklarına karşı gelir sağlamak olarak belirtilebilir.¹²⁴

2.3.5 Sporcu grup sigortası

Tek bir sigorta sözleşmesi ile birden fazla sigortalının menfaatinin teminat altına alınabilmesi mümkündür. Grup sigortaları olarak anılan düzenleme TTK'da can sigortaları kapsamında 1496. maddede düzenlenmiş olup buna göre; *“en az on kişiden oluşan, sigorta ettiren tarafından, belirli kıstaslara göre kimlerden oluştuğunun belirlenebilmesi imkânı bulunan bir gruba dahil kişiler lehine, tek bir sözleşme ile sigorta yapılabilir. Sözleşmenin devamı sırasında gruba dahil herkes sigortadan, grup sigortası sözleşmesi sonuna kadar yararlanır”*. Dolayısıyla grup sigortalarını; tek bir sigorta sözleşmesi ile birden çok kişinin sigortalanmasına imkân veren sigorta türü şeklinde tanımlamak mümkündür.¹²⁵ Bir başka ifadeyle; bu sigorta sayesinde sigortalı kişiler tek bir sigorta sözleşmesi ile sigorta himayesinden birlikte yararlanabilmektedir.¹²⁶ Böylece

¹²³ Sağlık sigortasının can ve mal sigortalarının özelliklerine sahip karma nitelikte bir sigorta sözleşmesi olduğuna yönelik ayrıntılı bilgi için bkz. Ulaş (n 106) 201.

¹²⁴ Emine Orhaner, *Türkiye’de Sağlık Sigortası* (1. Bası, Siyasal Kitapevi 2000) 75.

¹²⁵ Doktrinde bir yazar grup sigortalarını gerçek grup sigortası ile gerçek olmayan grup sigortası olarak ikiye ayırmış ve gerçek grup sigortasında hukuki anlamda tek bir sigorta olmakla beraber, sigorta tekniği bakımından gruba mensup kişilerin sayısı kadar sigorta ilişkisinin var olduğunu, öte yandan gerçek olmayan grup sigortasında ise, aslında grubu oluşturan mensup sayısı kadar münferit sözleşmenin kurulmuş olduğunu belirtmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ünan, *Hayat Sigortası Sözleşmesi* (n 106) 142 vd.

¹²⁶ Ünan, *Hayat Sigortası Sözleşmesi* (n 106) 9; Kabukçuoğlu Özer (n 107) 111.

gerek sigorta ettiren gerekse de sigortacı açısından maliyetlerin daha düşük olması sağlanmış olur.¹²⁷ Grup sigortaları bakımından TTK m. 1496/1 hükmü uyarınca; belirli kıstaslara göre kimlerden oluştuğunun belirlenebilme imkânı bulunan en az on kişinin bulunması gerekmektedir. Söz konusu on kişinin mevcudiyeti sözleşmenin kurulması için geçerlilik şartı olmakla birlikte, bir kez sözleşme kurulduktan sonra bu sayının onun altına düşmesi ihtimalinde dahi sözleşme geçerliliğini devam ettirir. Örneğin bir spor kulübünün sporcularını sigortalaması böyledir. Sporcu grup sigortaları genellikle bir yıllık (bir sezonluk) olmakla birlikte; turnuva veya maç özelinde de sigorta yaptırılması mümkündür.¹²⁸ Ancak turnuva veya maç için akdedilen grup sigorta sözleşmelerinde sigorta primleri biraz daha yüksektir. Gruba dahil herkese poliçe içeriğini özetleyen bir belge verilir (TTK m. 1496/2) ve söz konusu kişiler sözleşme boyunca sigortadan yararlanır. Belirtmek gerekir ki; grup sigorta sözleşmesi devam ederken gruba sonradan dahil olan kişi grup sigorta sözleşmesinin süresi kadar sigorta himayesinden yararlanacaktır. Örneğin; bir sezon geçerli olmak üzere yapılan grup sigortasına yarım sezon sonra dahil olan sporcu artık kalan yarım sezon için sigorta himayesinden yararlanabilecektir.

Grup sigortalarının bir türü olan “*blanket sigorta*”, bireysel olarak kimliklerinin belirlenemediği bir sınıfı örneğin; bir okuldaki öğrencileri, bir spor yarışmasındaki izleyicileri, bir spor kulübündeki sporcuları ve bir kamptaki kampçılarını himaye altına alır.¹²⁹ Bu sigortada grup üyeleri sıklıkla değişir ve poliçe değişen üyeleri himaye altına alır.¹³⁰ Dolayısıyla söz konusu sigortada sigortalı kişinin isminin veya kim olduğunun önemi yoktur. Bu tip grup sigortalarında, takıma girecek tüm sporcuların sigorta himayesinden yararlanacağı hükmü yer alır. Örneğin bir voleybol kulübünün sporcularını sigortalattığı durumda takıma yeni transfer edilen voleybolcu da bu sigorta himayesinden yararlanabilecektir. Yeni gelen bu sporcunun sigorta himayesinden yararlanabilmesi grup sigorta sözleşmesinde yer alan hükümler ışığında ya kendiliğinden ya da sigortacıya yapılan ihbar neticesinde gerçekleşir.¹³¹

¹²⁷ Grup sigortalarında bireysel sigorta türlerine göre maliyetin düşük olması yönünde bkz. Tuğba Çiftçi, ‘Grup Sigortası Kavramı ve Tabii Olduğu Esaslar’ (Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi 2016) 21.

¹²⁸ Gezgez (n 68) 12.

¹²⁹ Çiftçi (n 127) 34; Ayrıca Blanket sigorta tanımı için bkz. <<http://www.grpbenefits.net/New/healthinsuranceterms.htm>> Erişim Tarihi: 5 Temmuz 2021.

¹³⁰ Çiftçi (n 127) 34.

¹³¹ Kabukçuoğlu Özer (n 107) 112.

Kulüpler daha çok sporcularını grup can sigortaları kapsamında sürekli veya geçici sakatlık rizikolarına karşı sigortalatırlar. Öte yandan uygulamada, grupta yer alan kişilerin her biri için farklı farklı sigorta teminatları belirlendiği de görülmektedir.¹³²

Grup sigortasına ilişkin düzenlemeler arasında öncelikle TTK m. 1496'daki can sigortalarına kapsamında tesis edilen “*grup sigortaları*” başlıklı düzenleme karşımıza çıkar.¹³³ Söz konusu hükmün daha ayrıntılı düzenlenmesine ilişkin ise “*Hayat Grubu Sigortaları Yönetmeliği*” çıkarılmıştır. Ayrıca “*Özel Sağlık Sigortaları Yönetmeliği*” kapsamında da grup sağlık sigortasına ilişkin muhtelif hükümler yer almaktadır.¹³⁴ Öte yandan Sigortacılık Kanunu¹³⁵ (SK) konuya ilişkin herhangi bir düzenleme getirmemiştir.

2.4 Sigorta Sözleşmesinin Kuruluşu, Tarafları ve İlgili Kişiler

2.4.1 Kuruluş

TTK m. 1401/1 hükmü sigorta sözleşmesinin tanımını yapmaktadır. Bahsi konu hüküm uyarınca sigorta sözleşmesi, “*Sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi halinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşme*” şeklinde tanımlanmıştır.¹³⁶ Bu tanımdan yola çıkarak; sigorta sözleşmesi ile sigortacı, rizikoyu taşıma borcunu üstlenmekte sigorta ettiren ise buna karşılık prim ödemeyi kabul etmektedir. Sigorta sözleşmesi borçlar hukuku anlamında bir özel hukuk sözleşmesidir.

Sigorta sözleşmesinin kurulabilmesi için tıpkı diğer özel hukuk sözleşmelerinde olduğu gibi karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının bulunması gerekir. Bununla beraber kanun koyucu sigorta sözleşmesinin geçerliliği için herhangi bir şekil şartı

¹³² Kabukçuoğlu Özer (n 107) 112.

¹³³ TTK m. 1496 hükmü kanun kapsamında hayat sigortaları başlığı altında düzenlenmekle birlikte; m. 1510 ve m. 1519 gereği kıyasen diğer can sigortaları türlerine de uygulanacaktır.

¹³⁴ Ayrıca grup sigortalarına ilişkin “*Bireysel Kredilerle Bağlantılı Sigortalar Uygulama Esasları Yönetmeliği*” ile “*Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemleri Kanununda*” bazı düzenlemeler yer almaktadır.

¹³⁵ Sigortacılık Kanunu, Kanun Numarası: 5684, Kabul Tarihi: 03.06.2007, RG 14.06.2007/ 26552

¹³⁶ Kanun hükmünün eleştirisi için bkz. Kender (n 65) 174 vd.

öngörmemiştir. Dolayısıyla karşılıklı ve birbirlerine uygun rızaların birleşmesi sözleşmenin kurulması için yeterlidir. Öte yandan, kanun koyucu sigortacının susmasına sonuç bağlamıştır (TTK m. 1405/1). Buna göre; “*sigortacı ile sigorta sözleşmesi yapmak isteyen kişinin, sözleşmenin yapılması için verdiği teklifname, teklifname tarihinden itibaren otuz gün içerisinde reddedilmemişse sigorta sözleşmesi kurulmuş sayılır*”. İlgili süre zarfında eğer sigortacı teklifi reddettiğini sigorta ettirene bildirmezse sigorta sözleşmesi kurulmuş olacaktır.

Sigorta sözleşmelerinin geçerliliği hususunda poliçenin düzenlenip düzenlenmemesinin hiçbir önemi yoktur. Buna karşılık, sözlü şekilde yapılan sigorta sözleşmelerinde ispat sorunu ile karşılaşılabilir. Bu gibi durumda sigorta poliçesi, taraflar arasında bir sigorta sözleşmesinin bulunduğu hususunda ispat sağlaması bakımından önemlidir.¹³⁷ Poliçenin de bulunmaması ihtimalinde TTK m. 1424/3 gereğince ispat genel hükümlere göre yapılır ve bu durumda ticari defterler, tarafların beyanları gibi delillerden yararlanılarak sözleşmenin varlığı ispat edilebilir.¹³⁸

¹³⁷ Yargıtay 17 HD, 17446/5966, 16.04.2015 “Dava tarihinde yürürlükte bulunan 6102 sayılı TTK’nun hükümlerine göre, sigorta sözleşmesi hiçbir şekle tabi tutulmamıştır. Sigorta ilişkisinin doğması için sigortacı ile sigorta ettirenin sözleşmenin zorunlu unsurları üzerinde yazılı veya sözlü olarak anlaşmaları yeterlidir. Bütün sözleşmeler gibi sigorta sözleşmeleri de iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanları ile oluşur. Sigorta poliçesi taraflar arasında bir sözleşmenin bulunduğunu ispata yarar. Poliçenin bulunmadığı hallerde ise 6100 sayılı HMK’nın 200.maddesi hükümlerine göre ticari defterler, tarafların beyanları vs. gibi delillerden yararlanılarak sözleşmenin varlığı ispatlanabilir.” (Legalbank Elektronik Hukuk Bankası); Ayrıca bkz. sigorta poliçesinin kıymetli evrak olmadığı, sadece ispat vasıtası olduğu yönünde Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 97) 218; Bozer (n 119) 43; Kender (n 65) 197 vd.

¹³⁸ Çeker (n 66) 58; Kara (n 97) 187; Murat Özbolat, *Temel Sigortacılık* (8. Bası, Seçkin 2020) 126; Yargıtay 17 HD, 3093/3323, 14.03.2013 “Dosyaya mübrez tüm poliçe ve nüshaları davacı ... şirketince ibraz edilmiş olup, davalının savunmasının aksine hiçbir poliçede sigortalının imzası bulunmamaktadır. Poliçenin Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre düzenlendiği konusunda sigortalı ve sigorta ettirenin imzalarını içeren bilgilendirme formu da ibraz edilmiş değildir. Bu durumda ispat külfeti kendisine düşen davacı ... şirketine, davalının imzasını içeren poliçe aslını veya poliçenin yönetmelik hükümlerine uygun düzenlendiğine ilişkin davalının imzasını içeren bilgilendirme formunu ibraz etmesi, Davacı ... şirketi ile poliçeyi düzenleyen acentenin tüm ticari defter ve kayıtlarında uyuşmazlık konusu poliçenin davalı tarafından düzenlenip düzenlenmediği, primin davalı tarafından yatırılıp yatırılmadığı konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılması, Davacının delil listesinde her türlü yasal delile dayanması nedeniyle davalıya yemin teklifi hakkının hatırlatılması, hasıl olacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir.” (Legalbank Elektronik Hukuk Bankası)

2.4.2 Tarafları

2.4.2.1 Sigortacı

Sigortacı, sigorta sözleşmesi kapsamında sigorta himayesini taahhüt eden taraftır.¹³⁹ Bir başka tanımla sigortacı, sigortalanmak isteyen kişi veya kuruluşlara, sigorta sözleşmesi çerçevesinde belirli bir prim karşılığında güvence veren ve tehlike gerçekleştiği durumda tazminat ödemeyi taahhüt eden kişidir.¹⁴⁰

Sigortacılık yapacak kuruluşların hangi şartlar altında sigortacılık yapacakları ve hangi koşullarda faaliyete geçecekleri SK'da düzenlenmiştir. SK m. 3/1'e göre, Türkiye'de sigortacılık faaliyetleri anonim veya kooperatif şeklinde kurulan şirketler tarafından gerçekleştirilir. Bu nedenle sigortacı, aynı zamanda tüzelkişiliğe sahip bir tacirdir; gerçek kişiler sigortacı olamazlar.¹⁴¹ Ayrıca her anonim şirket veya kooperatif sigortacı sıfatıyla sigorta sözleşmesi akdedemez. Bunun için ilgili anonim şirket ya da kooperatifin sigortacılık yapma iznine (ruhsata) haiz olması ve sadece ruhsata sahip olduğu branşlarda sigorta koruması taahhüdünde bulunması gerekir. TTK m. 1401/2 gereği, ruhsatsız bir şirketle onun bu durumunu bilerek yapılan sözleşmeler hakkında TBK'nın 604. ve 605. madde hükümleri uygulanır. Bu durumda ruhsatsız sigortacı ile yapılan sigorta sözleşmelerinden doğan sigorta tazminatı veya bedeli alacağı ruhsatı olmayan sigorta şirketine karşı dava edilemediği gibi bu alacağa ilişkin takip de başlatılamaz. Ruhsatsız sigortacı da ödenmemiş prim alacağını sigorta ettirenden talep edemez. Zira söz konusu borçlar eksik borç niteliğindedir. Dolayısıyla sigortacı, sigorta ettirenden almış olduğu primlerini geri vermek zorunda olmadığı gibi sigorta ettirene ödediği tazminatı da geri alamaz.¹⁴²

¹³⁹ Mehmet Özdamar, *Sigortacının Sözleşme Öncesi Aydınlatma Yükümlülüğü* (1. Bası, Yetkin 2009) 69; Kayıhan ve Bağcı (n 106)133; Bozkurt (n 66) 24; Kara (n 97) 145; Yazıcıoğlu ve Şeker Öğüz (n 84) 87.

¹⁴⁰ Enver Alper Güvel ve Afıtap Öndaş Güvel, *Sigortacılık* (8. Bası, Seçkin 2018) 39.

¹⁴¹ Güvel ve Güvel (n 140) 39.

¹⁴² Kayıhan ve Bağcı (n 106) 133- 134.

2.4.2.2 Sigorta ettiren

Sigorta ettiren, sigorta primi karşılığında taşıdığı riski sigortacıya devreden kişidir. TTK m. 1430/1 gereğince; sigorta ettiren, sigortacı ile sözleşme akdederek prim ödeme borcu altına girer. TTK ve SK kapsamında sigorta sözleşmesinin yapılması için herhangi bir özel ehliyet şartı aranmamıştır.¹⁴³ Bu nedenle tam fiil ehliyetine sahip herkes sigorta sözleşmesi yapabilir.¹⁴⁴ Bu bağlamda, medeni hakları kullanma yetkisine sahip (akli dengesinin yerinde olması, yaptığı davranışların neden ve sonuçlarını kavrayabilecek olması) ve reşit olan herkes sigorta sözleşmesi yapmak hususunda ehildir.¹⁴⁵ Sigorta ettiren gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir. Türk Medeni Kanunu¹⁴⁶ (TMK) m. 49 uyarınca tüzel kişiler, kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakla fiil ehliyeti kazanırlar ve bu sayede tüzel kişilerin de sigorta sözleşmesi akdetmemesi mümkün hale gelir.

Sporcularla ilgili rizikoların teminat altına alındığı sigortalarda sporcu çoğunlukla sigortacı ile sigorta sözleşmesi akdeden sigorta ettiren konumundadır. Bununla birlikte spor kulübünün de sigorta ettiren olarak karşımıza çıktığı haller olabilir. Örneğin bir spor kulübünün, bünyesinde lisanslı olarak sporunu icra eden sporcusu için antrenman ve/veya maç süreleri içerisinde sakatlanması rizikosuna karşı onu sigorta ettirmesi böyledir. Böyle bir durumda prim ödeme borcu sigorta ettiren konumunda olan spor kulübünde olurken, sigorta himayesinden yararlanacak kişi sporcudur.

Grup can sigortalarında sigorta ettiren, sigortalı grup lehine sigorta sözleşmesi akdeden kişidir ve “*grup lideri*” olarak adlandırılır. Grup sigortalarında sigorta ettirenler; dernek, vakıf, tüzel kişiliğe sahip sair kuruluş veya işverenler olabilir.¹⁴⁷ Spor alanında bu kişiler daha çok kulüp veya federasyonlar olarak karşımıza çıkar. Sigorta sözleşmesinden doğan borç ve yükümlülükler bu kişilere aittir. Sigortalıların yani sporcuların ise sözleşmenin akdedilmesinde herhangi bir borcu yoktur.¹⁴⁸ TTK m. 1496/4 uyarınca; sözleşme süresi

¹⁴³ Kayıhan ve Bağcı (n 106) 134.

¹⁴⁴ Bozkurt (n 66) 25; Çeker (n 66) 63.

¹⁴⁵ Çeker (n 66) 63; Özbolat (n 138) 87.

¹⁴⁶ Türk Medeni Kanunu, Kanun Numarası: 4721, Kabul Tarihi: 22.11.2001, RG 08.12.2001/ 24607

¹⁴⁷ Ulaş (n 106) 154.

¹⁴⁸ Sigortalı sözleşmenin tarafı olmadığından bir sözleşme için borç altına giremez. Sigortalı ile sigorta ettirenin birlikte borç altına girmesi ancak ayrı bir sözleşme akdedilerek borca katılma ile mümkündür. Ayrıntılı bilgi için bkz. Çiftçi (n 127) 129.

devam ederken gruptan ayrılma halinde, aksi kararlaştırılmamışsa, sigorta teminatının sigorta ettiren, sigortalı veya lehtar tarafından devam ettirilmesi mümkündür. Böyle bir durumda sigortalı veya lehtar, sigorta ettiren sıfatına haiz olur ve bu kişiler geçmiş günlere ait kendilerine düşen prim borçlarından, önceki sigorta ettirenle birlikte sorumlu olurlar.

Değınmek gerekir ki; yaşı 18'den küçük olan sporcuların lisanslı olarak spor yapması velisi veya vasisinin iznine tabiidir. Zira TMK m. 16 uyarınca; ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça kendi işlemleri ile borç altına giremezler. Bu tip sporcuların sigortalanması durumu da yine yasal temsilcileri vasıtasıyla gerçekleşir. Böyle bir durumda sporcunun velisi veya vasisi sigorta ettiren konumunda olacaktır. Bununla beraber küçük veya kısıtlının yasal temsilcisinin rızası olmadan kendisine sigorta yaptırması durumunda bu işlem askıda hükümsüz olur. Rıza verilirse işlem yapıldığı andan itibaren (sanki baştan izin verilmişçesine) geçerli ve fakat rıza verilmezse işlem yapıldığı andan itibaren geçersiz (kesin hükümsüz) hale gelir.¹⁴⁹ Öte yandan TMK m. 15 gereğı, ayırt etme gücüne sahip olmayan (tam ehliyetsiz) kişilerin sigorta sözleşmesi akdetmesi durumunda yapılan işlem baştan itibaren kesin hükümsüzdür.¹⁵⁰ Ayırt etme gücü bulunmayan kişi, bu işlemi kanuni temsilcisinin izniyle dahi yapamaz. Aynı şekilde geçersiz işlem yasal temsilcinin onayıyla da geçerli hale gelmez.¹⁵¹ Son olarak, ölüm şartına bağılı yapılan hayat sigortaları sözleşmeleri bakımından kanun koyucu TTK m. 1490/2'de özel bir düzenleme getirmiştir. Buna göre, “ölüm ihtimaline karşı yapılan sigortalarda, sigorta bedelinin mutat cenaze giderlerini aşması hâlinde sigortalının veya varsa kanuni temsilcisinin yazılı izni gerekir. Sigortalı on beş yaşından büyükse kanuni temsilcinin dışında ayrıca onun da izni alınır. İzin olmadan yapılan sözleşme, icazet verilmediğı takdirde geçersizdir”. Görüldüğü üzere küçük, mahcur veya mümeyyiz olmayanların ölümü şart koşarak sigorta yapılması

¹⁴⁹ Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, *Medeni Hukuk* (21. Bası, Vedat 2015) 202; Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)* (9. Bası, Filiz 2009) 89.

¹⁵⁰ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz, *Türk Özel Hukuku Cilt 2 (Kişiler Hukuku)* (10. Bası, Filiz 2010) 65; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir (n 149) 75.

¹⁵¹ Serap Helvacı, *Gerçek Kişiler* (4. Bası, Legal 2012) 67; Oğuzman ve Barlas (n 149) 202; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir (n 149) 75; Dural ve Öğüz (n 150) 65.

hususunda TTK kapsamında herhangi bir yasak yoktur.¹⁵² TTK m. 1490/2 kapsamında ölüm şartlı hayat sigortası herkesin hayatı üzerinde yapılabilir fakat bunun için izin şartı aranmıştır.¹⁵³

2.4.2.3 Sigortalı

“*Sigortalı*” ile “*sigorta ettiren*” kavramları birbirinden farklı anlamlara gelmektedir.¹⁵⁴ Şöyle ki sigortacı ile sözleşme akdeden ve bunun sonucunda TTK m. 1430 gereği prim ödeme borcu altına giren kişi sigorta ettiren iken; bu sözleşme ile menfaati güvence altına alınan kişi sigortalıdır. Bir başka ifadeyle sigorta sözleşmesinden kaynaklanan borçları yerine getirmekle yükümlü olan kişi sigorta ettiren olduğu halde, sigorta menfaatinden yararlanacak kişi sigortalıdır.¹⁵⁵ TTK m. 1454/1 “*başkası lehine sigorta*” başlığı altında bu hususu düzenlemektedir. Buna göre, sigorta ettiren üçüncü bir kişinin menfaatini, sigorta ettirebilir. Sigorta sözleşmesinden doğan haklar sigortalıya aittir ve aksine sözleşme yoksa sigortalı, sigorta tazminatının ödenmesini sigortacıdan isteyebilir ve onu dava edebilir.

Sporcu sigortalarında sigorta ettiren ile sigortalı aynı kişi olabileceği gibi farklı kişiler de olabilir. Konuyu bir örnekle açıklamak gerekirse, bir spor kulübünün, sporcusunu meydana gelebilecek kazalara karşı sigorta ettirmesi durumunda, kulüp sigorta ettiren, sporcusu ise sigortalı durumundadır. Dolayısıyla sigorta sözleşmesi çerçevesinde prim ödeme borcu spor kulübüne ait iken sigorta sözleşmesinden doğan haklardan yararlanacak kişi sporcudur. Öte yandan, sporcunun bizzat kendisi sigortacı ile sözleşme akdetmesi durumunda, sigorta ettiren ve sigortalı sıfatları kendisinde toplanacak ve sigortacıya prim ödeme borcu altına girerken karşılığında sigorta himayesinden yararlanacaktır.

¹⁵² Evrim Akgün, ‘Hayat Sigortası Genel Şartları’nın Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Uygunluğuna İlişkin Bir İnceleme’ (2017) 75 (2) İÜHFİM <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/36734/422590>> Erişim Tarihi: 29 Mart 2023.

¹⁵³ Mülga Hayat Sigortası Genel Şartları m. A.2 uyarınca ise “küçüklerin, mahcurların veya mümeyyiz olmayanların ölümünü şart koyarak sigorta etmek batıl, bunların hayatı üzerine sigorta yapmak geçerlidir. Her iki halde de ölüm gerçekleşirse sigortalının ölüm tarihindeki riyazi ihtiyatı ödenir”. Söz konusu hüküm yürürlükteki Genel Şartlarda yer almamaktadır.

¹⁵⁴ Arseven (n 107) 72; Çeker (n 66) 63.

¹⁵⁵ Çeker (n 66) 63; Kara (n 97) 146; Özbolat (n 138) 86.

2.4.2.4 Riziko şahsı

Kanun koyucu hayat sigortaları özelinde konuya ilişkin “*hayatı sigorta edilecek kişi*” başlığı altında TTK m. 1490 hükmünü sevk etmiştir. Buna göre hayat sigortası ile sigorta ettiren, kendisinin veya başkasının hayatını ölüm veya hayatta kalma ihtimallerine karşı sigorta ettirebilir (TTK m. 1490/1). TTK m. 1490/2 uyarınca; başkasının hayatı üzerine sigorta yapılabilmesi için, o kişinin hayatının devamında lehtarın “*menfaatinin*” bulunması şarttır. Benzer düzenleme Hayat Sigortası Genel Şartları m. 11/2’de de yer alır. Buna göre, “*Gerçek veya tüzel kişinin lehtar olarak atanması için sigortalının hayatının devamında lehtarın menfaatinin bulunması şarttır*”. Söz konusu menfaat şartı sigortanın geçerlilik şartıdır. Dolayısıyla menfaat şartına uymadan yapılan sigorta sözleşmeleri geçersizdir. Ayrıca, ölüm ihtimaline karşı yapılan sigortalarda, sigorta bedelinin mutlak cenaze giderlerini aşması halinde sigortalının veya kanuni temsilcisinin yazılı izni gerekir. Sigortalı on beş yaşından büyükse kanuni temsilcinin dışında ayrıca onun da izni alınır. İzni olmadan yapılan sözleşme, icazet verilmediği takdirde geçersizdir.

TTK kapsamında hayatı sigorta edilecek kişi, “*sigortalı*” olarak anılmaktadır fakat hayatı sigorta edilen kişinin belirli bir tarihte hayatta olması veya ölümü rizikoyu oluşturduğundan, bu kişiye “*riziko şahsı*” da denmektedir.¹⁵⁶ Bu nedenle hayat sigortalarındaki riziko şahsı kavramı, zarar sigortalarındaki sigortalı kavramından farklıdır. Zarar sigortalarında sigortalı menfaati teminat altına alınan yani sigortalıdan yararlanacak kişi iken; hayat sigortalarındaki bu kişi ölüm veya hayatta kalma rizikosunun üzerinde gerçekleştiği kişidir. Örneğin; bir spor kulübünün bir sporcunun ölümü ihtimaline karşı sigortacıyla hayat sigortası sözleşmesi yapması durumunda TTK m. 1487’e göre spor kulübü sigorta ettiren konumundayken, sporcu riziko şahsıdır.

2.4.2.5 Lehtar

Hayat sigortası sözleşmesi üçüncü kişi lehine akdedilebilir. Lehine sigorta sözleşmesi yapılan kişiye lehtar denir. Hayat sigortalarında lehtar, sigorta sözleşmesi kapsamında

¹⁵⁶ Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 97) 337; Çeker (n 66) 309 vd.; Kabukçuoğlu Özer (n 107) 106; Kara (n 97) 328; Kender (n 65) 242.

sigorta ettiren tarafından belirlenen hak sahibidir.¹⁵⁷ Kısaca lehtar, sigortanın sonuçlarından faydalanacak kişidir. HSGŞ m. 3/1-d hükmünde lehtar, “*lehine sigorta sözleşmesi yapılan ve rizikonun gerçekleşmesi hâlinde sigorta sözleşmesinde kararlaştırılan sigorta bedelini talep etme hakkına sahip olan gerçek veya tüzel kişi*” şeklinde tanımlanmıştır.

Sigorta edilen rizikonun gerçekleşmesi halinde sigortacıdan sigorta bedelini talep ve tahsil yetkisi aksi kararlaştırılmış olmadıkça lehtara aittir (TTK m. 1493/7). TTK m. 1493/1 uyarınca lehtar, gerçek veya tüzel kişi olabilir. Lehtar, sigorta ettiren tarafından, sözleşme yapılırken ya da sözleşme kurulduktan sonra tayin edilebilir. Ölüm rizikosuna karşı yapılan hayat sigortalarında lehtar belirtilmemişse, sözleşmenin sigorta ettirenin mirasçıları lehine; yaşama ihtimaline karşı yapılmış sigortalarda ise, sigortalı (riziko şahsı) lehine yapıldığı kabul edilir.¹⁵⁸

Hayat sigortalarında mevcut olan lehtar tayin edebilme olanağı hastalık sigortaları için de TTK m. 1515’de öngörülmüştür. TTK m. 1515/1’e göre; sigortalının hastalanması ihtimalinde sigorta bedelinin ödeneceği lehtarın belirlenmesi için sigortalı ile lehtar arasında menfaat ilişkisinin bulunması şarttır.

Konumuzla ilgili olarak lehtar kavramı daha çok kaza sigortalarında karşımıza çıkmaktadır. Şöyle ki; sporcunun ölüm rizikosuna karşı sigortacı ile kaza sigortası sözleşmesi akdettiği varsayımında, ölüm rizikosu gerçekleştiğinde sporcunun sigorta sözleşmesinde belirttiği isimler (yani lehtar) sigorta bedelini almaya hak kazanır. Bununla beraber sporcunun kaza sonucu sakat kalması veya iş göremez hale gelmesi durumunda sigorta bedelini talep etme yetkisi sporcunun kendisine aittir.

Son olarak TTK m. 1496/3 uyarınca; grup can sigortalarında lehtar atanması mümkündür. Kural olarak lehtar atama hakkı grupta yer alan kişiye aittir¹⁵⁹ fakat bunun aksinin sözleşmede kararlaştırılması mümkündür. Grupta yer alan kişi lehtarı değiştirilebilir veya değiştirilemez olarak tayin edebilir. Lehtarın tayin edilmesi durumunda, riziko gerçekleştiğinde sigorta bedelini talep etme hakkı lehtara ait olacaktır. Ancak belirtmek

¹⁵⁷ İnci Deniz Kaner, *Sigorta Hukuku* (4. Bası, Filiz 2020) 6; Özdamar (n 139) 71; Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 97) 338; Bozkurt (n 66) 33-34; Kara (n 97) 147; Özbolat (n 138) 88.

¹⁵⁸ Yazıcıoğlu ve Öğüz (n 84) 89.

¹⁵⁹ Sigorta sözleşmelerinde lehtar tayin etme hakkı sigorta ettirene aitken; kanun koyucu grup can sigortalarında kural olarak bu yetkiyi grupta yer alan kişiye tanımıştır.

gerekir ki; TTK m. 1490/2’de düzenlenen menfaat Şartı burada da aynen geçerlidir. Dolayısıyla gruba dahil kişilerin lehtar tayin edebilmesi işin, gruba dahil riziko Şahsının hayatının devamında lehtarın menfaatinin bulunması Şarttır (TTK m. 1490/2). Menfaat Şartı sözleşmenin yapılmasından sonra ortadan kalkarsa TTK m. 1490/4 gereği; sözleşme o andan itibaren geÇersiz hale gelir fakat, sigorta ettirene iŐtira değeri ödenir.

3. SPORCULARA İLİŞKİN SİGORTALARDA RİZİKO VE TEMİNATIN KAPSAMI

3.1 Genel Olarak

Sigorta teminatının genel sınırının belirlenmesi hususunda “*bütün rizikolar (rizikonun genelliği) esası*” ve “*belirli (sayılan) rizikolar esası*” olmak üzere iki yol vardır. Bütün rizikolar esasında sigorta himayesine ilişkin konu belirtilerek, geniş şekilde teminatın kapsamı belirlenmektedir. Dolayısıyla sigortacı ayrıca belirlenen teminat dışında kalan hallerden olmayan tüm rizikolardan sorumludur. Bir başka ifadeyle bütün rizikolar teminatı ile sigortacı, genel riziko olarak belirlenen bir olaydan kaynaklanan tüm sonuçlardan sorumlu olmaktadır; meğerki bunların sigorta teminatı dışında kaldığı açıkça belirtilmiş olsun.¹⁶⁰ Buna karşılık belirli rizikolar esasında ise rizikonun genelliği esasından farklı olarak hangi rizikoların sigorta himayesi kapsamına dahil olduğu tek tek belirtilmektedir. Dolayısıyla sigortacı sayılan haller dışında kalan rizikolardan sorumlu olmaz.

Sigortacının rizikonun gerçekleşmesi sonucu meydana gelen zarardan ya da sigorta bedelinden hangi kapsamda sorumlu olacağı TTK m. 1409/1’de hüküm altına alınmıştır. Buna göre, “*Sigortacı, sözleşmede öngörülen rizikonun gerçekleşmesinden doğan zarardan veya bedelden sorumludur.*” Görüldüğü üzere kanun koyucu söz konusu hükümde “*belirli rizikolar esasını*” benimsemiştir.¹⁶¹

SK m. 11/4 hükmünde de sigorta sözleşmesi ile sağlanan teminatların kapsamına ilişkin olarak düzenleme getirilmiştir ve buna göre, “*Sigorta sözleşmelerinde kapsam dahiline alınmış olan riskler haricinde, kapsam dışı bırakılmış riskler açıkça belirtilir. Belirtilmemiş olan riskler teminat kapsamında sayılır*”. Dolayısıyla SK m. 11/4 hükmünde TTK m. 1409’un aksine “*rizikonun genelliği esası*” benimsenmiştir.¹⁶²

¹⁶⁰ Evrim Akgün, ‘Sigorta Sözleşmelerinde Teminatın Kapsamına Genel Bir Bakış’ (2017) 12 (153- 154) Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi <<https://icproxy.khas.edu.tr:2207/article/7681>> Erişim Tarihi: 21 Nisan 2023.

¹⁶¹ Akgün, *Sigorta Sözleşmelerinde Teminat* (n 160) 91.

¹⁶² Doktrinde bir yazar ilgili SK hükmünün TTK karşısında uygulanma yeteneğine sahip olmadığı görüşündedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ünan, *TTK Şerhi Cilt 1* (n 83) 95-96.

Taraflar aralarında anlaşarak sigorta sözleşmesine özel şartlar koyup teminatı sınırlandırabilirler. Fakat söz konusu özel şartlar TTK m. 1404 hükmüne aykırı olmamalıdır. İlgili hükme göre; kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı bir fiilden doğabilecek zararları teminat altına almak amacıyla sigorta yapılamaz. TTK m. 1452/1 gereği bu hükme aykırı olarak yapılan sigorta sözleşmeleri geçersizdir. Sözleşmede himaye altına alınan rizikolardan yalnızca birinin dahi TTK m. 1404 hükmüne aykırı olması durumunda tüm sözleşme geçersiz yaptırımına tabi olur.

Emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak ve tarafların karşılıklı irade beyanlarının uyumuyla sigorta teminatları belirli şartlara bağlanabileceği gibi tamamen kapsam dışında da bırakılabilir. HSGŞ m. 8/3; *“poliçede yazılmış olması kaydıyla, sözleşme ile verilen ek teminatların kapsam ve koşulları özel şartlarda belirtilir”* diyerek hayat sigortaları özelinde bu durumu düzenlemiştir. Benzer şekilde SSGŞ m. 2’e göre, *“sigorta sözleşmesinde taraflar arasında kararlaştırılan özel birtakım teminat dışı sair haller mevcutsa, bu hallerin gerçekleşmesi durumunda sigortalı sigorta himayesinden yararlanamaz”* (SSGŞ m. 2/h). Nitekim uygulamada, sigorta özel şartlarında, dış implantasyonu, obezite tedavisi, psikolojik danışma, tüp bebek, resmi olarak ilan edilmiş salgın hastalıklar, estetik amacıyla yapılan ameliyatlar, özel hemşirelik giderleri gibi masraflar sigorta teminatının dışında tutulmaktadır.¹⁶³

Konumuz bakımından tarafların karşılıklı irade beyanlarının birbirine uyumu ve emredici hükümlere aykırı olmamak koşuluyla sporcu sigortası teminatının kapsamına giren rizikolar çeşitli özel şartlara bağlanabileceği gibi (örneğin sporcunun sigorta sözleşmesini akdetmeden önce sağlık kontrolünden geçmesinin istenmesi gibi) tamamen kapsam dışında da (örneğin sporcunun kronik hastalıkları) tutulabilir. Örneğin Sağlık ve/veya hastalık sigortası sözleşmesi özel şartları incelendiğinde; binicilik ve tehlikeli sporların (örneğin; amatör havacılık, delta kanat, planör, paraşüt, parasailing, yamaç paraşütü, bungee jumping, dağcılık, su altı sporları, tüplü dalış, go-card vb.) sigorta teminatı dışında bırakıldığı görülür. Ayrıca, lisanslı olarak yapılan amatör veya profesyonel müsabaka ve antrenmanlar sırasında meydana gelebilecek hastalık ve

¹⁶³ Çeker (n 66) 342-343; Sigorta poliçesi özel şartlarında yapılan sınırlandırmalar konusunda daha ayrıntılı bilgi için bkz. Aydın Karabıyık, ‘Poliçe Genel Şartları ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Uyarınca Sağlık Sigortası Sözleşmesi’ (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi 2006) 29-33.

sakatlıklar, otomobil- motosiklet yarışları ve bunların her türlü pist sürüşleri, her türlü sürat ve mukavemet sporları sırasında meydana gelebilecek tüm sağlık harcamaları, spor merkezlerinde yaş ve tıbbi risklerin dikkate alınmamasından doğacak harcama giderleri da teminat dışında bırakılmıştır.¹⁶⁴ Görüldüğü üzere sporcular açısından birçok teminat sigorta kapsamı dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla amatör veya profesyonel lisansa sahip sporcuların, sayılan hallerden birinin veya tamamının sigorta teminatı kapsamında olmasını istiyorsa bu yönde sigortacıyla anlaşıp söz konusu teminat hallerini sözleşmeye eklettirmelidir.

Yukarıdaki açıklamalara ek olarak, sağlık ve/veya hastalık sigortalarında bazı hastalıklar bakımından bekleme süresi öngörülmüş olabilir.¹⁶⁵ Buradaki amaç sigorta sözleşmesinin akdedilmesinden önce doğmuş olan hastalıklar açısından sigorta teminatı sağlanmasının önüne geçilmesidir.¹⁶⁶ Eğer sigorta sözleşmesinde bekleme süresi öngörülmüş ise sigortacının söz konusu süre boyunca ilgili hastalık bakımından sporcuya herhangi bir ifa yükümlülüğü yoktur. Bekleme süresine ilişkin TTK m. 1516 hükmünde sigorta sözleşmelerinde bu sürenin azami limitinin Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından veya Bakanlığın uygun göreceği bir kurum tarafından belirleneceği düzenlenmiştir.

Sigorta teminatının zaman ve yer bakımından da çeşitli şekillerde sınırlandırılması mümkündür. Teminatın yer bakımından sınırlandırılması sigortacının sorumluluğuna yol açan olayın belirli bir alanda meydana gelmesi gerektiğini ifade eder.¹⁶⁷ Söz konusu belirli alan sınırları çizilmiş bir kara parçası olabileceği gibi, ülke şeklinde geniş bir alanı da kapsayabilir. HSGŞ m. 6'ya göre; hayat sigortaları dünyanın her yerinde geçerlidir. Benzer şekilde FKSGŞ m. 7 uyarınca kaza sigortaları teminatları Türkiye sınırları dışında da geçerlidir. Sağlık sigortası teminatının nerelerde geçerli olacağı hususunda ise SSGŞ m. 4 incelendiğinde kanun koyucunun yer bakımından herhangi bir sınırlama getirmediği ve konuyu taraf iradelerine bıraktığı görülür.¹⁶⁸ Bu bakımdan coğrafi sınırlama yurt içinde

¹⁶⁴ Sayılan teminat dışı haller HDI Sigorta, 'Süper- Temel- Akıllı Sağlık Sigortası Özel Şartları' poliçesinden alınmıştır. Bkz. <<https://www.hdisigorta.com.tr/upload/document/088c49a1-a3b3-427f-9af9-15685a99315a.pdf>> Erişim Tarihi: 12 Aralık 2021.

¹⁶⁵ Bekleme süresi öngörülen hastalıklara örnekler ve ayrıntılı bilgi için bkz. Meltem Balkanlı, 'Özel Sağlık Sigortası Türkiye ve Dünya Uygulamaları' (Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi 2017) 31- 32.

¹⁶⁶ TTK madde gerekçesi, m. 1516.

¹⁶⁷ Zehra Şeker Öğüz, *Deniz Yoluyla Yük Taşınmasında Sigorta Himayesinin Kapsamı* (1. Bası, Beta 2001) 34.

¹⁶⁸ Bozer (n 119) 236.

olabileceği gibi yurt dışı bakımından da yapılabilir.¹⁶⁹ Sporcular açısından söz konusu teminatların yurdun tamamında ve yurt dışında da geçerli olması çok önemlidir. Zira antrenman ve maçlar için devamlı yurt dışına gitmesi gereken bir sporcunun ulaşım esnasında yahut maç veya antrenman sırasında teminat altına alınmış rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigorta menfaatinden yararlanması gerekir.

Bu durum bazı federasyon talimatlarınca güvence altına alınmıştır. Örneğin, PFSTT m. 24/1-f uyarınca; “Kulüpler, profesyonel futbolcularını yurt içinde ve dışında yapacakları maçlarda, antrenmanlarda, antrenmanlara gidiş ve gelişlerde, taşıt vasıtalarında meydana gelmesi muhtemel kazalar ve sakatlıklar için kısmi ve daimî maluliyet ve ölüm hallerine karşı TFF tarafından belirlenmiş özel sigorta şirketlerine sigorta ettirmek ve gerçekleşen rizikoyu beş günlük süre içerisinde özel sigorta şirketine bildirmek zorundadırlar”. Görüldüğü üzere burada sporcu lehine sigorta sözleşmesi yaptırılması görevi TFF tarafından kulüplere yüklenmiştir.

Teminatın zaman bakımından sınırlandırılması açısından ise kural olarak sigortacı, rizikoyu taşıma borcunun devam ettiği zaman dilimi boyunca ortaya çıkan rizikolardan sorumludur. Bu süre TTK m.1421 gereği primin tamamının veya ilk taksitinin ödenmesi ile başlar ve sözleşmede gösterilen sürenin bitimine kadar devam eder. Eğer sigorta sözleşmesinde süreye ilişkin herhangi bir düzenleme getirilmediyse TTK m. 1410 hükmü uygulanacak ve sözleşme süresi, taraf iradeleri, yerel teamül ile hal ve şartlar göz önünde bulundurularak mahkeme tarafından belirlenecektir.

Sporcu sigortalarında sözleşme sürelerinin bir yıllık veya bir sezonluk yapıldığı görülür.¹⁷⁰ Buna karşılık tek veya birkaç maçlık örneğin turnuva boyunca geçerli olacak şekilde de sigorta yapılmaktadır. Örneğin bir futbolcunun sigorta süresi içinde karşılaşılabileceği herhangi bir ölüm riski değil de sadece maçlarda ve antrenmanlarda meydana gelmesi muhtemel ölüm riskine karşı sigorta yaptırabilmesi mümkündür.

Ayrıca hayat sigortası özelinde sigorta teminatının hangi saatler arasında geçerli olacağına ilişkin olarak HSGŞ m. 7’de özel bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre,

Yaşam (hayatta olma), vefat (ölüm) ya da her iki ihtimal için poliçede belirlenen sigorta süresi, aksi kararlaştırılmadıkça başlangıç ve sona erme tarihlerinde, Türkiye

¹⁶⁹ Ulaş (n 106) 213.

¹⁷⁰ Gezgez (n 68) 12.

Cumhuriyeti saati ile öğleyin 12.00'de başlar ve öğleyin saat 12.00'de sona erer". Benzer şekilde sağlık sigortası bakımından SSGŞ m. 5 uyarınca; "Sigorta, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, aksi kararlaştırılmadıkça, Türkiye saati ile öğleyin saat 12.00'de başlar ve öğleyin saat 12.00'de sona erer.

Görüldüğü üzere bu kuralın taraflarca aksinin kararlaştırılması mümkündür. Sigortanın yurt dışında da geçerli olacak şekilde düzenlenmesi durumunda kural olarak (taraflarca aksinin kararlaştırılmamış olması durumunda) sürenin başlangıç ve bitiş saati Türkiye saatine göre saptanır.¹⁷¹

3.2 Hayat Sigortalarında Riziko ve Sigorta Teminatının Kapsamı

Hayat sigortalarında, taraflar aralarında anlaşarak hangi rizikolara karşı teminat sağlanacağını serbestçe kararlaştırabilirler. TTK m. 1487/1 ve Hayat Sigortası Genel Şartları¹⁷² (HSGŞ) m. 4'e göre; hayat sigortası sözleşmesi ile sigortacı, belirlenen prim karşılığında, sigortalının sözleşmede belirlenen süre içinde teminat kapsamında olmayan hâller dışında bir sebeple ölümü veya süre sonunda hayatta olması durumunda, sigorta ettirene veya hak sahiplerine sözleşmede öngörülen sigorta bedelini ve varsa başka bir tutarı ödemeyi üstlenir. Bu bağlamda vefat, yaşam ya da her iki ihtimale bağlı teminatlar ve bunlarla birlikte sözleşmede kararlaştırılmış olması koşuluyla ek teminatlar verilebilir.

3.2.1 Ana teminatlar

3.2.1.1 Vefat teminatı

HSGŞ m. 8/2'e göre vefat teminatı, sigortalının sözleşmede belirlenen süre içinde teminat kapsamında olmayan haller dışında bir sebeple ölümü durumunda sigortacının poliçede belirtilen bedeli ödemeyi üstlendiği teminat türüdür. Burada ölüm rizikosunun gerçekleşeceği kesindir fakat ne zaman gerçekleşeceği belli değildir. Bu tip sigortalarda, riziko şahsının sözleşmede kararlaştırılan sigorta süresi içerisinde ölmesi durumunda, sigorta ettirene ya da belirlenmişse lehtara sözleşmede kararlaştırılan bedel sigortacı

¹⁷¹ Ulaş (n 106) 209.

¹⁷² Bu Genel Şartlar, 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 11 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

tarafından ödenir.¹⁷³ Bununla beraber söz konusu sigortanın, sigorta ettirenin kendi ölümü üzerine (yani riziko şahsı olarak kendini gösterdiği durumda) ve kendi lehine yaptırması da mümkündür. Böyle bir durumda sigorta bedeli üzerindeki talep hakkı onun malvarlığına dahil olur ve bu sayede mirasçıları payları oranında sigorta bedeli üzerinde hak kazanır.¹⁷⁴ Zira bu sigorta ile sigorta ettiren, mirasçılarına fayda sağlamayı amaçlamaktadır.¹⁷⁵

Ölüm rizikosuna karşı yapılan hayat sigortaları belirli süreli veya hayat boyu şeklinde olabilir. Belirli süreli ölüme bağlı sigortalar, ölüm riskine karşı belli bir zaman diliminde koruma sağlar. Sigortalının, sigorta süresi içinde ölmesi durumunda sigorta bedeli ödenir. Süre sonunda sigortalı hayatta ise sigortacı, sigorta bedelini ödeme borcundan kurtulur. Bu süre genelde beş veya on yıl olarak belirlenir ve sigortalı belli bir yaşa geldiğinde sigorta teminatı sona erer. Bu sigorta tipinde, sigorta ettiren primi kararlaştırılan süre boyunca öder fakat sözleşme süresi içerisinde sigortalının ölümü gerçekleşirse sigorta ettirenin prim borcu sona erer.¹⁷⁶ Sigortacının ödeyeceği sigorta bedeli ise sabit bir miktar olabileceği gibi ölümün gerçekleşeceği ana göre değişiklik gösterecek şekilde de kararlaştırılabilir. Bununla beraber tüm hayat boyunca ölüme bağlı sigorta yapılması da mümkündür. Bu sigorta tipi ölüm riskine karşı sigortalının tüm hayat süresince teminat sağlar.

Özellikle boks, ralli gibi bazı spor türlerinde sporcunun hayatı büyük risk altındadır. Bu bakımdan sporcusuna önemli yatırım yapan bir spor kulübünün sporcusunun hayatta olmasında maddi ve manevi yararı olması nedeniyle sporcusunun ölüm rizikosuna karşı hayat sigortası yaptırması düşünülebilir.

3.2.1.2 Yaşam teminatı

¹⁷³ Kemal Şenocak, *Üçüncü Şahıs Lehine Hayat Sigortası Sözleşmesi (Türk Ticaret Kanunu ve Tasarısı Açısından)* (1. Bası, Turhan 2009) 15; Kabukçuoğlu Özer (n 107) 38 vd.

¹⁷⁴ Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 97) 339; Ayrıca sigorta ettirenin kendi ölümü üzerine akdettiği sigortaların üçüncü kişi lehine sözleşme niteliğinde olmadığı görüşü için bkz. Şenocak, *Hayat Sigortası* (n 173) 76- 78.

¹⁷⁵ Samim Ünan, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap Sigorta Hukuku Cilt 3* (1. Bası, On İki Levha 2017) 8.

¹⁷⁶ Şenocak, *Hayat Sigortası* (n 173) 15.

HSGŞ m. 8/2'e göre yaşam teminatı, sigortalının sözleşmede belirlenen süre sonunda hayatta olması durumunda sigortacının, poliçede belirtilen sigorta bedelini ödemeyi üstlendiği teminatı ifade eder. Bir başka ifadeyle burada, sigortalı belirli bir tarihe kadar hayatta (sağ) kalırsa, sigorta sözleşmesinde kararlaştırılan meblağ sigorta ettirene veya belirlenmişse lehtara ödenir. Burada kişinin hayatta kalması rizikoyu oluşturan olaydır.¹⁷⁷ Eğer sigortalı kararlaştırılan süreden önce ölürse, riziko gerçekleşmez ve sigortacı, sigortalının mirasçılara ve varsa lehtara ödeme yapma borcundan kurtulur ve aldığı primleri geri vermez.¹⁷⁸ Buna prim iadesiz yaşama bağlı sigorta denir. Öte yandan; prim iadeli yaşama bağlı sigorta sözleşmesi yapmak da mümkündür. Bu durumda sigorta ettiren, sözleşmede belirlenen tarihten önce ölürse ödediği primler faize tabi tutulmadan iade edilir.¹⁷⁹

Bu tip sigortalar esas itibariyle sigorta ettirenin kendi menfaatini sigorta ettirmek amacıyla; yani sigorta ettirenin belirli bir süreden uzun yaşaması ihtimalinde gelir sağlaması için yapılmaktadır.¹⁸⁰ Bir başka ifadeyle bu tip sigortalar, sigortalının emeklilik dönemi için gereksinim duyulan kaynağın yaratılması açısından önemlidir. Buna karşılık sigorta ettiren, başkasının hayatını, hayatta kalma ihtimallerine karşı da sigorta ettirebilir (TTK m. 1490/1). Sigorta ettirenin, başkasının hayatını, o kişinin hayatta kalma ihtimaline karşı sigorta ettirmesi “*üçüncü kişi lehine sigorta*” niteliğindedir.¹⁸¹ Uygulamada sporcuların genellikle erken yaşta emekli oldukları görülür. Dolayısıyla aktif spor hayatını noktalayan bir sporcunun hayatta kalma rizikosuna karşı hayat sigortası yaptırması ona geri kalan hayatında fayda sağlayacaktır.

3.2.2. Hayat sigortalarında teminatın sınırlandırılması

¹⁷⁷ Kara (n 97) 327.

¹⁷⁸ Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 6-7; Şenocak, *Hayat Sigortası* (n 173) 17.

¹⁷⁹ Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 97) 346; Şenocak, *Hayat Sigortası* (n 173) 17.

¹⁸⁰ Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 97) 346.

¹⁸¹ Ayhan, Çağlar ve Özdamar (n 97) 346.

3.2.2.1 Ek sözleşme ile sigorta kapsamına dahil edilebilecek hususlar

HSGŞ m. 10'da düzenlenen hallerden kaynaklı ölümler, aksi kararlaştırılmış olmadıkça sigorta teminatı kapsamı dışındadır. Sigortalının belirtilen bu sebepler yüzünden ölümü halinde ölüm teminatı ödenmez; sigortacı kazanılmamış primler karşılığını veya aktüeryal matematik karşılığını ve varsa kâr payını ödemekle yükümlüdür (HSGŞ m. 10).

3.2.2.1.1 Savaş, istila, yabancı düşman hareketleri ve çarpışma

HSGŞ m. 10/1-a hükmü uyarınca ilan edilmiş olsun olmasın savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri ve çarpışma halleri aksi kararlaştırılmış olmadıkça teminat kapsamı dışında tutulmuştur. Söz konusu hükmün lafzı ve metinde kullanılan ifadeler oldukça belirsiz ve yoruma açıktır. Örneğin, savaş teriminden sonra ayrıca her türlü savaş olayı ifadesine yer verilmiştir. Sigorta hukuku bakımından savaş terimi, gerçek/ fiili bir savaş ölçüsünde ortaya çıkan tüm güç kullanımlarını içermektedir.¹⁸² Savaş ve madde metninde sayılan diğer rizikoların varlığında (istila, düşman hareketleri, çarpışma) riskin büyüklüğü ve belirlenebilirliği tespit edilemediğinden kanun koyucu bu tip rizikolarda sigorta himayesinden yararlanılabilişmesi için taraf iradesi aramıştır.

3.2.2.1.2 İhtilal, isyan, ayaklanma, çeşitli terör eylemleri vb.

İhtilal, isyan, ayaklanma ya da nükleer, biyolojik, kimyasal terör ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu¹⁸³ uyarınca terör eylemi olarak nitelenen eylemlere bizzat iştirak hallerinden kaynaklanan ölümler, HSGŞ m. 10/1-b hükmü gereğince aksi kararlaştırılmış olmadıkça sigorta himayesi kapsamı dışındadır. Benzer şekilde HSGŞ m.10/1-c gereğince, *“nükleer, biyolojik veya kimyasal silah kullanımı ya da nükleer, radyoaktif, biyolojik veya kimyasal maddelerin açığa çıkmasına neden olacak her türlü saldırı veya sabotaj; tedavi amaçlı olanlar hariç nükleer reaksiyon, radyasyon, kirlenme gibi nükleer*

¹⁸² Akgün (n 112) 122.

¹⁸³ Terörle Mücadele Kanunu, Kanun Numarası: 3713, Kabul Tarihi: 12.04.1991, RG 12.04.1991/ 20843

rizikolar” sonucu meydana gelen zararlardan aksi kararlaştırılmış olmadıkça sigortacının sorumluluğu yoktur.

3.2.2.2 Teminat dışı kalan hususlar

HSGŞ m. 9’da hayat sigortalarında teminat dışında kalan hususlar belirtilmiştir. Bunlar mutlak suretle teminat kapsamı dışında bırakılan ve tarafların aralarında anlaşarak ek sözleşme ile sigorta kapsamına alınması mümkün olmayan hususlardır.

3.2.2.2.1 İntihar veya intihara teşebbüs

TTK m. 1503/1 gereğince, sigortalının intihar veya intihara teşebbüs neticesinde ölmesi durumu sigorta himayesi kapsamı dışındadır. Bu durumda sigortacı, sigortalının intihar veya intihara teşebbüs sonucu öldüğü tarihte sigortanın kazanılmamış primler karşılığını veya aktüeryal matematik karşılığını ve varsa kâr payını öder (HSGŞ m. 9/1). Ancak bununla beraber; sözleşmede daha kısa bir süre kararlaştırılmamışsa, yenilemeler de dâhil olmak üzere sigorta süresinin başlangıcından itibaren üç yıl dolmadan önce sigortalı, akli melekelerinde bir rahatsızlık sebebiyle intihar veya intihara teşebbüs sonucu ölmüşse yahut ölüm ihtimaline karşı yapılmış olan ve yenilemeler de dâhil olmak üzere en az üç yıldan beri devam eden bir sözleşmede, sigortalı, bu süre geçtikten sonra intihar ederse veya intihara teşebbüs sonucunda ölürse, sigortacı sigorta bedelini ödemekle yükümlüdür (TTK m. 1503 ve HSGŞ m. 9 /1-a-b). Uygulamada bir yıl için akdedilen fakat aralıksız olarak yenilenen sözleşmeler de bulunmaktadır. Böyle bir durumda aralıksız olarak üç yıl boyunca yenilenmiş sözleşmeler de üç yıldır devam eden sözleşmeler gibidir.¹⁸⁴ Benzer şekilde, sigortalının intiharı veya intihara teşebbüs sonucu ölümü, akli melekelerindeki bir rahatsızlık sebebiyle üç yıldan önce gerçekleşmişse, sigortacı sigorta bedelini ödemek zorundadır (TTK m.1503/2).

3.2.2.2.2 Sigorta ettiren veya lehtarın sigortalıyı öldürmesi

¹⁸⁴ TTK madde gerekçesi, m. 1503.

TTK m. 1504 gereğince sigorta ettiren, sigorta bedelini ödeme borcunun doğmasını sağlamak amacıyla sigortalıyı öldürür veya öldürülmesinde herhangi bir şekilde suç ortaklığı ederse, sigortacı, sigorta bedeli ödeme borcundan kurtulur. Lehtar, sigortalıyı öldürmüş veya onun öldürülmesinde herhangi bir şekilde suç ortaklığı etmişse, sigorta bedelini talep hakkını kaybeder; bu bedel, ölen sigortalının mirasçılara ödenir. Bu prensip aynı zamanda HSGŞ m. 9/2'de hükme bağlanmıştır. Buna göre; hayat sigortalarında sigorta ettiren, sigorta bedelini ödeme borcunun doğmasını sağlamak amacıyla sigortalıyı öldürür veya öldürülmesinde suç ortaklığı ederse, sigortacı bedel ödeme borcundan kurtulur. Bununla birlikte lehtar, sigortalıyı öldürmüş veya onun öldürülmesine herhangi bir şekilde suç ortaklığı etmişse, sigorta bedelinden mahrum kalır ve bu bedel ölenin mirasçılara ödenir.

3.2.2.2.3 Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımı

HSGŞ m. 9/3 hükmünde ise sigortalının uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımı yahut sigortalının suç işleme ya da suça teşebbüs eylemleri sebebiyle ölümü ihtimalinde sigorta bedeline hak kazanamayacağı hususu düzenlenmiştir. Sigortacının sigorta bedelini ödeme borcundan kurtulabilmesi için ölümün salt (münhasıran) uyuşturucu veya uyarıcı maddenin etkisi altında gerçekleşmiş olması gerekir. Diğer bir ifadeyle, kişinin uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanıyor olması tek başına sigorta himayesi kapsamından yararlanılamayacağı anlamına gelmez, söz konusu ölümün mutlak suretiyle uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi ile gerçekleşmiş olması gerekir.¹⁸⁵ Böyle bir durumda sigortacı, kazanılmamış primler karşılığını veya aktüeryal matematik karşılığını ve varsa kâr payını ödemekle yükümlüdür. Ayrıca kişinin sigorta himayesinden faydalanamaması için söz konusu uyuşturucu veya uyarıcı madde alımının herhangi bir tedavi amacı taşımaması gerekir. Örneğin sporcunun ağrılarını hafifletmek amacıyla doktor gözetiminde morfin verilmesi durumunda sporcu, hayat sigortasının sağladığı teminatlardan yararlanabilir.

¹⁸⁵ İstanbul 9 BAM, 2420/3518, 17.09.2020 “O halde, hasarın teminat dışı kalabilmesi için kazanın meydana geliş şekli itibarıyla sürücünün salt (münhasıran) uyuşturucu veya uyarıcı maddenin etkisi altında kaza yapmış olması gerekmektedir. Diğer bir anlatımla, sürücünün uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması tek başına hasarın teminat dışı kalmasını gerektirmez.” (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi)

3.2.2.2.4 Sözleşme yapılması esnasındaki veya öncesindeki mevcut rahatsızlıklar

HSGŞ m. 9/4'e göre; sigorta sözleşmesinin yapılması sırasında sigorta ettirenin ya da sigortalının beyanına veya sigortacının erişimine izin verdiği tıbbi kayıtlarına göre sigortalının sözleşmenin yapılması esnasında veya öncesinde mevcut rahatsızlıkları ve tıbbi değerlendirmeye göre bunlara bağlı olarak ortaya çıkabilecek rahatsızlıklar sebebiyle ölüm rizikosunu, açıkça poliçede belirtilmiş olmak kaydıyla teminat kapsamı dışında bırakılabilir. Görüldüğü üzere burada söz konusu ölüm rizikosunun teminat kapsamı dışında bırakılabilmesi için poliçede açıkça belirtilmiş olma şartını aramıştır.

3.3 Kaza Sigortalarında Riziko ve Sigorta Teminatının Kapsamı

3.3.1 Kazanın tanımı

TTK m.1507'de her ne kadar kaza sigortasının tanımı yapılmış olsa da kazanın ne olduğu tanımlanmamıştır. FKSGŞ m.2'de ise kaza; *“ani ve harici bir hadisenin tesiriyle sigortalının iradesi dışında ölmesi veya cismani bir arızaya maruz kalması”* şeklinde tanımlanmış ve FKSGŞ'nin üçüncü ve dördüncü maddesinde kaza sayılabilecek veya sayılamayacak haller düzenlenmiştir.

Kazanın tanımından hareketle bir olayın kaza olarak nitelendirilebilmesi için; anilik, dışarıdan etkiyle gerçekleşme¹⁸⁶, kişinin iradesi dışında olma ve kişinin ölmesi veya sağlığının zedelenmesi unsurlarının birlikte bulunması gerekir.¹⁸⁷ Dolayısıyla kişinin kendisine bilerek veya isteyerek zarar vermesi durumunda kazadan söz edilemez.¹⁸⁸ Bu bakımdan bir sporcunun intihar veya intihar girişimi, aşırı sarhoş olması, uyuşturucu madde kullanması gibi durumlar kaza olarak sayılmaz. Buna karşılık bilinçli taksir adı

¹⁸⁶ Alman Mahkemeleri tarafından futbol maçında topu karşılama denemesi sırasındaki darbe sonucu çapraz bağların kopması, yine futbol maçında topun ön ayağa şiddetli çarpması sonucu kalecinin kasının yırtılması gibi durumlarda dışarıdan etki unsuru mevcut sayılmıştır bkz. Akgün (n 112) 95.

¹⁸⁷ Şaban Kayıhan ve Özcan Günergök, 'Kaza Sigortaları' (2020) 5 (9) İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2007021>> Erişim Tarihi: 1 Kasım 2022; Akgün (n 112) 90.

¹⁸⁸ Kayıhan ve Günergök (n 187) 226.

verilen, kişinin tehlikelerin farkında olmasına rağmen başına bir şey gelmeyeceğini varsayarak gerçekleştirdiği hareket neticesinde zarar meydana gelmesi durumunda “*irade dışılık*” unsuru gerçekleşmiş olur ve kişi kaza sigortasından yararlanabilir. Örneğin; dövüş sporu ile uğraşan sporcular yaralanmayı olasılık olarak görmeye birlikte, bunun kendilerinin başına gelmeyeceğine ve kalıcı bedensel zarar görmeyeceklerine inanırlar.¹⁸⁹ Dolayısıyla dövüş sporu gibi tehlikeli sporlarla uğraşan kişilerin de kaza sigortası himayesinden yararlanmaları mümkündür. Benzer şekilde sporcunun kendi arzusu ve kontrolü altında yaptığı hareket esnasında sakatlanması durumunda dışarıdan etki ile gerçekleşme şartı mevcut olmadığından kaza sayılmaz. Örneğin, artistik buz pateni sporu ile uğraşan bir sporcunun sıçraması sonucu düşüp yaralanması durumunda sporcu kaza sigortasından faydalanamayacaktır.

Yukarıda açıklandığı üzere bir kimsenin iradesi dışında ve beklenmedik bir şekilde gelişen olaylar kaza sigortası teminatı kapsamına girer. Bununla birlikte FKSGŞ m. 3’te kaza sayılan bazı haller sayılmıştır. Bunun sebebi sayılan hallerin kaza sigortası teminatı kapsamına girip girmediği yönündeki şüpheleri ortadan kaldırmaktır.¹⁹⁰ Dolayısıyla sporcu sayılan hallerden birinin gerçekleşmesi nedeniyle ölür, sakat kalır yahut spor faaliyetine devam edemezse, sigorta korumasından yararlanacaktır. FKSGŞ m. 3’e göre; birdenbire ve beklenmedik şekilde ortaya çıkan gazların teneffüs edilmesi, yanıklar, ani bir hareket sonucunda adale ve sinirlerin incinmesi, burkulması ve kopması, yılan ve haşere sokması sonucunda meydana gelen zehirlenmeler, ısırılma sonucunda meydana gelen kuduz hastalığından kaynaklanan ölüm ve cismani sakatlıklar kaza sayılmaktadır.

FKSGŞ m. 4’te ise kaza sayılmayan haller düzenlenmiştir. Hükümde yer alan hallerin sonucunda gerçekleşen bedensel zararlar kaza sayılmayacağından kişi kaza sigortası himayesinden yararlanamaz. Buna göre; her türlü hastalık ve sonuçları, sigorta kapsamına giren bir kaza sonucunda olmadığı takdirde donma, güneş çarpması ve benzeri etkiler, intihar veya intihara teşebbüs, aşikar sarhoşluk, ilaç ve zararlı madde alma, sigorta kapsamına giren bir kaza sonucunda olmadığı takdirde cerrahi müdahale, ameliyat, her türlü ışın tatbik ve tedavisi sonucunda meydana gelen ölüm ve sakatlıklar kaza sayılmaz.

¹⁸⁹ Akgün (n 112) 104.

¹⁹⁰ Akgün (n 112) 105.

3.3.2. Kaza sigortası kapsamında verilen ana teminatlar

Kaza sigortası kapsamında korunan ana teminatlar; ölüm, sakatlık, iş göremezlik ve tedavi masraflarıdır. Aşağıda kaza sigortaları kapsamında verilen ana teminatlar incelenecektir. Buradaki sporcuların profesyonel veya amatör olması fark yaratmaz, tüm sporcular kaza sigortası kapsamında verilen sigorta teminatlarından yararlanabilirler.

3.3.2.1 Ölüm

Ölüm, insanın yaşamsal faaliyetlerinin sona ermesidir. Tıbbi açıdan ölüm; “*insana canlılık vasfını kazandıran kan dolaşımı, solunum ve sinir sistemlerinin geri dönülemez kaybı*” şeklinde tanımlanmıştır.¹⁹¹ Hukuki açıdan ise TMK’da ölümün herhangi bir tanımı yapılmamış sadece 28. maddede kişiliğin ölüm ile sona ereceği belirtilmiştir. Dolayısıyla hukuki açıdan ölüm anının belirlenmesi büyük önem arz eder.¹⁹² Konumuz bakımından FKSGŞ m. 8/A hükmü uyarınca kaza sigortası kapsamında vefat teminatı sağlanabilmesi için; kaza sonucu sigortalının derhal veya kaza tarihinden itibaren bir yıl içinde vefatının gerçekleşmiş olması gerekir. Söz konusu bir yıllık süre; ölüm ve kaza arasındaki nedensellik bağının tespiti içindir.¹⁹³

Hatırlatmak gerekir ki; burada söz konusu ölümün kaza sonu gerçekleşmiş olması gerekir. Eğer ölüme sebebiyet veren herhangi bir kaza söz konusu değilse, bu ölüm ancak hayat sigortaları kapsamında değerlendirilebilir. Kaza neticesinde gerçekleşmeyen ölümlere “*ecel ile meydana gelen ölüm*” adı verilir ve bu durumda kaza sigortası kapsamında sigortalının herhangi bir borcu doğmaz.¹⁹⁴ Örneğin bir hentbol müsabakası esnasında

¹⁹¹ Ulaş (n 106) 50.

¹⁹² Ölümün ispatlanabilmesi için bir cesede ihtiyaç vardır. Fakat bazı hallerde olay öyle bir haldedir ki kişinin sağ olma ihtimali yoktur fakat cesede hiçbir türlü ulaşılamamıştır. Bu durumu kolaylaştırmak için “ölüm karinesi” getirilmiştir. Bu karineye göre bir kişinin ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlar içinde kaybolmuş ise ve cesedi bulunamamış ise o kişi gerçekten ölmüş sayılır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Helvacı (n 151) 29.

¹⁹³ Akgün (n 112) 139.

¹⁹⁴ Ulaş (n 106) 176; Ecel ile ölüm ve kaza ile ölüm kavramları için ayrıca bkz. Yargıtay 11 HD, 3239/4799, 28.06.1996 “Ecel kavramı terminoloji yönünden bir tıp bilimi kavramı olmayıp, daha ziyade dini bir kavramdır. İslâm Dini’ne göre ecel, Tanrı tarafından her canlı için önceden takdir edilen hayat süresi ve bu sürenin sonu olan ölüm anını belirleyen bir kavram ifade etmektedir. Ayrıca, dini açıdan ecel ile ölüm, tabii ölümleri kapsadığı gibi, kaza ile oluşan ölüm olaylarını da içine almaktadır (Bkz. Meydan-Larousse, Büyük Lügat ve Ansiklopedisi, İst.1971, Cilt 4, sh. 47; TDV: İslam Ansiklopedisi, İst.1994, sh. 380 vd.). Tıp biliminde ise, yukarıda da değinildiği gibi ecel ile ölüm kavramına yer verilmeyip, ölüm olayı doğal ölümler

aldığı şiddetli darbe sonucu sporcunun yere yığılıp ölmesi durumunda sigorta ettiren veya lehtar sigorta himayesinden yararlanabilirken; sporcunun yolda yürürken ani bir kalp krizi geçirmesi sonucu ölmesi durumunda söz konusu kişiler bu himayeden yararlanamaz.¹⁹⁵

Değinilmesi gereken bir diğer husus, kaza geçiren sporcunun kaza neticesinde önce sakat kalması daha sonra bir yıl içinde ölmesi durumunda ne olacağıdır. Bu tip bir durumda FKSGŞ m.9 hükmü uygulanacak ve hak sahiplerine, sporcuya (sigortalıya) ödenmiş bulunan sürekli sakatlık tazminatı ile ölüm tazminatı arasındaki fark ödenecektir.

3.3.2.2 Sakatlık

ve zorlamalı ölümler olarak iki ana gruba ayrılarak değerlendirilmektedir. Buna göre doğal ölümler; vadesi gelmiş, belli bir ömrü yaşamış kişilerde herhangi bir hastalık veya hasta olmadan meydana gelen ölüm hali olarak kabul edilmektedir. Yine tıp biliminde zorlamalı ölümler; normal ölüm zamanı gelmeden, herhangi bir sebep etkisi ile bir kişinin ölmesi hali olarak tanımlanmaktadır. Bu tür ölüm, kaza sebebiyle oluşan ölümleri kapsadığı gibi cinayet ve intihar nedeniyle oluşan ölümleri de kapsamı içine almaktadır (Bkz. Dr. Ş. Gök, Adli Tıp, İst.1962, sh. 5 vd.). Bu açıklamalar karşısında, sigorta poliçesinde yer alan ecel ile ölüm kavramından, tıp biliminde yer alan doğal ölüm kavramı ile eşanlamlı olarak kullanılmak amacıyla sigortacılık uygulamasında kullanıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Zira, sigorta poliçesinde kaza ile oluşacak ölüm, ecel ile oluşacak ölümden farklı bir riziko şekli olarak kabul edilmiştir. Kaza ile ölüm hali ise, sigorta poliçesi genel şartlarının 2. maddelerinde değinildiği üzere, ani ve harici bir dış etkenin sebep olduğunu ölüm hali olduğu tartışmasızdır. Dava konusu olayda da sigorta ettiren teröristlerle girişmek zorunda kaldığı silahlı çatışma sırasında kafasına aldığı bir kurşun yarası ile öldüğü anlaşıldığına göre, bu tür ölümün doğal bir ölüm kavramının eşanlamlısı olarak kullanılan ecel ile ölmediği duraksamaya meydan vermeyecek şekilde açıktır. Davalı, Sigorta vekilinin ölüm olayının ecel şeklinde oluştuğu yönündeki savunmasına katılmak bu açılardan mümkün bulunmamaktadır.” (Legalbank Elektronik Hukuk Bankası)

¹⁹⁵ Yargıtay 11 HD, 7316/3743, 18.04.2005 “futbolcunun karşılaşma sırasında alabileceği bir darbenin, bir süre sonra ölüm sonucunu doğurabileceğine, illiyet bağının tıbben tesbiti gerektiğine işaret edilmiştir. Tarafların dayandıkları ölüm formu fotokopisinde yer alan ölüm nedeni okunamamaktadır. Davacının dayandığı ve klüp yetkililerinin düzenlediği olay tutanaklarında, murisin maç sırasında koşarken birdenbire düştüğü tespitine yer verilmiştir. Davacı tanıkları ise, murisin maç sırasında ayakkabı bağını bağlamak üzere eğildiğinde rahatsızlanması üzerine kaldırıldığı hastanede öldüğünü beyan etmişlerdir. Davacı tarafın dayandığı gazete haberlerine ilişkin fotokopilerinden birinde, murisin 2 yıl önceki bir maç sırasında dilinin döndüğü ve zor kurtarıldığı, diğerinde ise, solunum sıkıntısı çeken murisin, daha önce burun ameliyatı geçirdiği yazılıdır. Hükme esas bilirkişi raporunda da, bu haberlere yer verilmiş, 2 yıl önceden beri mevcut bir rahatsızlığın bu ölüm ile bağı olup olmadığının tıbbi bir konu olduğuna işaret edilmiş, ölüm öncesinde bir darbeye maruz kaldığına ilişkin dosyada bir bilgi bulunmadığı, ölümün kaza sonucu gerçekleşmediği sonucuna varılmıştır. Bu itibarla, mahkemece, tarafların dayandıkları sporcu sağlık dosyası, hastane kayıtları ve ölüm raporu aslı celbedilip, bundan sonra, üniversitelerin bazılarında bulunan ve bilirkişi raporlarında bahsedilen Spor Hekimliği kürsüsünden seçilecek bir uzman doktorun da yer aldığı başka bir bilirkişi kurulu oluşturulması, davacılar vekilinin raporu itirazını da değerlendiren ve yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde iddia ve savunmayı ayrıntılı olarak ele alan ve denetime de elverişli olan bir bilirkişi kurulu raporu alınması, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamıştır.” (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi)

Sakatlık; “riziko kişinin bedeni veya ruhi yeterliliğinin, gerçekleşen kaza nedeniyle olumsuz etkilenmesi” şeklinde tanımlanmaktadır.¹⁹⁶ TTK m. 1507¹⁹⁷, de sakatlık yerine “engellilik” ifadesinin kullanımı tercih edilmiş ve geçici veya sürekli olmak üzere ikiye ayrılmıştır.¹⁹⁸ Öte yandan kanun kapsamında sakatlığın tanımına dair herhangi bir hüküm yer almamaktadır.

Geçici veya sürekli sakatlık rizikoları sigorta teminatı kapsamında aynı anda sağlanabilir.¹⁹⁹ Fakat bununla beraber uygulamada, sporcuların sürekli sakatlık sigortalarını tercih ettikleri görülürken; spor kulüpleri, genellikle sporcuları ile olan sözleşme süresince geçerli geçici sakatlık sigortaları yaptırmaktadırlar.²⁰⁰

Sakatlık teminatından yararlanmak bakımından kişinin çalışıp çalışmamasının herhangi bir önemi yoktur. Dolayısıyla işsiz olan kişiler de kaza sonucu sakatlanmaları durumunda sigortacıdan sigorta teminatı elde edebilirler.²⁰¹ Öte yandan söz konusu sakatlık kişinin iş görememesine (yürütmekte olduğu mesleği icra edememesi hali) yol açmış olabilir. Örneğin, masa başı işiyle uğraşan bir kişinin kaza neticesinde bacağı kırması durumunda kişinin geçici sakatlık geçirdiğinden söz edilir. Ancak kişi masa başı bir işte çalıştığından bacağı kırması her ne kadar yürümesini zorlaştırırsa da işini etkilememekte ve iş görememesine neden olmamaktadır. Dolayısıyla kişi burada geçici olarak sakat olmakta ve fakat iş göremez halde olmamaktadır. Fakat ayağı kırılan bu kişi bir futbolcu olsaydı ve bu işi profesyonel olarak yapıyor olsaydı hem futbolcunun geçici sakatlığından hem de geçici iş göremezliğinden bahsetmemiz gerekirdi. Bir başka örnek olarak masa tenisi ile uğraşan bir sporcunun geçirdiği kaza sonucunda el parmaklarının kopması durumunda hem sürekli sakatlık hem de sürekli iş görememezlik hali mevcuttur. Uygulamada genellikle sporcuların sadece aktif olarak icra ettikleri spor branşlarında geçerli sakatlık sigortaları yaptırdıkları görülmektedir. Dolayısıyla bu durum sporcuların,

¹⁹⁶ Sakatlık kavramının doktrindeki çeşitli tanımları ve ayrıntılı bilgi için bkz. Akgün (n 112) 141 vd.

¹⁹⁷ TTK m. 1520/2 gereği bu hüküm emredicidir. Dolayısıyla tarafların anlaşarak sakatlık teminatını kaza sigortasının himayesinden çıkarmaları mümkün değildir.

¹⁹⁸ Sporcular bakımından uygulamada “engellilik” ifadesi yerine “sakatlık” ifadesi daha çok kullanıldığından çalışmamızda sakatlık terminolojisini kullanmayı tercih ediyoruz.

¹⁹⁹ Akgün (n 112) 146.

²⁰⁰ Glenn M. Wong and Chris Deubert, ‘The Legal & Business Aspects of Career-Ending Disability Insurance Policies in Professional and College Sports’ (2010) 17 (2) Jeffrey S. Moorad Sports Law Journal < <https://digitalcommons.law.villanova.edu/mslj/vol17/iss2/8> > Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2021; Gezgez (n 68) 8.

²⁰¹ Akgün (112) 145; Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 338.

diğer spor aktivitelerini yaparken sakatlanmaları durumunda sigorta himayesinde yararlanamayacakları anlamına gelir. Örneğin, jimnastik sporu ile uğraşan bir sporcunun dağ tırmanışı yaparken düşmesi veya Formula 1'in efsane pilotu Michael Schumacher'in 2013 yılında Alp dağlarında geçirdiği kayak kazası sonrası komada bulunması gibi durumlarda sigortacının sigorta himayesi kapsamında herhangi bir ödeme yapma borcu yoktur. Fakat tarafların anlaşarak bu gibi durumları sigorta himayesine eklemeleri veya yeni bir poliçe ile bu tip durumları sigorta himayesi altına almaları mümkündür.

Futbol örneğinde 2020- 2021 sezonunda geçerli olan ferdi kaza sigortası poliçesini incelediğimizde; *“profesyonel futbolcuların (...) bir yıl süre ile yurtiçi ve yurtdışında geçerli olmak üzere maçlar, antrenmanlar ve seyahatler esnasında meydana gelmesi muhtemel kazalar ve sakatlıkların tedavi giderleri, kısmi, daimi maluliyet ve ölüm hallerine karşı olabilecek her türlü masraflar günün yirmi dört saati bir yıl süre ile Ferdi Kaza Genel ve Özel şartlar çerçevesinde teminata dahil”* olduğu belirtilmiştir.

3.3.2.2.1 Geçici sakatlık

Kaza sonucu riziko şahsının sağlığında sebep olduğu zedelenmenin geçici nitelikte olması, bir diğer ifadeyle, kişinin iyileşerek kaza öncesindeki bedensel kapasitesine dönmesinin mümkün olması durumunda geçici sakatlıktan söz edilir²⁰². Örneğin bisiklet sporu ile uğraşan bir sporcunun arka bacak kasının yırtılması durumu tedavi edilebilir nitelikte olduğundan sporcunun geçici sakatlığı söz konusudur. Zira tedavi süreci tamamlandığında sporcu eski aktif spor hayatına geri dönebilecektir.

TTK geçici sakatlık neticesinde yapılması gereken ödeme konusunda sessiz kalmıştır. Benzer şekilde FKSGŞ m. 8/B' de belirtilmiş olan sakatlık oranları sadece sürekli sakatlıklar için geçerlidir. Söz konusu genel şartların 8/C maddesi ise *“gündelik tazminat”* başlığını taşımaktayken madde lafzına bakıldığında geçici iş göremezlik halini düzenlediği görülmektedir.²⁰³ Dolayısıyla geçici sakatlık mevcut olduğunda sigortacının nasıl bir ödeme yapacağı konusunda herhangi bir düzenleme yoktur. Ülke mevzuatında, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre sigortalı sayılanlar ve bunların bakmakla

²⁰² Akgün (n 112) 149.

²⁰³ Akgün (n 112) 149-150.

yükümlü oldukları veya hak sahibi çocuklarının çalışma gücü veya meslekte kazanma gücü kayıp oranlarının saptanması “*Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği*”²⁰⁴ uyarınca yapılmaktadır. Yasal düzenlemenin yokluğunda bu kurallar özel sigortalar bakımından da geçerli sayılmalıdır.²⁰⁵ Açıklanan nedenlerle eğer taraflar kaza durumunda geçici sakatlık teminatının verilmesini kararlaştırdıysa, sigortacının ödemeyi hangi kapsamda yapacağını da kararlaştırmaları ve sözleşmeye eklemeleri kolaylık sağlayacaktır.²⁰⁶

3.3.2.2.2. Daimî sakatlık

Daimî sakatlık, “*riziko kişinin beden veya ruh yeterliliğinin kaza sebebiyle kalıcı (sürekli) biçimde olumsuz etkilenmiş (azalmış veya ortadan kalkmış)*” olmasıdır.²⁰⁷ Daimî sakatlık sigortası özellikle sporcular açısından “*kariyeri tehdit eden sakatlık sigortası*” olarak bilinir.²⁰⁸ Zira, adından da anlaşılacağı üzere, sporcunun geçirdiği sakatlık sebebiyle bir daha aktif spor hayatına geri dönmesi mümkün değildir. Örneğin bir basketbolcunun kaza sonucu sol el parmaklarının kopması durumunda sürekli sakatlıktan söz edilir.

FKSGŞ uyarınca daimî sakatlık teminatından yararlanabilmek için sakatlığın kaza gerçekleşikten sonraki en geç iki yıl içerisinde meydana gelmiş olması gerekmektedir. Böyle bir durum söz konusu olduğunda, FKSGŞ m. 8/B’ de yer alan oranlar dikkate alınarak ödenmesi gereken tutar hesaplanacaktır. Belirtmek gerekir ki; FKSGŞ m. 8/B-3 uyarınca, daimî sakatlık oranlarının tayininde sigortalının mesleği veya sanatı nazara alınmaz. Dolayısıyla örneğin; bacağından daimî sakatlık yaşayan futbolcu ile masa başında çalışan kişinin alacağı sigorta bedeli oranı aynıdır. Ancak genel şartların aksinin kararlaştırılması mümkün olduğundan sözleşme ile ilgili oranın futbolcu lehine değiştirilmesi mümkündür.²⁰⁹

²⁰⁴ İlgili Yönetmelik 11.10.2008 tarih ve 27021 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış ve 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

²⁰⁵ Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 338.

²⁰⁶ Akgün (n 112) 150.

²⁰⁷ Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 337.

²⁰⁸ Gezgez (n 68) 8.

²⁰⁹ Akgün (n 112) 155.

Eğer bir sakatlık bahsi konu oranlar cetvelinde bulunmuyorsa, buna ilişkin riziko bedelinin yüzdesi; sakatlığın cetvelde bulunan diğer sakatlıklardan daha önemsiz olması ihtimalinde dahi, önem derecesine göre cetvelde yazılı oranlara göre kıyasen tespit edilir (FKSGŞ m. 8/B-2).

FKSGŞ m. 8/B-4'e göre bir uzvun veya uzvun bir kısmının kaybı, ilgili uzvun veya kısmının kat'ı ve mutlak surette vazife görememesini yani kullanılamamasını ifade eder. Ancak kazadan önce hiçbir surette vazife göremeyen ve kullanılamayan bir uzvun veya uzvun bir kısmının kaybı durumunda sigortacının ödeme yapma yükümlülüğü yoktur (FKSGŞ m. 8/B-5). Bununla beraber, kazadan önce kısmen malul bulunan bir uzvun ya da uzvun bir kısmının maluliyet oranı kaza sebebiyle artmışsa, kazadan önceki oran ile sonraki oran arasındaki farka göre sigortacının yapacağı ödeme hesaplanır (FKSGŞ m. 8/B-6).

Eğer kaza sonucu birden fazla uzuvda veya uzvun kısmında maluliyet meydana gelmişse her biri için sigortacının ödeyeceği bedel cetveldeki oranlara göre ayrı ayrı hesaplanır. Fakat toplam tutar sigorta bedelini geçemez (FKSGŞ m. 8/B-7).

Son olarak; TTK m. 1427 gereğince sigorta bedelinin, tıbbi tedavinin sona erdiği ve daimî maluliyetin kat'ı surette tespitini takiben ödenmesi gerekmektedir. Genel olarak sakatlığın tespiti ilgili tıbbi incelemeler sonucu tedavinin tamamlanması neticesinde tespit edilmekle birlikte, bazı durumlarda tedaviden önce daimî sakatlık halinin tespit edilmesi mümkün olabilir. Böyle bir durumda illa tedavinin tamamlanmasının beklenilmesinin gerekmediği görüşünderiz.²¹⁰ Örneğin uzvun kopması durumunda tedavinin beklenmesi gerekmemektedir. Zira buradaki tedavinin amacı uzvu geri kazanmak değil; uzvun kopması sonucu doğabilecek enfeksiyonları önlemektir. Dolayısıyla sigorta bedelinin tedaviden önce ödenmesi gerekmektedir.

3.3.2.3 İş göremezlik

²¹⁰ Aynı yöndeki görüş için bkz. Akgün (n 112) 156.

Çalışma gücü, kişinin fizik ve fikir gücünü kazanç getirecek şekilde kullanmasıdır.²¹¹ Uygulamada çalışma gücünün azalmasına geçici iş göremezlik, çalışma gücünün yitirilmesine ise sürekli iş göremezlik denmektedir.²¹² İş göremezlik; kişinin, meydana gelen kaza sonucu fiziksel veya ruhsal olarak etkilenmesi sebebiyle yürütmekte olduğu mesleği icra edemeyecek duruma gelmesidir.²¹³ Buradaki “meslek” ifadesinden, kişinin geçimini sağlamak amacıyla yaptığı sürekli işin anlaşılması gerekir.²¹⁴ Bu bakımdan herhangi bir ücret almadan spor faaliyetini icra eden amatör sporcuların bu sigorta menfaatinden yararlanması mümkün değildir. Zira, amatör sporcular sporu bir iş olarak değil hobi veya eğitim amaçlı yapmaktadırlar. Profesyonel sporcular ise yaptıkları spor karşılığında kulüplerinden ücret aldıklarından onlar iş göremezlik teminatından yararlanabilirler. İş göremezlik halinin olduğu her an sakatlık mevcutken; sakatlık halinin olduğu her an iş göremezlik mevcut değildir. Şöyle ki; kaza neticesinde görme yetisini kaybeden bir kişi eğer işsizse kaza sigortası kapsamında sakatlık teminatından yararlanabilirken; iş göremezlik teminatından yararlanamayacaktır. Fakat görme yetisini kaybeden bu kişi eğer profesyonel sporcu ise artık iş göremezlik teminatından yararlanabilecektir.

Öte taraftan uygulamada fiziki gücü eksilen kişi, kazanç kaybına uğramasa dahi, efor (güç) kaybını ileri sürerek TBK m. 54 kapsamında tazminat talebinde bulunabildiği gözlemlenmektedir.²¹⁵ Bu bağlamda çocukların ve henüz işi ya da kazancı olmasa bile ileride çalışıp gelir elde etmesine kesin gözüyle bakılan kişiler bakımından farazi tazminat hesapları yapılabilir.²¹⁶ Dolayısıyla örneğin alt yaş gruplarında futbol oynayan amatör bir sporcunun kaza geçirip ayağının kırılması durumunda TBK m. 54 kapsamında zarar veren üçüncü kişiden çalışma gücünün kaybı nedeniyle tazminat istemesi mümkündür.

²¹¹ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (20. Bası, Yetkin 2016) 768; Osman Gökhan Antalya, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2* (1. Bası, Legal 2015) 112.

²¹² Ayrıntılı bilgi için bkz. Çelik Ahmet Çelik, *Trafik Kazalarında Tazminat ve Sigorta Hukuk ve Ceza Sorumluluğu* (1. Bası, Seçkin 2017) 384; Gülşah Ulubay, ‘Bedensel Zararların Tazmininde Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası’ (Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi 2018) 32.

²¹³ Akgün (n 112) 163; Saraç (n 120) 179.

²¹⁴ Buradaki “meslek” ifadesinin, kişinin kaza geçirdiği tarihte icra ettiği meslek olarak anlaşılması gerekir. Bkz. Akgün (n 112) 163; Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 339.

²¹⁵ Ulubay (n 212) 32.

²¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. Çelik Ahmet Çelik, *Canı Gelen Zararlarda Tazminatın Ölçüsü ve Kazanç Kavramı* (1. Bası, Legal 2006) 16.

Profesyonel sporcular bakımından iş göremezlik teminatı, ilgili kaza sebebiyle belirli bir süre boyunca aktif spor hayatına devam edemeyen sporcuların gelir kaybını telafi etmek amacıyla sağlanmaktadır.²¹⁷ Burada sporculara, sakatlık nedeniyle kaybettikleri gelirin belirli bir yüzdesine ya da haftalık, aylık, yıllık bir üst limite kadar güvence sağlanır. Özellikle sporcu ile kulübü arasında imzalanan sözleşmeler maç başı ücreti endeksliyle bir başka ifadeyle, sporcunun oynadığı maç kadar ücret almaya hak kazanacağı sözleşme ile belirlenmişse sporcular, sakatlık sebebiyle iş göremezlik rizikosuna karşı sigorta yaptırmayı tercih etmektedirler.

TTK m. 1507/1 uyarınca iş göremezlik hali tıpkı sakatlık teminatında olduğu gibi geçici veya sürekli olmak üzere ikiye ayrılır. Söz konusu teminatların TTK m. 1520/2 gereği sigorta himayesinden çıkartılmaları mümkün değildir. Buna aykırı sözleşme koşulları geçersiz olur. Benzer şekilde, iş göremezlik teminatında sigortacı ödeme borcunu riziko şahsına gerçekleştirir. Ödemeyi bir başkasına gerçekleştirmesi mümkün değildir. Bunun aksi taraflarca kararlaştırılmaz (TTK m. 1520/2).

3.3.2.3.1 Geçici iş göremezlik

Kişinin çalışma gücündeki azalma sona erebilecek nitelikte ise bu kişinin iyileşme süresi boyunca çalışmamasından dolayı kazanç kaybına uğramasına “geçici iş göremezlik” denir.²¹⁸ Geçici iş göremezlik süresi hem tıbbi tedavi süresini hem de iyileşme süresini kapsamaktadır.²¹⁹²²⁰ İyileşme süresi²²¹, kişinin mesleğine, yaptığı işe ve bedensel zararın türüne göre değişiklik gösterebilir. Örneğin, bacağı kırılan bir kişinin iyileşme süresi, kişi

²¹⁷ Gezgez (n 68) 8.

²¹⁸ Eren (n 211) 769.

²¹⁹ Yargıtay 17 HD, 15598/7298, 18.07.2018 “Trafik kazası neticesi yaralanan ve geçici ya da sürekli iş göremez hale gelen kişinin giderleri sadece bir sağlık kuruluşunda yapılan tedavi harcamalarından ibaret değildir. Trafik kazası sonucu beden bütünlüğü zarara uğrayan kişi tedavi gördüğü süre ile iyileşeceği süre içinde işlerini göremeyeceği ve bu süre içinde normal hayatını sürdüremeyeceğinden bu dönem içinde tam iş göremez olarak kabul edilip buna göre tazminat hesabı yapılacaktır.” (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi)

²²⁰ Yargıtay 4 HD, 2098/20096, 18.12.2013 “Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda belirtildiği üzere davacıların mutad işgaline engel teşkil eden 15 günlük süreler esas alınarak geçici iş gücü kaybı tazminatına ve manevi tazminata hükmedilmiştir. Oysa, davacıların iyileşme süreleri esas alınarak, bu süreler için geçici iş gücü kaybı tazminatına karar verilmeli ve manevi tazminat miktarları da bu sürelerle göre belirlenmelidir. Bu hususun gözletilmemiş olması kararın bozulmasını gerektirmiştir.” (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi).

²²¹ Çelik Ahmet Çelik, *Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk ve Zamanaşımı* (3. Bası, Seçkin 2018) 316.

masa başı bir işte çalışıyorsa kısa olacak ve fakat söz konusu kişi bir futbolcuysa uzun olacaktır.²²²

TTK m. 1507/2 hükmüne göre; geçici olarak çalışma gücünden mahrum kalan sigortalıya, poliçede yazılı süre ile sınırlı olmak üzere, mahrumiyetin devam ettiği süre için günlük hesabıyla tazminat ödeneceği hüküm altına alınmıştır. Belirtmek gerekir ki madde hükmünde yazan “*tazminat*” ifadesi kaza sigortasının meblağ sigortası niteliğinde olması sebebiyle uygun değildir. Çünkü burada “*tazminat*” ifadesiyle günlük sabit bir tutarın (meblağ) ödenmesi gerektiğinden bahsedilmektedir. Söz konusu hüküm uyarınca ilgili ödeme, riziko şahsının mesleğini sürdüremediği süre için ve sigorta sözleşmesinde belirtilen zaman dilimi ile sınırlı olmak üzere verilir.

“*Gündelik tazminat*” başlığını taşıyan FKSGŞ m. 8/C’e göre ise sigortalı, kaza neticesinde geçici olarak çalışamayacak duruma düşerse, kendisine poliçede yazılı gündelik tazminat ödenir. Sigortalı, kısmen çalışabilecek durumda veya bilahare kısmın çalışabilecek duruma geldiğinde, o tarihten itibaren gündelik tazminat yarıya indirilir. İşbu tazminat tıbbi tedavinin başladığı günden, sigortalının iyileşerek çalışabilecek duruma geldiği güne kadar ödenir fakat bu süre iki yüz günü geçemez. İki yüz günün ardından sigortacının ödeme yapma borcu ortadan kalkacaktır. Görüldüğü üzere, geçici iş göremezlik teminatı açısından kişinin tamamen çalışmıyor duruma gelmesi gerekmez. Eğer riziko şahsı işlerinin bir kısmını kesinlikle yapamıyor ise bu resmen çalışmamadır. Fakat riziko şahsı kısmen çalışabilecek durumda ise veya bu duruma gelirse, kendisine ödenen gündelik tazminat o tarihten itibaren yarıya indirilir.²²³

Uygulamada spor kazaları nedeniyle meydana gelen geçici iş göremezlik hallerinde sigorta şirketlerinin belirli bir süre muafiyet uyguladıkları ve ancak iş göremezlik halinin belirtilen muafiyet süresinden uzun sürmesi durumunda gündelik ödeme yapmaya başladıkları görülmektedir.²²⁴ Bu bekleme süreleri 60, 90 veya 180 gün olabilir.²²⁵

FKSGŞ m. 9/2 uyarınca gündelik tazminat, vefat yahut daimî maluliyet tazminatından indirilmez. Bu nedenle örneğin, sporcunun yani riziko şahsının kaza neticesinde geçirdiği tedavi süreci boyunca işini yapamaması durumunda sigortacı tarafından ödenen gündelik

²²² Ulubay (n 212) 32-33.

²²³ Akgün (n 112) 166.

²²⁴ Akgün (n 112) 166.

²²⁵ Gezgez (n 68) 9.

iş göremezlik teminatı, aynı kaza sonucu kişinin bir yıl içerisinde ölmesi durumunda lehtara veya mirasçılara ödenecek tutardan düşülemeyecektir. Keza aynı şekilde, aynı kaza neticesinde kaza tarihinden itibaren iki yıl içerisinde sürekli sakat kalınması halinde riziko şahsına ödenecek sürekli sakatlık teminatından iş göremezlik için ödenen tutar düşülemeyecektir.²²⁶

3.3.2.3.2 Sürekli iş göremezlik

Sürekli iş görememezlik hali, kaza neticesinde riziko şahsının işini sürekli olarak görememesi halini ifade eder. Bu durum sporcular bakımından kaza neticesinde spor hayatlarının sona ereceği anlamına geldiğinden özellikle genç ve profesyonel sporcular bakımından bu sigortanın yaptırılması büyük önem taşır. Bu sayede sporcuların spor hayatları boyunca bir daha oynayamayacak şekilde kaza geçirmeleri durumunda yaşayacakları gelir kaybının telafi edilmesi amaçlanır.

TTK m. 1507/1'e göre taraflar, sürekli iş göremezlik teminatının sağlanması hususunda anlaşabilirler. Fakat ne TTK'da de ne de FKSGŞ'ında kazanın gerçekleşmesi sonucu sürekli iş göremezlik durumunun ortaya çıkması neticesinde sigortacının edim borcunu nasıl ifa edeceği hususunda bir düzenleme mevcuttur. Dolayısıyla tarafların bu esasları kararlaştırmaları kolaylık sağlayacaktır.²²⁷

Geçici iş göremezlik halinde olduğu gibi burada da spor kazalarına ilişkin uygulamada sigorta şirketlerinin belirli bir süre muafiyet uyguladıkları görülmektedir. Genellikle sigorta şirketinin borcu, kaza tarihinden itibaren on iki aylık bekleme süresi boyunca sporcunun müsabakalara katılamaması halinde devreye girer.²²⁸ On iki aylık sürenin ardından sigorta şirketi, sigortalı sporcuya sigorta sözleşmesinde kararlaştırılan tutarı ödeyecektir. Nadiren de olsa futbolcunun bacağına kopması örneğinde olduğu gibi söz konusu on iki ayı beklemeye gerek kalmayabilir.

Öte yandan, bekleme süresi içerisinde sigortacı, sigortalı sporcudan sahalara dönmek için gerekli çabayı sarf etmesini isteyebilir ve hatta onu zorlayabilir. Sigortacının, poliçedeki

²²⁶ Akgün (n 112) 166.

²²⁷ Akgün (n 112) 168.

²²⁸ Gezgez (n 68) 8.

bu hükümleri kullanarak sporcuları geri dönüşe “zorladıkları” daimî sakatlık poliçelerine “rehabilitasyon yardımcı”; geçici sakatlık poliçelerine ise “nükseden sakatlık şartlı” poliçe denmektedir.²²⁹

On iki aylık bekleme süresini geçirdikten sonra sigorta sözleşmesinde kararlaştırılan tutarı almaya hak kazanan sporcunun daha sonra tekrar sahalara dönebilmesi ihtimalinde, aksi kararlaştırılmamışsa aldığı tazminatı iadesi etmesi gerekir. Ancak böyle bir durumda geçici sakatlık teminatı devreye sokulabilir.²³⁰

3.3.2.4 Tedavi giderleri

Tedavi giderleri teminatında sigortalının, poliçe kapsamına giren bir kaza sebebiyle sağlığında oluşan bozulmanın iyileştirilmesi amacıyla yapılan masrafların sigortacı tarafından karşılanması durumu söz konusudur.²³¹ Bu bağlamda tedavi giderleri, zarar görenin sağlığına yeniden kavuşması ve iyileşmesi amacıyla yapılan veya yapılacak olan tüm harcamaları kapsamaktadır.²³² Zarar görenin iyileşmesi için yapılan hastane, doktor, röntgen tahlil, teşhis, radyoterapi gibi masraflar; tedavi için sağlık kurumlarına gidip gelme masrafları; evde tedavi gördüğü süre boyunca bakıcı veya yardımcı tutması durumunda ödenen ücretler; tedavi amaçlı seyahat giderleri, ilaç ve protez gibi masraflar tedavi giderlerine dahildir.²³³

TTK m. 1508 uyarınca, taraflarca aksinin kararlaştırılmış olmaması halinde, sigortacının poliçede yazılı sigorta bedeline ek olarak ayrıca riziko şahsının tedavi giderlerini de ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiştir. FKSGŞ m. 8/D tedavi masrafları teminatını düzenlemiş olup buna göre; tedavi masraflarının da sigorta teminatı kapsamına dahil

²²⁹ Gezgez (n 68) 9.

²³⁰ Gezgez (n 68) 9.

²³¹ Ulaş (n 106) 186.

²³² Eren (n 211) 767; Antalya (n 211) 108.

²³³ Eren (n 211) 767; Antalya (n 211) 108; Ayrıca bkz. Yargıtay 17 HD, 12554/12128, 12.09.2013 “Tedavi gideri, yaralanan kişinin sadece hastanede yapılan giderleri değil ilaç, pansuman, medikal malzeme yanında, doğrudan tedaviye bağlı giderler ve tedavi sırasında yapılacak zorunlu refakatçi gideri, ulaşım ve beslenme gibi giderleri de kapsar. Bu giderlerin tamamının davacı tarafından faturayla kanıtlanması mümkün değildir. Hükme esas alınan hukukçu bilirkişi raporunda genel olarak faturalarla sınırlı kalarak tedavi gideri belirlemiş bu rapora davacı itiraz etmiştir. Mahkemece, yaralanmanın niteliği konusunda uzman hekim bilirkişiden tedavi için yapılacak zorunlu giderlerin belirlenmesi yönünden yeni bir bilirkişi raporu alınarak hüküm kurulması gerekirken eksik incelemeyle hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” (Legalbank Elektronik Hukuk Bankası)

olduğu poliçede ayrıca belirtilmişse sigortacı, kaza gününden itibaren bir sene içerisinde gerçekleşmiş olan doktor ücreti ile ilaç, radyografi, banyo, masaj, hastane ve diğer tedavi masraflarını (nakil ücreti hariç) karşılar. Sayılan bu tedavi giderleri sınırlı sayıda olmayıp taraflarca farklı tedavi giderleri için de teminat yapılmasının kararlaştırılması mümkündür.²³⁴ Görüldüğü üzere kanun, genel şartların aksine, tedavi masraflarının teminata dahil olduğu hususunun ayrıca poliçede belirtilmesi şartını aramamıştır. Burada gerçek zararın tazmini söz konusu olduğundan, tedavi giderleri teminatı açısından kaza sigortası sözleşmesinin zarar sigortası niteliğindedir. Ancak sigortacının bu borcunun sınırı, sigorta sözleşmesinde kararlaştırılan sigorta bedeline kadardır.

Yine söz konusu genel şartın 8/D-2 maddesi uyarınca tabii veya sun'î sabit dişlerde kaza neticesinde hasar meydana gelmişse, sigortacı bunların protez masraflarını, tedavi masraflarına ilişkin müemmen meblağın azami yüzde onuna kadar tazmin eder. Ayrıca, sigortalının çalıştığı kurum veya zorunlu sigortalar kapsamında ödenen tedavi giderleri, sigortacının ödeyeceği tazminattan indirilir (FKSGŞ m. 8/D-3).

Bunlara ek olarak sigortacı, zarardan sorumlu üçüncü kişinin yerine ödediği tedavi masrafları açısından, ödediği oranda sigortalısının yerine geçer. Dolayısıyla burada kanuni halefiyet söz konusudur (FKSGŞ m. 8/D-5).

FKSGŞ m. 8/D-4 gereğince eğer birden fazla sigortacı tarafından tedavi masrafları teminat altına alınmışsa, söz konusu tedavi giderleri sigortacıların teminat oranları kapsamında paylaşılır. FKSGŞ m. 9/2 uyarınca tedavi masrafları, vefat yahut daimî maluliyet tazminatından indirilemeyecektir.

Uygulamada sporcuların ameliyat, ilaç vb. tedavi masraflarının yanında fizik tedavi masraflarının da oldukça sık olduğu görülür. Bu bakımdan örneğin çapraz bağ ameliyatı geçiren bir sporcunun ameliyat sonrası fizik tedavi seanslarının sigorta himayesi kapsamında olup olmayacağı, olacaksa kaç seansa kadar sigorta himayesinden yararlanılacağı gibi hususların sözleşmede kararlaştırılmış olması gerekir.

3.3.3 Kaza sigortalarında teminatın sınırlandırılması

²³⁴ Ulaş (n 106) 186.

3.3.3.1. Ek sözleşme ile sigorta kapsamına dahil edilebilecek hususlar

FKSGŞ m. 6' da sigorta himayesinin dışında kalan haller sayılmış fakat tarafların anlaşması halinde bu durumun aksinin kararlaştırılabileceği hüküm altına alınmıştır. Söz konusu hükümde sayılan haller yüksek risk barındırdığı için sigorta teminatı dışında tutulmuş ve bu nedenle sigorta kapsamına dahil edilmesi hususunda taraf iradesi aranmıştır.²³⁵

3.3.3.1.1 Motosiklet ve takma motorlu bisiklet kullanmak ve bunlara binmek

FKSGŞ m. 6/1-a uyarınca kaza sigortası himayesi kapsamında sayılabilmesi için taraf iradesinin arandığı hallerden ilki motosiklet ve takma motorlu bisiklet kullanmak ve bunlara binmektir. Söz konusu araçların kullanılması esnasında meydana gelen kazalarda kişilerin yaralanmaları ve hatta ölmeleri daha sık meydana geldiğinden bu tip durumların sigorta kapsamına alınması hususunda taraf iradesi aranmıştır. Dolayısıyla ATV²³⁶, motokros²³⁷, süpermoto²³⁸ ve drag²³⁹ gibi sporlarla uğraşan sporcuların kaza sigortası kapsamından yararlanmaları için sigortacı ile bu hususta anlaşmaları gerekmektedir.

3.3.3.1.2 Açık deniz balıkçılığı ve sair avcılık

²³⁵ Ulaş (n 106) 184.

²³⁶ Tek kişilik ya da iki kişilik gruplar halinde motorlu araçlar ile yapılan spor dalı bkz. <[ATV \(taşıt\) - Vikipedi \(wikipedia.org\)](#)> Erişim Tarihi: 17 Mart 2023.

²³⁷ Motokros, engebeli toprak arazi üzerindeki engelli parkurda cross motorlarıyla yapılan bir hız yarışdır bkz. <<https://www.flypgs.com/ekstrem-sporlar/motokros>> Erişim Tarihi: 17 Mart 2023.

²³⁸ Süpermoto, motokros ile pist yarışları arasında olup normal motor yarışlarına benzemeyen, pistlerin kısa ve virajlı olduğu, hızı 160 km/h'den düşük, değişik viraj alma teknikleri olan ve tamamen motorun performansından çok sürücünün yeteneğine bağlı olan bir motor sporudur bkz. <<https://tr.wikipedia.org/wiki/Supermoto>> Erişim Tarihi: 17 Mart 2023.

²³⁹ Kalkış yarışı olarak da bilinen Drag, iki motorlu taşıtın görece kısa ve düz bir çizgide yarıştığı ve bitiş çizgisini ilk geçenini yarışı kazandığı bir spordur bkz. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Kalk%C4%B1%C5%9F_yar%C4%B1%C5%9F%C4%B1> Erişim Tarihi: 17 Mart 2023.

FKSGŞ m. 6/1- b hükmüne göre sigorta kapsamına girmesi için taraf iradesinin arandığı bir diğer husus açık deniz balıkçılığı ile süreklilik ve sürgün avları, yaban domuzu vesaire vahşi hayvan avcılığı ve yüksek dağlarda yapılan avcılıktır.

3.3.3.1.3 Dağcılık, kış sporları ve sair sporlar

Sigorta himayesinin sağlanması bakımından tarafların anlaşması şartının arandığı hallerden bir diğeri ise FKSGŞ'nin 6. maddesinin c bendinde; “*dağlara ve ciimudiyelere tırmanma suretiyle yapılan dağcılık, kar veya buz üzerinde yapılan bilimum sporlar (kayak, patinaj, hokey ve boksley gibi); cirit oyunu, manialı binicilik, polo, rugby, eskrim, halter, güreş, boks, basketbol, futbol ve yelken sporları ile ağır tehlikeli jimnastik hareketleri ve profesyonel spor hareketleri*” şeklinde sayılmıştır. Dolayısıyla bu sporlardan herhangi birini sigorta himayesi altına almak isteyen sigorta ettiren, bunu açıkça sigorta sözleşmesine yazdırmalıdır.²⁴⁰ İfade etmek gerekir ki; söz konusu sporların profesyonel ya da amatör olarak icra edilmesinin hiçbir önemi yoktur. Bir başka deyişle; sporcu ister profesyonel isterse amatör olsun bu faaliyetler neticesinde gerçekleşebilecek kazaları sigorta himayesi altına almak isterse sigortacı ile bu yönde anlaşabilir.

Öte yandan Yargıtay vermiş olduğu bir kararında, sigorta poliçesine sigorta ettirenin mesleği olarak “*sporcu*” ifadesi yazıldığından, genel şartların 6. maddesindeki şartın aksine sözleşme yapılmış olduğu kanaatine varmıştır.²⁴¹ Bahsi konu olayda davacı

²⁴⁰ Sigorta Tahkim Komisyonu, 2011/8, 04.01.2011 “Kiteboard sporu paraşüt veya uçurtmaya bağlı olarak yapılan bir sörf çeşididir ve tehlikeli sporlar sınıfından kabul edilmektedir. Rüzgarın ani şiddetlenmesi paraşüt üzerinde istenmeyen etkiler yapması ağır yaralanma riskleri oluşturduğu açıktır. Nitekim sigortalı paraşütten düştüğünü ve yaralandığını beyan etmiştir. Söz konusu kaza kiteboard yapılırken düşme sonucu meydana geldiğinden sigorta teminatı dışında kalmaktadır.” (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi); Yargıtay 17 HD, 16501/3536, 26.02.2015 “Davacı vekili, davalılardan ...'in S...ile müvekkili şirkete sigortalandığını, ...'in ise sigorta ettiren olduğunu, sigortalı ...'in bastığı tahtanın kayması sonucu düşerek rahatsızlandığı beyanı üzerine kaldırıldığı hastaneden yapılan tedaviler tutarı 29.892,09 TL'nin tedaviyi gerçekleştiren hastaneye ödendiğini, ancak daha sonra incelenen evraklarda rahatsızlığın basılan tahtanın kayması sonucu değil, su kayağı yapılması esnasında düşme sonucu oluştuğunun anlaşıldığını, ...15/20. maddesi gereğince su sporlarının yapılması sırasında oluşan hasarların teminat kapsamı dışında bırakıldığı, bu durumda yapılmış olan ödemenin poliçe özel şartlarına aykırılık oluşturduğunu ve yapılan tedavi gideri ödemesinde iade edilmesi sonucunu doğurduğu” (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi).

²⁴¹ Yargıtay 11 HD, 1707/3072, 04.05.1998 “Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle gerektirici sebepler ve delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına ve taraflar arasındaki ‘Bedeni Kaza Sigorta Poliçesi’ nin davacının mesleği ‘sporcu’ olarak açıkça belirtilmek suretiyle düzenlendiği, bu terimin içerisinde ‘futbolcu’ tabirinin de dahil bulunmasına göre, sigorta genel şartlarının 6ncı maddesi uyarınca aksine mukavelenin varlığının kabulünün gerekmesine nazaran, davalı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışındaki sair temyiz itirazlarının reddi gerekmektedir.” (Legalbank Elektronik Hukuk Bankası); Ulaş (n 106) 184.

profesyonel futbolcu olup, davalı sigorta şirketi tarafından sürekli sakatlık rizikosuna karşı sigortalandığını, daha sonra bir futbol karşılaşması esnasında sakatlanarak faal futbol hayatının sona erdiğini ve fakat sigorta şirketi tarafından sözleşmede kararlaştırılan sigorta bedelini alamadığını iddia ve talep etmiştir. Buna karşılık davalı sigorta şirketi ise FKSGŞ m. 6'da sayılan haller bakımından açıkça aksinin kararlaştırılmış olmadıkça sigorta himayesi dışında kaldığını belirtmiş ve davanın reddini savunmuştur. Yargıtay, sigorta sözleşmesinde davacının mesleği sporcu olarak açıkça belirtilmek suretiyle düzenlendiğini ve bu terimin içine futbolcu tabirinin de dahil olduğunu ve Genel Şartlar kapsamında aksine mukavelenin varlığının kabulünün gerekmesine karar vermiştir.

Genel şartlara benzer şekilde ferdi kaza sigortası özel şartlarına²⁴² baktığımızda; sigortalının, söz konusu genel şartların 6. maddesinin c bendinde belirtilen kar ve buz üstünde yapılan Kayak, Patinaj, Hokey ve Boksley sporunu yaparken poliçe teminatı kapsamında meydana gelecek kaza sonucu ölmesi, sakat kalması ve tedavi masrafları poliçede yazılı limitlere kadar ve poliçe süresi içerisinde aksine sözleşme ile teminat altına alınabileceği düzenlenmiş fakat yarışlara ve yarışlara hazırlık için yapılacak antrenmanlara katılma süresi içinde meydana gelecek kazalar teminat dışında bırakılmıştır. Dağcılık ve Trekking sporu açısından ise yine söz konusu sporları yaparken oluşacak ölüm, sakatlık ve tedavi masrafları açısından poliçede yazılı limitlere kadar ve poliçe süresi içerisinde sigortalının teminattan yararlanması kararlaştırılabilir. Fakat özel şartlarda sigortalının söz konusu teminattan yararlanabilmesi için dağcılık sertifikasının olması (trekking/ doğa yürüyüşü için dağcılık sertifikası aranmamıştır) ve dağcılık sporunu yapmasına engel herhangi bir sağlık sorunun olmaması şartları aranmıştır. Aynı şekilde sigortalının dalgıç sporunu yaparken meydana gelecek kaza sonucu sigortadan faydalanması için sigortalının dalgıç sertifikasının olması, bu sporu yapmasına engel herhangi bir sağlık sorunun olmaması gerekir. Ayrıca profesyonel dalgıçlar bu teminatın dışında bırakılmıştır. Son olarak yelken sporu açısından açık denizlerde yapılacak yarışmalar incelediğimiz ferdi kaza sigortası özel şartlarında teminatı dışı bırakılmıştır.

²⁴² İlgili özel şartlar Quick Sigorta, 'Ferdî Kaza Sigortası Teminat Açıklamaları ve Klozları' poliçesinden alınmıştır. Bkz. <<https://kurumsal.quicksigorta.com/pdf/teminat/Ferdi-Kaza-Sigortas%C4%B1-Teminatlar%C4%B1-ve-Klozlar%C4%B1.pdf>> Erişim Tarihi: 12 Aralık 2021.

3.3.3.1.4 Spor müsabakaları ile sürat ve mukavemet yarışları

FKSGŞ'nin 6. maddesinin d bendinde belirtilen “*her nevi spor müsabakaları ile sürat ve mukavemet yarışları*” için de sigortacı ile anlaşarak hükümde sayılanların sigorta himayesi kapsamına sokulması mümkündür. Yine burada da sporcunun amatör veya profesyonel olarak sporu icra etmesi arasında bir fark gözetilmemiştir.

3.3.3.1.5 Havada yolcu sıfatından başka bir sıfatla uçuş

FKSGŞ m. 6/1- e düzenlemesi pilot, kabin görevlileri, uçaktaki mutfakta çalışan aşçılar ve yine uçakta bulunan diğer personeller için getirilmiştir.²⁴³ Dolayısıyla sporcular uçağın içinde yolcu statüsünde bulduklarından kaza sigortası himayesinden yararlanmaları için herhangi bir ek anlaşma yapmaları gerekmez.

3.3.3.1.6 Deprem, sel, yanardağ püskürmesi ve yer kayması

FKSGŞ m. 6/1-f, “*deprem, sel, yanardağ püskürmesi ve yer kayması*” doğal afetlerinin gerçekleşmesi durumunda etkileri çok büyük olacağından sporcunun ölmesi, sakat kalması, yaralanması gibi sonuçların meydana gelme olasılığı büyüktür. Dolayısıyla bu tip hallerin sigorta himayesi kapsamına alınabilmesi için sigorta ettiren (sporcu) ile sigortacı arasında anlaşma bulunması gerekmektedir.

3.3.3.1.7 Terör eylemleri ve sabotaj

FKSGŞ m. 6/1-g hükmüne göre, “*5 inci maddenin (e) bendinde belirtilen zararlar ve aynı maddenin (g) bendinde belirtilen terör ve sabotaj eylemlerine katılma hali hariç olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve sabotaj sonucunda oluşan veya bu eylemleri önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler*” bakımından kaza sigortası himayesinden yararlanabilmek için taraflar arasında anlaşma olması gerekir.

²⁴³ Akgün (n 112) 134.

3.3.3.2 Teminat dışında kalanlar hususlar

FKSGŞ m. 5'te kaza sigortası himayesi dışında kalan haller sayılmıştır. Sayılan haller mutlak şekilde teminat kapsamı dışında bırakıldığından tarafların aralarında anlaşarak söz konusu halleri sigorta himayesine almaları mümkün değildir. İlgili maddeye göre;

Harp veya harp mahiyetindeki hareket, ihtilal, isyan, ayaklanma veya bunlardan doğan iç kargaşalıklar, grevlere, lokavt edilmiş işçi hareketlerine, halk hareketlerine kavgalara iştirak, cürüm ve cinayet işlemek veya bunlara teşebbüs, tehlikede bulunan eşhas ve malları kurtarmak hali müstesna, sigortalının kendisini bile bile ağır tehlikeye maruz bırakacak hareketlerde bulunması, terör eylemlerine katılmak ve bu eylemlerden doğan sabotaj sonucunda oluşan veya bu eylemleri önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucu meydana gelen biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak bütün zararlar, nükleer rizikolar veya nükleer, biyolojik ve kimyasal silah kullanımı veya nükleer, biyolojik ve kimyasal maddelerin açığa çıkmasına neden olacak her türlü saldırı ve sabotaj ve son olarak kaza neticesinde suda boğulmalar sigortadan hariçtir.

Aşağıda bu haller incelenecektir.

3.3.3.2.1 Harp veya bu mahiyetteki olaylar

FKSGŞ m. 5/1-a hükmü uyarınca, “*Harp veya harp mahiyetindeki harekât, ihtilal, isyan, ayaklanma veya bunlardan doğan iç kargaşalıklar*” sigorta teminatı dışında bırakılmıştır. Bunun sebebi harp veya harp mahiyetindeki olaylar sırasında istatistiki olarak bilgilerin sağlıklı ve eksiksiz toplanamaması nedeniyle bu olayların yaratacağı zarar miktarının tam ve kesin olarak belirlenememesi, ortaya çıkacak zararın büyüklüğü ile orantılı bir primin sigortalının ödeme gücünün çok üstünde olması ve son olarak zararı önleme ve azaltmaya yönelik tedbirlerin imkân dahilinde bulunmamasıdır.²⁴⁴

²⁴⁴ Ali Ayli, *İnşaat Bütün Riskler Sigortasında Riziko* (1. Bası, Yetkin 2012) 198.

3.3.3.2 Grevlere, lokavt edilmiş işçi hareketlerine, halk hareketlerine, kavgalara iştirak

FKSGŞ m. 5/1-b hükmüne uyarınca, “grevlere, lokavt edilmiş işçi hareketlerine, halk hareketlerine kavgalara iştirak” halleri kaza sigortası kapsamından hariç tutulmuştur. Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu²⁴⁵ m. 58/1 hükmü grev kavramının ne olduğunu açıklamış ve buna göre, “İşçilerin, topluca çalışmamak suretiyle işyerinde faaliyeti durdurmak veya işin niteliğine göre önemli ölçüde aksatmak amacıyla, aralarında anlaşarak veya bir kuruluşun aynı amaçla topluca çalışmamaları için verdiği karara uyarak işi bırakmalarına grev denir.”Hükümün ikinci fıkrasında kanuni grev tanımlanmış ve “toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyumsuzluk çıkması hâlinde, işçilerin ekonomik ve sosyal durumları ile çalışma şartlarını korumak veya geliştirmek amacıyla, bu Kanun hükümlerine uygun olarak yapılan greve kanuni grev” deneceği hüküm altına alınmıştır. Belirtmek gerekir ki, FKSGŞ kapsamında yapılan grev kanuni dahi olsa kaza sigortası kapsamı dışındadır.

Lokavt ise yine aynı kanununun 59. maddesinde tanımlanmış olup buna göre, “işyerinde faaliyetin tamamen durmasına neden olacak tarzda, işveren veya işveren vekili tarafından kendi kararıyla veya bir kuruluşun verdiği karara uyarak, işçilerin topluca işten uzaklaştırılmasına lokavt denir”. Yine lokavt da FKSGŞ m. 5/1- b uyarınca kaza sigortası kapsamından hariç tutulmuştur.

Halk hareketleri ise, halkın önemsiz sayılmayacak bir çoğunluğunun kamu yararını ve düzenini ihlal edecek şekilde gerçekleştirdikleri hareketler ile kişi ve eşyaya karşı güç kullanmaları olarak tanımlanır.²⁴⁶ Bu durum da yine kanun koyucu tarafından kaza sigortası kapsamı dışında bırakılmıştır.

Son olarak FKSGŞ m. 5/1- b uyarınca kavgaya iştirak hali de kaza sigortası himayesine dahil edilmeyen hususlardandır.

²⁴⁵ Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, Kanun Numarası: 6356, Kabul Tarihi: 18.10.2012, RG 07.11.2012/ 28460

²⁴⁶ Akgün (n 112) 124.

3.3.3.2.3 Cürüm veya cinayet işlemek ya da bunlara teşebbüs

FKSGŞ m. 5/ 1-c hükmü uyarınca cürüm ve cinayet işlemek veya bunlara teşebbüs etmek kaza sigortasından hariç tutulmaktadır. Hatırlatmak gerekir ki, mevcut Türk Ceza Kanunu²⁴⁷ (TCK) kapsamında cürüm ile kabahat ayrımı ortadan kalkmış ve cürüm olarak nitelendirilen fiillerin çoğu suç kapsamına alınmıştır. Bu bakımdan FKSGŞ ilgili hükümden anlaşılması gereken TCK kapsamında suç sayılan fiillerdir.²⁴⁸ Dolayısıyla sporcu TCK kapsamında suç sayılan fiillerden birini gerçekleştirmesi durumunda kaza sigortasından yararlanamaz. Fakat sporcu, cürüm veya cinayeti önlemek amacıyla olaya müdahil olması ve yaralanması yahut ölmesi durumunda sigorta himayesinden yararlanabilir.

3.3.3.2.4 Sigortalının kendisini bile bile ağır tehlikeye maruz bırakması

FKSGŞ m. 5/1-d uyarınca, “*Tehlikede bulunan eşhas ve malları kurtarmak hali müstesna, sigortalının kendisini bile bile ağır tehlikeye maruz bırakacak hareketlerde bulunması*” hali kaza sigortasından hariçtir. Görüldüğü üzere kanun koyucu bazı kişi ve malların tehlikede olması sebebiyle kişinin bunları kurtarması halini istisna tutmuştur ve böyle bir durumda kişi sigorta teminatından yararlanabilecektir. Örneğin, yüzme sporu ile uğraşan bir sporcunun boğulan birini gördüğünde onu kurtarmak için denize atlaması sonucu yaralanması durumunda kaza sigortasından faydalanabilecektir. Fakat söz konusu sporcu herhangi bir kişide veya malda tehlike olmamasına karşılık, kendisini bile isteye ağır tehlikeye maruz bırakacak şekilde hareketlerde bulunuyorsa, artık kaza sigortası himayesinden yararlanamaz. Burada tehlike ile kastedilen makul bir insanın, yapıldığı takdirde tehlikeli sonuç doğuracağını öngörebildiği hallerdir.²⁴⁹ Örneğin, bir kişinin arkadaşları ile boğazda yüzme yarışı yapması durumunda söz konusu kişi sigorta himayesinden yararlanamaz. Zira burada kişinin boğulma riski oldukça yüksektir. Öte yandan söz konusu kişi her sene ülkemizde düzenlenen “*Boğaziçi Kıtalararası Yüzme*

²⁴⁷ Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/ 25611

²⁴⁸ Akgün (n 112) 126.

²⁴⁹ Akgün (n 112) 127.

*Yarışına*²⁵⁰ katılması ve yarışma kapsamında boğazı yüzerek geçmesi varsayımında tehlikeden bahsedilmez ve kişi sigorta himayesinden yararlanabilir. Zira söz konusu yarışma profesyonel şekilde yapılıyor olup sporcuların herhangi bir kaza geçirmesi ihtimallerine karşı sağlık ekipleri yanlarında hazır şekilde bekletilmektedir.

3.3.3.2.5 Terör eylemleri

FKSGŞ m. 5/1-e hükmü uyarınca, *“3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj sonucunda oluşan veya bu eylemleri önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucu meydana gelen biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak bütün zararlar”* bakımından kaza sigortası yaptırılması mümkün değildir. Yine benzer şekilde FKSGŞ m. 5/1-g bendi uyarınca *“3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nda belirtilen terör eylemleri ve buna bağlı sabotajlara katılma”* hali de kaza sigortası kapsamı dışındadır.

3.3.3.2.6 Nükleer, biyolojik ve kimyasal rizikolar

FKSGŞ m. 5/1- f bendine göre, *“nükleer rizikolar veya nükleer, biyolojik ve kimyasal silah kullanımı veya nükleer, biyolojik ve kimyasal maddelerin açığa çıkmasına neden olacak her türlü saldırı ve sabotaj”* kaza sigortasından hariç tutulmuştur. Zira bu tip bir durumda meydana gelecek zararlar çok büyüktür ve karşılanması mümkün değildir.

3.3.3.2.7 Suda boğulma

FKSGŞ m. 5 hükmüne göre suda boğulma, kaza sonucu gerçekleşmedikçe sigorta himayesi kapsamında değildir. Başka bir ifadeyle boğulma, sigorta kapsamına giren bir kaza sonucu olursa sporcu kaza sigortası himayesi yararlanabilir. Boğulmanın tek başına kaza olması durumu yeterli olmaz. Dolayısıyla yüzme sporu ile uğraşan bir sporcu açısından boğulma riski daha fazla olduğundan söz konusu suda boğulma halinin kaza

²⁵⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. ‘Samsung Boğaziçi Kıtalararası Yüzme Yarışı’ <<https://bogazici.olimpiyatkomitesi.org.tr/>> Erişim Tarihi: 22 Nisan 2023.

sigortası himayesi kapsamı dışında olduğu hususu önemli kabul edilir. Bu bakımdan yüzme sporu ile uğraşan bir sporcu ile kaza sigortası sözleşmesi akdedecek olan sigortacı boğulma halinin teminat dışında kaldığını sporcuya aydınlatma yükümlülüğü kapsamında bildirmelidir.

3.3.4 Sporcu kaza sigortaları kapsamında aydınlatma yükümlülüğü

FKSGŞ m. 6 incelendiğinde sigorta teminatından yararlanabilmek için taraf iradesinin arandığı hususların çoğunun sporla ilgili olduğu görülür. Dolayısıyla sigortacının söz konusu durumlarla ilgili sporcuyu veya varsa kulübünü aydınlatması büyük önem taşır. Aksi durumda sporcu, Genel Şartlarda sayılan spor branşları bakımından kaza sigortası himayesinden yararlanamayacaktır. Sigortacının aydınlatma yükümlülüğü TTK m. 1423/1 hükmünde yer alır. Buna göre, “*Sigortacı ve acentesi, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce, gerekli inceleme süresi de tanınmak şartıyla kurulacak sigorta sözleşmesine ilişkin tüm bilgileri, sigortalının haklarını, sigortalının özel olarak dikkat etmesi gereken hükümleri, gelişmelere bağlı bildirim yükümlülüklerini sigorta ettirene yazılı olarak bildirir. Ayrıca, poliçeden bağımsız olarak sözleşme süresince sigorta ilişkisi bakımından önemli sayılabilecek olayları ve gelişmeleri sigortalıya yazılı olarak açıklar.*” Söz konusu hüküm TTK m. 1452/3 gereğince sigorta ettiren, sigortalı ve lehtar aleyhine değiştirilemeyen nispi emredici bir hükümdür.²⁵¹

Sporcu sigortalarında sigortacının sporcuyu ve varsa sporcunun bağlı olduğu kulübünü, sigorta sözleşmesinin akdedilmesi hususunda gerekli tüm önemli bilgileri eksiksiz ve doğru şekilde aktarması gerekmektedir. Öte yandan kanun koyucu önemli bilgilerin neler olduğu konusunda sessiz kalmıştır. Bu bağlamda, sigorta ilişkisini ve seyrini etkileyebilecek her çeşit husus önemli kabul edilmelidir. Örneğin; sigortanın hangi spor branşları açısından koruma sağladığı, antrenmanda yaşanan olayların sigorta kapsamında olup olmadığı, sigorta himayesinden kimlerin nasıl yararlanacağı gibi hususlar önemli bilgiler kapsamında örnek olarak sayılabilir. Sporcu kaza sigortaları özelinde söz konusu Genel Şartlarda sayılan ve ek sözleşme ile teminat kapsamına alınan hususlar bu

²⁵¹ Kübra Yetiş Şamlı, ‘Sigortacının Aydınlatma Yükümlülüğünü Düzenleyen TTK m. 1423 Hükmüne İlişkin Bazı Değerlendirmeler’ (2016) 22 (3) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/373483>> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2022.

bakımdan önemli kabul edilir. Dolayısıyla sigortacı aksi kararlaştırılmış olmadıkça kapsam dışında kalacak olan bu önemli hususları sporcuya bildirmek zorundadır.

TTK m. 1423/2 ise aydınlatma yükümlülüğünün ihlal edilmesi durumuna ilişkin düzenleme getirmiş ve söz konusu hükme göre; “*Aydınlatma açıklamasının verilmemesi hâlinde, sigorta ettiren, sözleşmenin yapılmasına on dört gün içinde itiraz etmemişse, sözleşme poliçede yazılı şartlarla yapılmış olur. Aydınlatma açıklamasının verildiğinin ispatı sigortacıya aittir.*”²⁵²

Dolayısıyla sigortacı aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmemiş fakat buna rağmen sigorta ettiren, sözleşmenin poliçede yazılı mevcut şartlarda yapılmasına on dört gün içinde itiraz etmemişse sözleşme kurulmuş olacaktır.²⁵³

Sigorta ettirenin süresi içerisinde itiraz etmesi durumunda söz konusu itirazın sözleşmeye etkisinin ne olacağı hususunda kanunda açıklık yoktur. Böyle bir durumda sigorta ettirenin sigorta sözleşmesinin kurulmasına yönelik iradesini geri aldığı ve bunun sonucunda sözleşmenin geriye etkili şekilde sona erdiğinin kabulü doktrinde savunulmaktadır.²⁵⁴

3.4 Sağlık (Hastalık) Sigortalarında Riziko ve Sigorta Teminatının Kapsamı

3.4.1 Kapsam

TTK’da can sigortaları başlığı altında düzenlenen sağlık sigortaları da tıpkı diğer can sigortaları türlerinde olduğu gibi insanın hastalık veya kaza sonucu yaralanma riskine karşı yapılmakta ve bu gibi rizikoların meydana gelmesi durumunda ortaya çıkacak sağlık

²⁵² Sigorta ettirenin itiraz hakkının on dört gün ile sınırlandırılmış olmasının sigortacının ve sigortacılık sektörünün lehine bir düzenleme olduğu yönünde görüş için bkz. İrem Aral Eldeleklioğlu, ‘6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Sigortacılık Mevzuatı Uyarınca Sigortacının Aydınlatma Yükümlülüğü’ (2012) 18 (1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruhad/issue/48141/609587>> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2023.

²⁵³ On dört günlük sürenin ne zaman başlayacağı hususunda değişik görüşler için bkz. Aral Eldeleklioğlu (n 252) 397- 398.

²⁵⁴ Zehra Şeker Öğüz ve Sevinç Kuyucu, *Yeni Türk Ticaret Kanununda Sigorta Hukuku* (1. Bası, Filiz 2011) 24.

giderlerinin sigorta teminatı kapsamında karşılanması amaçlanmaktadır.²⁵⁵ Ayrıca “Sözleşme serbestisi” ilkesi uyarınca hastalık ve/veya sağlık sigortası akdedecek olan taraflar hangi rizikolara karşı sigorta teminatı sağlanacağı hususunda aralarında anlaşabilirler.

3.4.2 Ana teminatlar

Sağlık sigortası teminatları TTK m. 1513’te hüküm altına alınmıştır. Sağlık sigortasında ne gibi menfaatler sağlanacağı hususu sağlık sigortası genel şartlarının yanı sıra TTK m. 1513/1’ de düzenlenmiş olup buna göre sigortacı;

- Hastalık sonucu gerekli hale gelen ilaç dahil, her türlü tıbbi bakım, gebelik ve doğum, hastalıkların erken tanısına yönelik, ayaktaki incelemeler de içinde olmak üzere, sözleşmede kararlaştırılan giderleri,
- Tedavinin tıbben yatarak yapılmasının gerekli olduğu durumlarda günlük hastane giderleri,
- Sigortalının, hastalık sonucu çalışamaması nedeniyle elde edemediği kazançlar için kararlaştırılan günlük iş görememe parası,
- Sigortalı, bakıma ihtiyaç duyar duruma geldiği takdirde, bakım nedeniyle doğan giderler veya kararlaştırılan gündelik bakım parası için teminat sağlar.

TTK m. 1513/2 uyarınca, sigorta sözleşmesinde öngörülen teminat, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, birinci fıkradaki tutarların tümünü kapsamaktadır.

SSGŞ m. 1 ise, “*işbu sigorta, sigortalıların sigorta süresi içinde hastalanmaları ve/veya herhangi bir kaza sonucu yaralanmaları halinde tedavileri için gerekli masrafları ile varsa gündelik tazminatları, bu genel şartlarla varsa özel şartlar çerçevesinde, poliçede yazılı meblağlara kadar temin eder.*” diyerek sağlık sigortası teminatının kapsamını düzenlemiştir.

Belirtmek gerekir ki sigorta hukuku açısından tedavi kavramı, hekimin hastalık veya kazalardan kaynaklanan sağlık sorunlarına tanı koyması veya iyileştirme amaçlı tıbbi girişimlerini ifade eder.²⁵⁶ Tedavi giderleri teminatında riziko şahsının, sigorta koruması

²⁵⁵ Alaçam Kırtay (n 121) 56.

²⁵⁶ Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 415.

kapsamı içindeki herhangi bir hastalık ya da kaza sebebiyle sağlığında meydana gelen problemlerin iyileştirilmesi amacıyla yapılan masrafların, sigortacı tarafından karşılanması söz konusudur.²⁵⁷

3.4.2.1 Sağlık gideri teminatı

TTK m. 1513/1-a'da sağlık sigortasının sunduğu ana talimatlardan ilki sağlık giderleri teminatıdır. Buna göre; hastalık sonucu alınması gereken ilaç ile tıbbi bakım, gebelik ve doğum, hastalıkların erken tanısı için gerekli masraflar ile ayakta yapılan incelemeler de dahil olmak üzere, sözleşmede kararlaştırılan giderler sağlık sigortası sözleşmesi kapsamında sigortacı tarafından karşılanır. Dolayısıyla sağlık giderleri teminatı açısından sağlık sigortası zarar sigortası niteliği taşır. Zira burada sigorta ettirenin malvarlığının bütününe etkileyen parasal yükün sigortacıya aktarılması söz konusudur.²⁵⁸

Söz konusu hükümde açıklanan gebelik ve doğum esas itibariyle hastalık niteliğinde olmadığından buna ilişkin giderler tedavi niteliğinde değildir. Bu sebeple kanun koyucu, gebelik ve doğum giderlerini ayrıca vurgulamıştır.²⁵⁹ Hastalıklara erken tanı konulması için yapılacak incelemeler de tedavi masraflarından ayrı olarak yapılması gereken harcamalardandır ve bu nedenle söz konusu hükümde özel olarak belirtilmiştir. Gerçekten uygulamada spor kulüpleri sporcuları ile sözleşme imzalamadan önce onların sağlık taramasından (check-up) geçmelerini isteyebilirler. Bu bakımdan bu tip sağlık taramaları için gerekli masrafların karşılanması için sağlık sigortası sözleşmesi akdedilebilir. Ayrıca ilgili hükümde geçen ayakta tedavi teminatları kapsamında; doktor muayene giderleri, ilaç giderleri, tanı birimleri giderleri, tahlil giderleri, rutin kontrol ve diagnostik giderleri teminat olarak sağlanır. Yatarak tedavi teminatları kapsamında ise; ameliyat giderleri, oda-yemek giderleri, refakatçi giderleri, ilaç giderleri, tanı giderleri, yoğun bakım giderleri, hastane tedavi giderleri, kara ambulansı giderleri, hava ambulansı giderleri, doğum giderleri, küçük müdahale giderleri ve doktor takibi giderleri bakımından teminat sağlanır.²⁶⁰

²⁵⁷ Ulaş (n 106) 186.

²⁵⁸ Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 405.

²⁵⁹ Alaçam Kırtay (n 121) 59.

²⁶⁰ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 'Pazarlama ve Perakende, Sigorta Hukuku' (MEGEP, 1 Ocak 2011) <http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Sigorta%20Hukuku.pdf> Erişim

3.4.2.2 Gündelik hastane teminatı

TTK m. 1513/1-b uyarınca, tedavinin hastaneye yatarak yapılması gerektiği durumlarda günlük hastane giderleri sağlık sigortası sözleşmesi kapsamında sigorta şirketince karşılanır. Görüldüğü üzere bu teminattan yararlanılabilmesi için tedavinin yatarak yapılması hususunda tıbbi gereklilik olmalıdır.²⁶¹ Tıbbi gereklilik için nesnel tıp bulguları dikkate alınarak yapılacak tedavinin soyut ve somut olarak tedaviyle izlenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olması gerekir. Tıbbi gereklilik, en uygun tedavi yönteminin bulunması sonucu kararlaştırılır. Herhangi bir tedavi yönteminin bulunmadığı ağır ve ölümcül hastalıklar bakımından deneme niteliğinde ve fakat iyileştirme ümidi veren girişimler de tıp bilimi açısından gereklilik şartının yerine getirilmesi için yeterlidir.²⁶² Gündelik hastane teminatı kapsamında örneğin sporcunun bir ameliyat veya hastalığının tedavisi sebebiyle hastanede yatmasını gerektiren durumlarda ortaya çıkan ameliyat giderleri ile ameliyat dışındaki ilaç, pansuman, alçı gibi masraflar ve ayrıca röntgen ve tahlil masrafları sağlık sigortası kapsamında sigortacı tarafından karşılanır.

Gündelik hastane teminatının hukuki niteliği açısından meblağ sigortası mı yoksa zarar sigortası mı olduğu tartışmalıdır.²⁶³ Bir görüş, gider kelimesinin zarar sigortasını düzenlediğini fakat bunun kabulü halinde söz konusu teminatın, yatarak tedavi teminatından farkı kalmayacağını dolayısıyla bu teminatın TTK m. 1513/1-a kapsamında olduğunu ve bu sebeple gündelik hastane teminatının hastanede tedavinin uygulandığı süre boyunca günlük belli bir tutarın sigortalıya ödenmesini içeren bir meblağ sigortası olduğunu belirtmiştir.²⁶⁴ Diğer bir görüş ise, TTK m. 1513/1-b düzenlemesinin yatarak tedavinin gerekli olduğu hallerde, günlük hastane giderlerinin ödenmesi amacıyla zarar sigortası niteliğinde olduğunu ifade etmektedir.²⁶⁵

Tarihi: 20 Ağustos 2021; Ayrıca bkz. Axa Sigorta Sağlık Sigortası Özel Şartlar Kitapçığı, <<https://www.axasigorta.com.tr/media/t1/001/635/235/379/55-SUPER-SAGLIGIM-PLATIN-OZEL-SARTLAR-01-10-2021.pdf>> Erişim Tarihi: 5 Kasım 2022.

²⁶¹ Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 164) 424.

²⁶² Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 164) 416- 417.

²⁶³ Alaçam Kırtay (n 121) 60.

²⁶⁴ Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 416- 417.

²⁶⁵ Karabıyık (n 163) 64.

3.4.2.3 Gündelik iş görememe teminatı

TTK m. 1513/1-c gereği sağlık sigortası kapsamında sağlanan bir diğer teminat, gündelik iş görememe teminatıdır. Bu bakımdan sporcunun hastalığı sebebiyle iş göremez hale gelmesi durumunda yaşadığı kazanç kaybı sağlık sigortası sözleşmesi kapsamında sigortacı tarafından karşılanır. İlgili hüküm kazanç kaybının olumsuz sonuçlarına karşı sigortalı lehine bir meblağ sigortası öngörmüştür.²⁶⁶ Sigortalıya, iş görememenin devam ettiği her gün için sözleşmede kararlaştırılmış olan tutar sigortacı tarafından ödenir.

Kazanç kaybının hesaplanmasında kişinin gerçek kazancı esas alınmaktadır. Zarar gören ücretli veya maaşlı olarak çalışıyorsa kazancı, kaza sebebiyle çalışmadığı süredeki maaş ve ücret tutarıdır fakat söz konusu maaş ve ücretin içerisine fazla mesai, ikramiye, prim vb. de dahildir.²⁶⁷ Bu bağlamda sporcunun hastalık sebebiyle çalışamayacak hale gelmesi durumunda kendisine sigorta poliçesinde yazılı üst limite kadar gündelik tazminat ödenir.²⁶⁸²⁶⁹ Belirtmek gerekir ki amatör sporcuların spor yapmaktan kaynaklı herhangi bir kazancı olmadığından söz konusu sporcular bu teminat türünden yararlanamazlar.

3.4.2.4 Bakım giderleri ve günlük bakım teminatı

TTK m. 1513/1-d uyarınca sigortalının bakıma ihtiyaç duyması halinde, bakım için gerekli masraflar veya sözleşmede kararlaştırılan gündelik bakım ücreti, sağlık sigortası sözleşmesi kapsamında sigortacı tarafından karşılanır. Bakıcıya muhtaç olunması durumu ancak doktor raporu ile belirlenebilecek bir durumdur²⁷⁰ ve sporcu hastalığı sebebiyle eğer kendi bakımını sağlayamıyor, bir başkasının yardımına ihtiyaç duyuyorsa bu teminat

²⁶⁶ Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 425.

²⁶⁷ Maaş ve ücret kavramının geniş yorumlanması gerektiği yönünde bkz. Antalya (n 211) 111.

²⁶⁸ TTK m. 1513/1-c düzenlemesi ile her ne kadar sadece hastalık sonucu iş göremez hale gelme şartı getirilmekte ise de kaza neticesinde ortaya çıkan sağlık sorunu nedeniyle işten kalmanın da teminata dahil olması gerektiği yönünde bkz. Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 426.

²⁶⁹ Sigortalının gündelik iş görememe teminatından faydalanabilmesi için geçici bir süreliğine mi yoksa tamamen mi iş göremez duruma düşmüş olması gerektiği doktrinde tartışmalıdır. Bir görüş, TTK'da bu konuda özel bir düzenleme bulunmadığından teminattan faydalanılması için sigortalının hiç çalışamayacak duruma gelmiş olması gerektiğini ifade ederken; diğer bir görüş FKSGŞ m. 8 hükmünün kıyasen sağlık sigortasına da uygulanması gerektiğini ve kısmen çalışamama halinde de gündelik iş görememe teminatından sigortalının faydalanabilmesi gerektiğini savunmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 426; Alaçam Kırtay (n 121) 62.

²⁷⁰ Karabıyık (n 163) 39.

türünden yararlanabilir. Bu bağlamda bakıcı parası sigorta poliçesinde yazan üst limite kadar ödenir. Bakım sebebiyle doğan giderler zarar sigortası niteliğindeki, gündelik bakım parası meblağ sigortası niteliğindedir. Bu bağlamda gündelik bakım parası teminatı açısından gerçekte yapılan giderler daha az olsa dahi sözleşmede kararlaştırılan tutarın sigortacı tarafından karşılanması gerekir.²⁷¹

3.4.3 Sağlık (hastalık) sigortalarında teminatın sınırlandırılması

3.4.3.1. Ek sözleşme ile sigorta kapsamına dahil edilebilecek hususlar

SSGŞ m. 3'te sağlık (hastalık) sigortası teminatı dışında kalan haller düzenlenmiş fakat tarafların isterlerse ek sözleşme ile sayılan halleri sigorta himayesi altına alabilecekleri vurgulanmıştır. Buna göre; *“deprem, sel, yanardağ püskürmesi ve yer kayması”* ve *“2nci maddenin (f) bendinde belirtilen zararlar hariç olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler”* aksine sözleşme yoksa sigorta teminatı kapsamı dışındadır. Görüldüğü üzere deprem, sel, yanardağ püskürmesi ve yer kayması şeklinde meydana gelen doğal afetler neticesinde sigortalının yaralanması veya hastalanması ihtimali ortaya çıktığında, sigortacının sağlık sigortası sözleşmesi kapsamında ödeme yapma yükümlülüğü kural olarak yoktur. Bu bağlamda sigortacının ödeme yapma yükümlülüğü ortaya çıkması için bu yönde taraf iradelerinin bulunması şarttır. Aynı durum söz konusu genel şartların 2. maddesinin f bendinde sayılan zararlar hariç olmak üzere kanunda belirtilen terör eylemleri ve sabotaj ile bunları engellemek ve etkilerini azaltmak maksadıyla yetkili merciler tarafından yapılan müdahaleler bakımından da geçerlidir.

3.4.3.2. Teminat dışında kalan hususlar

SSGŞ m. 2' de sigorta teminatı dışında kalan haller düzenlenmiştir. Bu hükümde sayılan hallerden biri veya birkaçının gerçekleşmesi nedeniyle sigortalıların sigorta süresi içinde

²⁷¹ Ünan, *TTK Şerhi Cilt 3* (n 175) 429- 430.

hastalanmaları ve/veya herhangi bir kaza sonucu yaralanmaları ihtimalinde sigortalılar sigorta himayesi kapsamında yararlanamazlar. Bu haller; savaş, isyan gibi iç karışıklık halleri, cürüm işlemek veya cürme teşebbüs, sigortalının kendisini bile bile ağır bir tehlikeye sokması, uyuşturucu kullanımı, nükleer rizikoların çıkmasına neden olacak her türlü saldırı, terör eylemlerinde bulunma, sigortalının intihara teşebbüsü nedeniyle gelebilecek hastalık veya yaralanma halleri şeklinde sayılabilir.

3.4.3.2.1 Harp veya harp niteliğindeki olaylar

SSGŞ m. 2/1-a gereğince, harp veya harp niteliğindeki harekât, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunlardan doğan iç kargaşalıklar teminat dışı kalan durumlardandır. Dolayısıyla sporcunun hükümde sayılan haller neticesinde yaralanması durumunda sigorta sözleşmesi korumasından yararlanması mümkün değildir.

3.4.3.2.2 Cürüm işlemek veya cürme teşebbüs

SSGŞ m. 2/1-b hükmü uyarınca cürüm işlemek ya da cürme teşebbüs hali teminat altına alınamaz. Yeniden vurgulamak gerekir ki, TCK kapsamında cürüm ile kabahat ayrımı ortadan kalkmış ve cürüm olarak nitelendirilen fiillerin çoğu suç kapsamına alınmıştır. Dolayısıyla SSGŞ ilgili hükümden anlaşılması gereken TCK kapsamında suç sayılan fiillerdir. Dolayısıyla sporcunun TCK kapsamında suç sayılan fiillerden birini gerçekleştirmesi durumunda sağlık sigortasından yararlanamaz. Fakat sporcu, cürüm veya cinayeti önlemek amacıyla olaya müdahil olması ve yaralanması yahut ölmesi durumunda sigorta himayesinden yararlanabilir.

3.4.3.2.3 Sigortalının kendisini bile bile ağır bir tehlikeye sokması

Sağlık sigortası teminatı dışında kalan hallerden bir diğeri ise tehlikede bulunan kişileri ve malları kurtarma hali hariç olmak üzere, sigortalının kendisini bile isteye ağır bir tehlikeye sokacak hareketlerde bulunmasıdır (SSGŞ m. 2/1-c). Görüldüğü üzere zorunlu bir durum söz konusu olmamasına rağmen sigortalının tehlikeye bilinçli olarak kendi iradesi ile atılması durumunda sigorta teminatından yararlanılamaz. Bu bağlamda

tehlikeden kastedilen makul bir insanın yapılması halinde ne gibi neticeler doğuracağını kestirebileceği hallerdir.²⁷² Öte taraftan sigortalının daha tehlikeli bir durumdan kurtulmak için daha az tehlikeli bir duruma başvurması sigorta teminatı kapsamındadır. Zira burada bir zaruret hali söz konusudur.²⁷³

3.4.3.2.4. Uyuşturucu madde kullanımı

SSGŞ m. 2/1-d gereğince esrar, eroin gibi uyuşturucu madde kullanımı sigorta himayesinden hariçtir. Söz konusu bu hüküm olmasa dahi esrar ve eroin kullanımı TCK m. 191 bağlamında suç teşkil ettiğinden TTK m. 1404 hükmü gereğince sigorta teminatı kapsamında olamaz. Dolayısıyla sporcunun esrar ve eroin gibi uyuşturucu maddeleri tüketmesi neticesinde ortaya çıkan rizikolar hiçbir şekilde teminat altına alınamaz.

3.4.3.2.5 Nükleer rizikolar veya nükleer, biyolojik ve kimyasal silah kullanımı vb.

SSGŞ m. 2/1-e uyarınca, “*Nükleer rizikolar veya nükleer, biyolojik ve kimyasal silah kullanımı veya nükleer, biyolojik ve kimyasal maddelerin açığa çıkmasına neden olacak her türlü saldırı ve sabotaj*” nedeniyle kişinin sigorta süresi içinde hastalanması ve/veya kaza sonucu yaralanması sigorta teminatı kapsamı dışındadır.

3.4.3.2.6 Terör eylemleri ve sabotaj

Terör eylemleri ve buna bağlı olarak yapılan müdahaleler neticesinde sigortalının hastalanması ve/veya yaralanması halinde sigortacı, SSGŞ m. 2/1-f gereği ödeme yapmaktan kaçınabilir. Gerçekten SSGŞ m. 2/1-f hükmü uyarınca, “*3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj sonucunda oluşan veya bu eylemleri önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucu meydana gelen biyolojik ve/veya*

²⁷² Alaçam Kırtay (n 121) 64.

²⁷³ Karabıyık (n 163) 28.

kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak bütün zararlar” sigorta teminatı dışındadır.

3.4.3.2.7 İntihara teşebbüs

Sigortalının kendisini bile isteye tehlikeye sokması hali kapsamında sayılabilecek sigortalının intihara teşebbüsü sonucu hastalanması veya yaralanması hali SSGŞ m. 2/1-g’ de teminat dışı kalan bir durum olarak hüküm altına alınmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, buradaki intihara teşebbüs hali sporcunun akli melekelerindeki bir yetersizlikten dolayı olmamalıdır. Eğer söz konusu intihara teşebbüs hali sporcunun akli melekelerindeki eksiklikten kaynaklanıyorsa sporcu sigorta teminatı kapsamında yararlanmaya devam edecektir.

3.5 Sporcu Sorumluluk Sigortasında Riziko ve Sigorta Teminatının Kapsamı

3.5.1 Kapsam

Sorumluluk sigortalarında teminat altına alınan riskler, bütün riskler bakımından güvence sağlayan veya sadece belirlenmiş riskler bakımından güvence sağlayan sigortalar şeklinde sınıflandırılır. Bütün riskleri teminat altına alan sorumluluk sigortalarında sigortacı, sigortalanan menfaati tehdit eden tüm risklerden sorumludur. Öte yandan TTK m. 1485’in yaptığı atıf sayesinde sorumluluk sigortalarında uygulama alanı bulan TTK m. 1409 hükmü gereğince, “*sigortacı, sözleşmede öngörülen riskin gerçekleşmesinden doğan zarar veya bedelden sorumludur*”. Görüldüğü üzere kanun koyucu tüm riskler bakımından değil, sadece belirlenmiş riskler bakımından sigorta menfaati sağlanması prensibini kabul etmiştir.²⁷⁴ Dolayısıyla sigortacı, sigorta menfaatini tehdit eden tüm risklere karşı değil, sadece sigorta sözleşmesinde açıkça kararlaştırılmış olan risklerden kaynaklanan zararlardan sorumludur. Bu nedenledir ki tarafların hangi risklere karşı sigorta menfaati sağlanacağı ve söz konusu menfaatlerin sınırlarının ne olacağı hususunda

²⁷⁴ Can (n 99) 144.

iradelerini açıkça sözleşmeye yansıtılmaları önemlidir. TTK m. 1409/2'e göre, sözleşmeden öngörülen rizikolardan herhangi birinin veya bazılarının sigorta teminatı dışında kaldığını ispat yükü sigortacıya aittir.

Sporcu sorumluluk sigortaları açısından örneğin sporcunun hangi fiillerine karşı ne şartlarda sigorta himayesi sağlanacağı hususu sigorta sözleşmesinde kararlaştırılmış olması gerekir. Örneğin boks sporu ile uğraşan bir sporcunun rakibine yumruk atması sporun olağan akışı için gerekli olduğundan sporcunun sorumluluğu doğmayacak ve bu tip bir durum bakımından sporcunun sigorta himayesinden yararlanmasına gerek olmayacaktır. Fakat sporcunun gerekli dikkat ve özeni göstermemesi neticesinde rakibinin kural dışı bir yerine yumruk atması sonucu onun yaralanmasına sebep olması durumunda sporcunun sorumluluğu doğacak ve bu tip bir duruma karşı sözleşmede sigorta menfaati sağlanacağı hususunda hüküm olduğu takdirde sporcu söz konusu sigorta menfaatinden yararlanabilecek ve zararın sigortacı tarafından karşılamasını isteyebilecektir.

3.5.2 Ana teminatlar

TTK m. 1473/1'e göre, "*sigortacı, sorumluluk sigortası ile, sözleşmede aksine hüküm yoksa, sigortalının sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile, sigorta süresi içinde gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar görene, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat öder*". Benzer bir düzenleme Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortası (ÜŞKMMS) Genel Şartları m.1'de de yer alır. Buna göre sigortalı, sigorta sözleşmesinin yürürlükte olduğu süre boyunca meydana gelecek bir olay neticesinde üçüncü bir şahsın ölümüne, yaralanmasına veya sağlığının bozulmasına sebebiyet vermişse, bu üçüncü kişilerin zararı poliçede yazan tutara kadar sigortacı tarafından karşılanır. Dolayısıyla buradaki amaç, sporcunun kendi kendine uğrattığı zararı değil üçüncü bir kişiye karşı verdiği zararı karşılamaktır. Belirtmek gerekir ki spor müsabakalarında, sporcuların ölmesinden ya da yaralanmasından doğan sorumluluklar kural olarak kusur sorumluluğuna dayanır.²⁷⁵ Bir spor müsabakasında

²⁷⁵ Alparslan Şimşek, 'Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporcunun Dikkat ve Özen Yükümlülüğü' (2015) 28 (121) Türkiye Barolar Birliği Dergisi <<https://icproxy.khas.edu.tr:2207/article/11430#>> Erişim Tarihi: 10 Kasım 2022.

sporçunun kusurundan bahsedebilmek için sporçunun ya hukuka aykırı sonucu istemesi ya da bu sonucu istememekle birlikte hukuka aykırı davranıştan kaçınmak için iradesini yeterince ortaya koymamış olması gerekir.²⁷⁶

3.5.3. Sporcu sorumluluk sigortalarında teminatın sınırlandırılması

Sporcu sorumluluk sigortalarında teminatın sınırlandırılması her türlü olabilir. Bu doğrultuda ilgili sigorta genel şartlarında, teminat dışı haller ve ek sözleşme ile teminat kapsamına dahil edilebilecek hususlar ve aksine sözleşme bulunmadıkça teminat kapsamı dışında tutulan hallere ilişkin çeşitli hükümler yer alır. Tabii bunların yanında tarafların anlaşarak teminatın sınırlandırılmasına ilişkin birtakım ek özel şartlar getirmeleri de mümkündür. Diğer sigorta türlerinde olduğu gibi sporcu sorumluluk sigortalarında da sigorta teminatının hangi hususlar bakımından geçerli olduğu hangi hususlar bakımından ise geçerli olmadığına ilişkin hükümlerin belirlenmiş olması ileride çıkacak olası uyuşmazlıkların önüne geçilmesi bakımından önemlidir. Nitekim sporcu sorumluluk sigortalarında sigorta himayesi, sigortalı sporçunun hangi faaliyetlerinden kaynaklı üçüncü kişilerin tazminat talepleri ile söz konusu bu taleplerin karşılanmasına yönelik sigortacının hangi şartlarda sorumlu olacağını açıkça belirlenmesi gerekmektedir.

3.5.3.1. Miktar bakımından sınırlandırma

Sporcu sorumluluk sigortasında tıpkı diğer sorumluluk sigortalarında olduğu gibi, sigorta süresi içinde meydana gelecek zararlara karşı teminatın miktar bakımından kapsamı azami bir tutar ile sınırlandırılmaktadır. Sigorta sözleşmesinde yazan bu tutar sigortacının sorumluluğunun azami sınırını belirler.²⁷⁷ Dolayısıyla zarar gören üçüncü kişinin uğradığı zarar söz konusu azami sınıra kadar karşılanır.²⁷⁸ Gerçekten TTK m. 1473'te, "*sigortacının sorumluluk sigortası ile sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat ödeyeceği*" belirtilerek söz konusu sınır kanuni dayanak altına alınmıştır.

²⁷⁶ Şimşek (n 275) 385.

²⁷⁷ Kübra Yetiş Şamlı, 'Geçici İşgöremezlik Zararlarının Zorunlu Trafik Sigortası Teminatı Kapsamında Olup Olmadığının Değerlendirilmesi' (2020) 78 (4) İstanbul Hukuk Mecmuası <<https://dergipark.org.tr/pub/ihm/issue/60298/879241>> Erişim Tarihi: 27 Mart 2023.

²⁷⁸ Ulaş, *Zarar Sigortaları* (n 97) 987.

Sporcu sorumluluk sigortalarında, sigortacının sorumlu olacağı bu tutar taraflar arasında serbestçe tayin edilebilir. Söz konusu tutar rizikonun meydana gelmesi durumunda sigortacı tarafından azami olarak ödenmesi gereken tazminat tutarını ifade etmektedir. Dolayısıyla üçüncü kişiler tarafından talep edilen tazminat tutarı, sigorta sözleşmesinde belirlenen tutardan fazla ise sporcu aşan kısım bakımından kendisi bizzat sorumludur.²⁷⁹ Nitekim sigortacının sınırsız bir güvence sağlama imkanının mümkün olmadığı göz önünde bulundurulursa sigorta sözleşmesinde, azami sigorta bedelinin tespit edilmiş olması, rizikonun hesaplanabilir bir tutar içinde kalması, sigortacının ödeme gücünün devamının sağlanması ve reasürörlerin rizikoyu sigortacıyla birlikte taşımasını kolaylaştırması bakımından önemli ve zorunludur.²⁸⁰

Sigortacının sorumluluğunun miktar bakımından sınırlandırılması hususunda genellikle kullanılan yöntemler, sigorta sözleşmesi süresi içinde geçerli olacak şekilde uygulanan kişi başı limit (per-person limit), olay başına limit (per-occurrence limit) ve sözleşme süresince azami limittir.²⁸¹ Kişi başı belirlenen limitte, zarar gören her bir kişi için ödenebilecek azami tutar gösterilmektedirken, olay başına limitte ise aynı zarar verici olaydan kaynaklanmış olan tüm tazminat taleplerine ilişkin ödenebilecek azami tutar belirtilir.²⁸² Bu nedenle olay başı limitte, tazminat talebinde bulunanların sayısı önemli olmayıp aynı sebepten kaynaklanan bütün zararlar için talep edilen tazminat miktarının tamamı göz önüne alınmaktadır. Poliçe süresince azami limitte ise, sigorta sözleşmesinde belirlenen sigorta dönemine ilişkin bütün olaylar sonucunda meydana gelebilecek zararlara ilişkin tüm taleplere uygulanacak azami miktar ifade edilir. Bu bağlamda bir sigorta dönemi içerisinde ödenecek tazminatların toplamı sözleşmede kararlaştırılmış olan azami teminat limitini aşamaz.

3.5.3.2 Özel şart kaynaklı sınırlandırma

Sporcu sorumluluk sigortalarında, taraflar aralarında anlaşarak hangi rizikolara karşı teminat sağlanacağını kararlaştırabilirler. Öte yandan tarafların kapsam dışı bırakılmış rizikoların neler olduğunu da sözleşmede kararlaştırmış olmaları gerekir. Aksi halde

²⁷⁹ Şenocak, *Sorumluluk Sigortası* (n 96) 172.

²⁸⁰ Bkz. Şenocak, *Sorumluluk Sigortası* (n 96) 172-173.

²⁸¹ Ünan, *Sorumluluk Sigortası* (n 97) 105.

²⁸² Ünan, *Sorumluluk Sigortası* (n 97) 105.

sözleşmede belirtilmemiş riskler teminat kapsamında sayılır. TTK m. 1409/2 uyarınca; sözleşmede öngörülen rizikolardan birinin veya birkaçının sigorta teminatı dışında kaldığını ispat yükü sigortacıya aittir. Sporcu sorumluluk sigortalarında sözleşmelerinin ana temelini genel şartlar oluşturmakla birlikte, emredici hükümlere aykırı olmamak koşuluyla tarafların aralarında anlaşarak sözleşmeye özel şartlar koymaları mümkündür. Zira her türlü olayın kanunda veya genel şartlarda düzenlenmesi mümkün değildir. Örneğin, sporcunun hangi haller için ne şartlarda sigorta teminatından yararlanacağını açıkça sözleşmeye yazmak ileride doğabilecek ihtilafların önüne geçmek bakımından fayda sağlayacaktır.

3.5.3.3 Yer bakımından sınırlandırma

Sporcu sorumluluk sigortaları kapsamında sağlanan teminatların coğrafi bakımdan hangi bölge veya bölgelerde geçerli olacağı hususu sigorta teminatının coğrafi kapsamını oluşturur. ÜŞKMMS Genel Şartlarında yer bakımından sınırlamaya ilişkin herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Dolayısıyla taraflar sigorta sözleşmesinde sadece ülke sınırları içinde sigorta teminatı sağlanacağı hususunda anlaşabileceği gibi herhangi bir kısıtlamaya gitmeye de bilirler. Kısıtlamanın derecesine göre prim miktarı belirlenir. Coğrafi kısıtlama ne kadar fazlaysa prim miktarı da o oranda düşük olur.

3.5.3.4 Zaman bakımından sınırlandırma

Sporcu sorumluluk sigortalarında teminat kapsamının sınırlarının belirlenmesi açısından kabul edilen bir diğer husus sözleşmenin zaman bakımından sınırlandırılmasıdır. Sigortacı, sigorta teminatını sözleşmede kararlaştırılmış olan süre boyunca sağlamaktadır. Bir başka ifadeyle, sigorta sözleşmesi akdedecek olan taraflar irade serbestliği ilkesi gereğince belirleyecekleri süre boyunca sigorta himayesinden yararlanabilirler. Sigorta sözleşmesi ile sigortacının rizikoyu taşımayı üstlendiği bu süreye “*maddi sigorta süresi*” denir.²⁸³ Sözleşmede herhangi bir süre kararlaştırılmamışsa sigortacı, rizikoyu taşıma yükümlülüğünün devam ettiği zaman dilimi içinde meydana

²⁸³ Ayli (n 244) 140; Kender (n 65) 233; Ünan, *Sorumluluk Sigortası* (n 97) 99.

gelen zararlardan sorumludur. Ancak söz konusu süre sözleşmenin imzalandığı an değil, primin veya ilk taksitinin ödenmesi ile başlar (TTK m. 1421). Sporcu sorumluluk sigortalarında sözleşme süresinin daha çok bir sezonluk veya sadece bir turnuva- maç özelinde yaptırıldığı görülür.

3.5.3.5 Teminat dışında kalan hususlar

3.5.3.5.1 Kast

ÜŞKMMS Genel Şartlarında bazı rizikolar sigorta himayesi kapsamı dışında bırakılmıştır ve aksinin kararlaştırılması mümkün değildir. ÜŞKMMS Genel Şartları 3.A. maddesinin 1. bendine göre; kasten yapılan yahut bilerek sebebiyet verilen zararlar sigorta himayesi dışında bırakılmıştır. Yine sorumluluk sigortaları özelinde benzer bir düzenleme TTK m. 1477’de de yer almaktadır ve ilgili hükme göre, “*sigortacı, sigortalının, sorumluluk konusu olayı kasten gerçekleştirmesinden doğan zararlardan sorumlu olmaz*”. Söz konusu hüküm TTK m. 1486/1 uyarınca emredicidir. Aksinin kabulü durumunda sigortalının, sigortasına güvenerek vermiş olduğu zarar sebebiyle kendisinin malvarlığında herhangi bir eksilme olmayacağı düşüncesiyle kasti şekilde karşı tarafa zarar vermesinin önü açılmış olur ve bu durum hukuk düzeni içerisinde kabul edilebilir değildir.²⁸⁴ Bununla beraber sporcunun yaptığı fiil aynı zamanda kendisinin cezai sorumluluğunun da doğmasına sebebiyet vermiş olabilir. Bu durumda eğer sporcunun yaptığı fiil aynı zamanda TCK kapsamında suç teşkil ediyorsa kişi sigorta menfaatinden yararlanabilecek midir? TTK m. 1429 hükmüne göre; sigortacı, aksine sözleşme yoksa, sigorta ettirenin, sigortalının, lehtarın ve bunların hukuken sorumlu oldukları kişilerin ihmallerinden kaynaklanan zararları tazmin ile yükümlüdür. Sigorta ettiren, sigortalı ve tazminat ödenmesini sağlamak amacıyla bunların hukuken fiillerinden sorumlu oldukları kişiler, rizikonun gerçekleşmesine kasten sebep oldukları takdirde, sigortacı tazminat borcundan kurtulur ve aldığı primleri geri vermez. TTK m. 1452/1 gereği söz konusu hükmün ikinci cümlesi emredici sayıldığından sözleşmede aksinin kararlaştırılması mümkün değildir. Sporcunun kastından söz edebilmek için, sporcunun hukuka aykırı

²⁸⁴ TTK madde gerekçesi, m. 1477.

neticeyi görmesi ve bu neticeyi isteyerek hareketini gerçekleştirmiş olması gerekir.²⁸⁵ Örneğin bir futbol müsabakasında bir sporcunun hakeme bilerek ve isteyerek yumruk atması sonucunda hakemin burnunun kırılması durumunda futbolcunun hem cezai (TCK m. 86) hem de hukuki sorumluluğu (TBK m. 49) doğacak ve fakat sporcunun söz konusu fiili kasten işlemesi sebebiyle TTK m. 1429 gereği sigorta himayesinden yararlanamayacaktır. Öte taraftan sigortacı, sporcunun kasta varmayan her türlü kusurlu davranışı neticesinde oluşan zararı tazmin etmekle yükümlüdür.²⁸⁶

3.5.3.5.2 Sözleşmeden doğan sorumluluk

Genel Şartların 3.A maddesinin 2. bendine göre; “*Bir mukavelelinin ifasına veyahut hususi bir anlaşmaya dayanıp, sigortalının kanuni mes'uliyet ölçüsünü aşan mutalebeler*” sigorta himayesi dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla sigortacı, kanunda öngörülen sorumluluk sınırlarını aşan talepleri karşılamayacaktır.²⁸⁷ Bu nedenle tıpkı diğer sorumluluk sigortalarında olduğu gibi sporcu sorumluluk sigortalarında da sözleşmeden doğan yahut sözleşme yapılmıyaydı üstlenilmeyecek olan sorumluluklar sigorta kapsamından hariçtir. Örneğin, taraflar arasında kusursuz sorumluluk doğuracak bir borç ihdas edilmiş olması ya da alacağa ilişkin zamanaşımı süresinin uzatılmış olması sigorta koruması dışındadır.²⁸⁸

3.5.3.5.3 Belirli şahıslarla ilgili zararlar istisnası

ÜŞKMMS Genel Şartları uyarınca sigorta himayesi kapsamı dışında bırakılan bir başka hal, genel şartların 3.A maddesinin 3. bendinde düzenlenmiştir. Buna göre sigortalıya bir hizmet ya da vekalet münasebetiyle bağlı kimseler ile aile efradı tarafından ileri sürülen tazminat talepleri sigorta himayesi kapsamı dışındadır. Bu madde bakımından aile efradı, sigortalının eşi, usul ve füruu (evlatlıklar ve sigortalıyı evlat edinmiş olanlar dahil) sigortalının kendisi ile birlikte oturmaları halinde kardeşleri, damatları, gelinleri ve

²⁸⁵ Şimşek (n 275) 386.

²⁸⁶ Ayrıca bkz. Can (n 99) 146 “suç teşkil eden fiillerin önlenmesine ve failerin ıslahına matuf olması sebebiyle para cezalarından doğan sorumluluğun sigortalanması mümkün olmamalıdır.”

²⁸⁷ Çelik, *Cana Gelen Zararlarda Tazminat* (n 216) 52.

²⁸⁸ Çelik, *Cana Gelen Zararlarda Tazminat* (n 216) 52.

kendisi tarafından bakılan diğer akrabaları, sigortalının eşinin usul ve furuu ile kardeşleridir. Bu kişilerin ileri süreceği taleplerin sorumluluk sigortası kapsamı dışında tutulmasının nedeni sıkı ailevi ilişkiler sebebiyle sigortacı aleyhine birtakım teşebbüslere girişilmesi ihtimalidir.²⁸⁹ Ayrıca aynı hükmün son fıkrası uyarınca, sigortalı eğer bir şirket ise, bu şirketin sınırsız sorumlu ortakları ile bunların aile efradı tarafından şirkete karşı ileri sürülebilecek talepler sigorta himayesi dışındadır.

3.5.3.5.4 Çeşitli spor branşlarından doğan talepler

ÜŞKMMS Genel Şartları 3.A. maddesinin 5. bendine göre ise; “*otomobil, motosiklet, bisiklet, deniz motoru, at, boks ve güreş; yarış ve müsabakalarına, antrenmanlar dahil iştiraktan doğan talepler*” sigorta koruması dışındadır. Bunun sebebi sayılan spor branşlarının bünyesinde çok fazla ölüm, yaralanma vb. risk barınmasıdır. Öte yandan doktrinde bir yazar; “*Futbol gibi çok daha yaygın ve zarar olasılığı da yüksek bir spor koruma kapsamında kaldıktan sonra, güreş ve boks sporlarının kapsam dışında bırakılması pek tutarlı görülmemektedir*” şeklinde görüş belirtmiştir.²⁹⁰ Ayrıca Karayolları Trafik Kanunu²⁹¹ (KTK) m. 105/3 uyarınca; “*yarış düzenleyicilerinin, yarışa katılanların ve yardımcı kişilerin yarış esnasında üçüncü kişilere karşı sorumluluklarını karşılamak üzere bir sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunludur*”. Görüldüğü üzere KTK hükmü içerisinde sadece yarış esnasında doğan sorumluluklar için sigorta yaptırılması zorunlu tutulmuştur. Dolayısıyla antrenman esnasında doğan zararlar için ÜŞKMMS Genel Şartları m. 3.A hükmü uygulanacak ve söz konusu zararlar için sigorta himayesinden yararlanılamayacaktır.

ÜŞKMMS Genel Şartlarında düzenlenen ilgili istisna hükmünün uygulanabilmesi için hükümde de açıkça belirtildiği üzere iştirak olgusunun gerçekleşmesi gerekir. Bu bağlamda iştirak edenlerin kimler olduğunun tespiti gerekir. Boksör, güreşçi gibi sporcular ile otomobil yarışlarındaki pilotlar ve pilotun yanında bulunan kimseler, bisiklet

²⁸⁹ Çelik, *Cana Gelen Zararlarda Tazminat* (n 216) 47- 48.

²⁹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Ünan, *Sorumluluk Sigortası* (n 97) 118.

²⁹¹ Karayolları Trafik Kanunu, Kanun Numarası: 2918, Kabul Tarihi: 13.10.1983, RG 18.10.1983/ 18195

sürücülerini vs. iştirak eden konumundadır. Öte yandan organizasyondaki güvenlik görevlisi iştirak eden sayılmamaktadır.²⁹²

ÜŞKMMS Genel Şartlarında açıklanan istisna hükmüne konu olması için gereken bir başka husus ilgili yarış ve müsabakalar daha önceden düzenlenmiş olmalıdır. Bir başka ifadeyle iki araç sürücüsünün trafikte normal seyirdeyken bir anda rekabete girip yarış yapmaları ya da iki gencin boksa tutuşma halleri söz konusu hükümdeki istisna kapsamında değerlendirilmez.

3.5.3.5.5 Harp, ihtilal, isyan, ayaklanma, grev vb. haller

ÜŞKMMS Genel Şartları 3.A maddesinin 6. bendi uyarınca harp, ihtilal, isyan, ayaklanma, grev ve bunların bastırılmasından ve el koyulmasından doğan zararlarla ilgili talepler sigorta korumasından hariçtir. Gerçekten de sayılan sebepler zaten sorumluluk sigortasına ait rizikonun özelliklerini taşımamaktadır. Zira savaş gibi durumlarda işlenen fiiller olağan gereği kasten gerçekleştiği için zaten sigorta himayesinden yararlanılamaz.²⁹³

3.5.3.5.6 Terör eylemleri ve sabotaj

Son olarak ÜŞKMMS Genel Şartları 3.A maddesinin 9. bendine göre, “*kanunda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar*” sigorta kapsamı dışında tutulmuştur.

²⁹² Ünan, *Sorumluluk Sigortası* (n 97) 117; Öte yandan hakemlerin iştirak eden olup olmadıkları tartışmalıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Çelik, *Cana Gelen Zararlarda Tazminat* (n 216) 65.

²⁹³ Çelik, *Cana Gelen Zararlarda Tazminat* (n 216) 55.

4. SONUÇ

İnsanlığın doğuşundan bugüne kadar var olan spor, gün geçtikte gelişip olgunlaşmış ve günümüzdeki halini almıştır. İlk çağlarda hayatı devam ettirmek amacıyla yapılan toplayıcılık, atıcılık vb. spor faaliyetleri daha sonrasında eğlence ve vakit geçirme amacıyla da yapılmaya başlanmıştır. M.Ö 776 yılında ilk kez düzenlenen antik Olimpiyat Oyunları bu duruma örnek verilebilir. Söz konusu bu oyunlar “*olimpia*” şehrinde her dört yılda bir düzenlenmiş ve kentin en güzel vücutlu ve en kuvvetli insanları bu oyunlara katılmıştı. Günümüzde ise spor, teknolojinin de gelişmesiyle birlikte çok daha fazla alana yayılmış ve bu sayede milyon dolarlık oyuncu sözleşmelerinin, reklamların, sponsorlukların vb. havada uçtuğu bir hale gelmiştir.

Hal böyle olunca spor paydaşlarının kazançları oldukça artmış fakat bunun karşılığında kaybedecekleri riskler de çoğalmıştır. Her ne kadar ülkemizde sporcu sigortaları gereken öneme kavuşmamış olsa da sporcuların sigortalanması hususu sporcunun sağlığı ve kariyeri açısından oldukça önemlidir. Özellikle de sosyal sigortalardan faydalanamayan amatör sporcuların en azından özel sigortalar kapsamında korunmasının zorunlu olması gerektiği kanaatindeyiz.

Sigorta sözleşmelerini sporcunun bizzat kendisi sigorta şirketi ile akdetmesi mümkünken, sporcunun bağlı olduğu kulüp veya federasyonun da sporcusu lehine sigorta sözleşmesi akdetmesi mümkündür. İlk durumda sporcu, sigorta ettiren konumunda olup sigortacının sağladığı sigorta himayesinden yararlanacak kişi bizzat kendisidir. Sağlanan bu himayenin karşılığında ise sigortacıya prim ödeme borcu altındadır. Buna karşılık spor kulübünün veya ilgili federasyonun sporcu lehine sigortacı ile sigorta sözleşmesi akdetmesi durumunda, spor kulübü veya federasyon sigorta ettiren sıfatına haizken, bu sigortadan yararlanacak olan sporcu ise sigortalı konumundadır. Bu tip bir durumda prim ödeme borcu sigorta ettiren sıfatına sahip olan kulüp veya federasyon üzerindedir. Uygulamada sıklıkla federasyonların ilgili talimatlarında, kulüplerin sporcularını özel sigortalar kapsamında sigortalatmaları gerektiği aksi halde federasyonlar bünyesinde düzenlenen organizasyonlara katılmanın mümkün olmadığı hususunun düzenlendiği görülür.

Sporcu sigortaları TTK kapsamında; sorumluluk sigortaları, can sigortaları ve grup can sigortaları başlıkları altında toplanabilir. Öncelikle belirtmek gerekir ki; spor, önceden

kararlaştırılmış kurallara uygun olarak ifa edilmesi zorunlu bir faaliyettir. Dolayısıyla sporcu ister amat3r isterse de profesyonel olsun, kuralla uygun olmayan bir hareket neticesinde zarar meydana gelmişse bu zarardan dolayı sporcunun sorumluluğu gündeme gelecektir. Sporcuların bu sorumluluğu TBK m. 49 gereği haksız fiil sorumluluğudur. Dolayısıyla sporcunun bu tip bir durumdan sorumlu tutulabilmesi için zarar, kusur, hukuka aykırılık ve illiyet bağı şartlarının birlikte bulunması gerekmektedir. Sporcunun kusuruyla nc kiişye zarar vermesi neticesinde malvarlığında meydana gelecek eksilme, sporcunun sorumluluk rizikosuna karşı sigorta ettirilmii olmasđ ihtimalinde s3z konusu nc kişinin zararı sigorta şirketi tarafından karşılanacaktır. Bu durumda sigortacı ilgili 3demeyi sigorta ettirene değil zarar g3ren nc kişiyeye yapar. 3te yandan, sporcunun nasıl olsa sigortam var düşüncesiyle nc bir kişiyeye kasten zarar vermesi durumunda sigortacının bu zararı karşılamak gibi bir borcu yoktur. Zira aksi yorum, sigorta prensibinin mantığına aykırı düşer.

Bunun yanında sporcuların can sigortaları kapsamında sigortalanması uygulamada daha yaygın olarak karşımıza çıkar. TTK can sigortalarını; hayat sigortası, kaza sigortası ve hastalık- sağlık sigortası şeklinde ayrı ayrı düzenlemiştir. Hayat sigortası, sigortacının s3zleşmede belirlenen primin 3denmesi karşılığında sigorta ettirene veya onun belirlediği bir nc kişiyeye, sigortalının 3lm yahut hayatta kalması rizikolarına karşı sigorta bedelini 3demeyi üstlendiği sigorta türüdür. Bununla birlikte eğer sigorta ettiren başkasının hayatđ üzerinde hayat sigortası yaptırmak istiyorsa, o kişinin hayatının devamında lehtarın menfaatinin bulunması şarttır.

Hayat sigortaları 3lme bağlı veya yaşama bağlı olarak akdedilebilir. Sporcuların yaptığı iş daha çok fiziksel aktiviteye dayandığından kişiler yaşlandıkça bu faaliyetlerini sürdürmeleri zorlaşmaktadır. Bu nedenle uygulamada çokça sporcunun erken yaşta emeklilik kararı aldığı yahut çeşitli sebeplerle spora devam edemeyeceğini açıkladığı g3rlr. Dolayısıyla sporcuların belli bir yaştan sonra hayatta kalmaları ihtimaline karşı hayat sigortası yapmaları onlara fayda sağlayacaktır. Keza aynı şekilde ani 3lmleri sonucu geride kalan sevdiklerinin menfaati için yine hayat sigortası yaptırmayı tercih edebilirler.

Bununla beraber; kaza sigortaları açısından da sporcuların sigortalanması büyük 3nem arz etmektedir. Zira 3zellikle temas halinde icra edilen sporlarda kaza sonucu sakatlık

meydana gelmesi uygulamada oldukça yaygın olarak görülür. Sporcunun kaza neticesinde ölmesi, geçici veya sürekli şekilde sakatlanması veya iş göremez hale düşmesi ya da sporcunun iyileşmesi için gereken tedavi masrafları kaza sigortası kapsamında himaye altına alınan unsurlardır.

Ayrıca insan yaştan bir varlık olduğundan bazen içsel (vücut bünyesinden kaynaklanan) nedenlerle bazen de dış etkiler sebebiyle vücut bütünlüğünün bozulması veya işlevlerini kaybetmesi gibi durumların tedavisi için birtakım masraflar yapmak zorunda kalabilir. Dolayısıyla bu tip masraflarla tek başına mücadele etmek istemeyen bir kişinin hastalık veya sağlık sigortası yaptırmaları mümkündür. Bu sigorta ile sigortacı; hastalık sonucu gerekli hale gelen ilaç dahil her türlü tıbbi bakım, gebelik ve doğum, hastalıkların erken tanısına yönelik ayaktaki incelemeler de içinde olmak üzere sözleşmede kararlaştırılan giderleri, tedavinin tıbben yatarak yapılmasının gerekli olduğu durumlarda günlük hastane giderleri, sigortalının hastalık sonucu çalışmaması nedeniyle elde edemediği kazançlar için kararlaştırılan günlük iş görememe parası, sigortalı bakıma ihtiyaç duyar duruma geldiği takdirde bakım nedeniyle doğan giderler veya kararlaştırılan gündelik bakım parası için teminat sağlar. Belirtmek gerekir ki; özellikle aktif spor hayatını devam ettiren sporcular için hastalık ve/veya sağlık sigortasının yaptırılması hayati önem taşımaktadır. Fakat kural olarak bu sigorta tipi yurt içinde geçerli olduğundan özellikle deplasman sırasında da söz konusu sigorta teminatının geçerli olduğuna ilişkin hükmün sözleşmeye konulması sporcular açısından önem arz etmektedir.

Yukarıdakilere ek olarak; özellikle futbol, basketbol, voleybol, hentbol, ragbi, beyzbol, softbol, kriket, su topu, buz hokeyi vb. takım sporlarıyla uğraşan kulüplerin sporcularını tek bir sigorta sözleşmesi ile sigortalatması mümkündür. Grup sigortası olarak adlandırılan bu sigortalar, bireysel akdedilen sigortalara göre birtakım avantajlar sağladığından uygulamada spor kulüpleri bu tip grup sigortaları yapmayı tercih etmektedir. Söz konusu avantajların en önemlisi olarak prim düşüklüğü gösterilebilir.

Özellikle sporcular ve kulüpleri açısından grup can sigortaları öne çıkmaktadır. Grup can sigortaları kapsamında sigorta ettiren (kulüp), sigortacı şirket ile tek bir sözleşme akdederek grubu oluşturan sigortalıların (sporcuların) ilgili sigorta sözleşmesi kapsamında sigorta himayesinden faydalanmalarını sağlayabilir. Bu kapsamda sigorta

sözleşmesinden doğan prim ödeme borcu sigorta ettirenin yani kulübün üzerindeyken, sözleşmeden yararlanacak kişi sigortalı olan gruptur.

TTK m. 1496'a göre; grup can sigortaları, en az on kişiden oluşan, sigorta ettiren tarafından, belirli kıstaslara göre kimlerden oluştuğunun belirlenebilmesi imkânı bulunan bir gruba dahil kişiler lehine yapılan tek bir sözleşmeden oluşan sigorta türüdür. Bu bağlamda, sigortalı grubun tek tek kimlerden oluştuğunun bilinmesi şart değildir, grubun kimlerden oluşacağıının belirlenebilmesi yeterlidir. Ayrıca grup sigortası sözleşmesinin kurulduktan sonra on kişinin altına düşmesinin de bir önemi yoktur, sözleşme kaldığı yerden devam edecektir.

Son olarak; milli takıma çağırılan sporcuların sigortalanması hususunda da ilgili federasyonlar talimatlarına sporculara ve kafiyeledeki diğer yetkili kişilere özel sigorta yaptırılması konusunda hüküm koyarak onlara; maç, antrenman ve seyahatleri boyunca çeşitli hastalık, sakatlık, ölüm vb. rizikolara karşı sigorta himayesi sağladıkları görülür.

Yukarıda yaptığımız tüm açıklamalar ışığında, sporcuların sigortalanması konusundaki bilincin daha da artırılması gerektiği kanaatindeyiz. Özellikle kulüplerinden herhangi bir ücret almadan faaliyetlerini yürüten amatör sporcuların sosyal sigortalardan da faydalanamadıkları düşünüldüğünde en azından özel sigorta himayesi kapsamında korunmalarının zorunlu tutulması gerekmektedir. Ayrıca sporcular açısından; faaliyette buldukları spor branşları, yaş, geçirdiği hastalıklar ve sakatlıklar, aldığı maaş vb. kriterlere göre daha fazla özel hüküm içeren sigorta sözleşmelerinin düzenlenmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akgün E, *Ferdi Kaza Sigortası Sözleşmesi* (1. Bası, On İki Levha 2017).
- Akgün E, 'Hayat Sigortası Genel Şartları'nın Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Uygunluğuna İlişkin Bir İnceleme' (2017) 75 (2) İÜHFM, 557- 585.
- Akgün E, 'Sigorta Sözleşmelerinde Teminatın Kapsamına Genel Bir Bakış' (2017) 12 (153-154) Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 89-103. ("Sigorta Sözleşmelerinde Teminat" olarak anılmıştır).
- Alaçam Kırtay B, *Özel Sağlık Sigortası Sözleşmesi* (1. Bası, Seçkin 2022).
- Antalya OG, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2* (1. Bası, Legal 2015).
- Aral Eldeleklioğlu İ, '6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Sigortacılık Mevzuatı Uyarınca Sigortacının Aydınlatma Yükümlülüğü' (2012) 18 (1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 383-402.
- Arseven H, *Sigorta Hukuku* (1. Bası, Beta 1987).
- Aydın U, Canbey Özgüler V, Kocabaş F, Yalız Solmaz D, Katırcı H, Demirkaya S, Yüce A ve Etcı H, 'Türkiye'de Profesyonel Sporcuların Çalışma Koşulları ve Örgütlenme Eğilimleri' (2017) 1 (4) Çalışma ve Toplum Dergisi, 1873- 1912.
- Aydos OS, 'Sporcu Sözleşmesinin Feshi' (2013) 62 (3) AÜHFD, 643-689.
- Ayhan R, Çağlar H ve Özdamar M, *Sigorta Hukuku Ders Kitabı* (4. Bası, Yetkin 2020).
- Ayli A, *İnşaat Bütün Riskler Sigortasında Riziko* (1. Bası, Yetkin 2012).
- Bahtiyar M, 'Sigorta Poliçesi Özel Koşulları, Genel Koşullardan Ayırılması ve Bazı Sorunlar' in Yaşar Karayalçın (ed), (1998) 331 (1) Prof. Dr. Ali Bozer'e Armağan, 133-148.
- Balkanlı M, 'Özel Sağlık Sigortası Türkiye ve Dünya Uygulamaları' (Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi 2017).
- Baştürk F, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu* (1. Bası, Beta 2007).
- Bilgen M, *Öğreti ve Uygulamada Sigorta Hukuku* (1. Bası, Adalet 2017).
- Bozer A, *Sigorta Hukuku: Genel Hükümler- Bazı Sigorta Türleri* (2. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2009).
- Bozkurt T, *Sigorta Hukuku* (12. Bası, On İki Levha 2021).
- Bölükbaşı AG ve Pamukçu EB, *Sigortanın Temel Prensipleri* (1. Bası, Türkmen 2009).
- Can M, *Türk Özel Sigorta Hukuku (Ders Kitabı) Cilt 1* (1. Bası, Adalet 2018).

- Cankalp M, *Sporda Yönetim ve Organizasyon* (1. Bası, Nobel 2002).
- Cem Ç, *Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi* (1. Bası, On İki Levha 2012).
- Çağlayan R, *Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinleri)* (1. Bası, Asil 2007).
- Çeker M, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sigorta Hukuku* (22. Bası, Karahan 2020).
- Çelik AÇ, *Cana Gelen Zararlarda Tazminatın Ölçüsü ve Kazanç Kavramı* (1. Bası, Legal 2006) (“Cana Gelen Zararlarda Tazminat” olarak anılmıştır).
- Çelik AÇ, *Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk ve Zamanaşımı* (3. Bası, Seçkin 2018).
- Çelik AÇ, *Trafik Kazalarında Tazminat ve Sigorta Hukuk ve Ceza Sorumluluğu* (1. Bası, Seçkin 2017).
- Çelik E, ‘Sorumluluk Sigortasında Riziko Sınırlamaları Yönünden Sportif Etkinlikler İstisnası’ (Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi 2010).
- Çiftçi T, ‘Grup Sigortası Kavramı ve Tabi Olduğu Esaslar’ (Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi 2016).
- Dural M ve Öğüz T, *Türk Özel Hukuku Cilt 2 (Kişiler Hukuku)* (10. Bası, Filiz 2010).
- Ekşi N, *Spor Tahkim Hukuku* (1. Bası, Beta 2015).
- Eldeleklioğlu İA, ‘6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Sigortacılık Mevzuatı Uyarınca Sigortacının Aydınlatma Yükümlülüğü’ (2012) 18 (1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 383-402.
- Eren F, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (20. Bası, Yetkin 2016).
- Ertaş Ş ve Petek H, *Spor Hukuku* (3. Bası, Yetkin 2017).
- Erten R, *Milletlerarası Özel Hukukta Spor* (1. Bası, Adalet 2007).
- Fişek K, *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya’da ve Türkiye’de Spor Yönetimi* (1. Bası, YGS 2003).
- Genç DA, ‘Sporun Sujeleri’ in Hüseyin Can İvizler (ed), *Spor Hukuku Ders Kitabı* (Alfa 1998) (“Spor Hukuku” olarak anılmıştır).
- Genç DA, ‘Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi’ (1. Bası, Bağırhan 1999) (“Stratejik Yönetim” olarak anılmıştır).
- Gezgez ZT, ‘Sporcu Sigortaları ve Birleşik Devletler Uygulamaları’ (2013) Reasürör, 7-17.
- Gülşen R, *Spor Hukuku* (2. Bası, Adalet 2013).

- Günel AN ve Küçükgüngör E, 'Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı' (1998) 1 (3) TBBD, 1035- 1065.
- Günay B, *Sigorta Hukuku* (3. Bası, Seçkin 2021).
- Güney E, 'Yeni Spor Kanunu: Spor Kulüplerini ve Federasyonları Bekleyen Değişiklikler' (KHAS Hukuk Bülteni, 2022).
- Güvel EA ve Güvel AÖ, *Sigortacılık* (8. Bası, Seçkin 2018).
- Helvacı S, *Gerçek Kişiler* (3. Bası, Legal 2012).
- Kabukçuoğlu Özer FD, *Mukayeseli Hukukta ve Uygulamada Hayat Sigortası* (2. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2014).
- Kaner İD, *Sigorta Hukuku* (4. Bası, Filiz 2020)
- Kara H, *Sigorta Hukuku* (1. Bası, On İki Levha 2021).
- Karabıyık A, 'Poliçe Genel Şartları ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Uyarınca Sağlık Sigortası Sözleşmesi' (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi 2006).
- Kayıhan Ş ve Bağcı Ö, *Türk Özel Sigorta Hukuku Dersleri* (4. Bası, Umuttepe 2019).
- Kayıhan Ş ve Günergök Ö, 'Kaza Sigortaları' (2020) 5 (9) İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 221-245.
- Kender R, *Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku* (16. Bası, On İki Levha 2017).
- Kılıçarslan EA, 'Spor Müsabakalarında Yaralanma' (Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi 2019).
- Kramer SH, *Tarih Sümerde Başlar* (Hamide Koyukan tr, 1. Bası, Kabalcı 1999).
- Küçükgüngör E, 'Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu' (1998) 2 (2) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 0-0.
- Nomer E, *Devletler Hususi Hukuku* (22. Bası, Beta 2017).
- Nomer HN, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (13. Bası, Beta 2013).
- Oğuzman K ve Barlas N, *Medeni Hukuk* (21. Bası, Vedat 2015).
- Oğuzman K ve Öz T, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2* (15. Bası, Vedat 2020).
- Oğuzman K, Seliçi Ö ve Oktay Özdemir S, *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)* (9. Bası, Filiz 2009).
- Omağ MK, *Türk Sigorta Hukukunda Rizikonun Ağırlaşması Sorunu* (1. Bası, SHTD 1985).

- Orhaner E, Türkiye’de Sağlık Sigortası (1. Bası, Siyasal Kitapevi 2000).
- Öner S, ‘Sporda Sosyal Güvenlik’ (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi 2011).
- Özbolat M, *Temel Sigortacılık* (8. Bası, Seçkin 2020).
- Özdamar M, *Sigortacının Sözleşme Öncesi Aydınlatma Yükümlülüğü* (1. Bası, Yetkin 2009).
- Özdamar M ve Doğan B, *Sigorta Hukuku* (1. Bası, Seçkin 2020).
- Özdilek Ç, Şentürk A ve Döşyılmaz E, ‘Modern Olimpiyat Oyunlarının Tarihi Gelişimi ve Olimpiyatların Gezici Olma İlkesinin Günümüze Kadar Düzenlenen Oyunlar Açısından Değerlendirilmesi’ (2003) 1 (9) Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1-15.
- Petek H, ‘Futbolcu ile Kulübü ve Milli Takım Arasındaki Hukuki İlişkiler’ 2016 (22) 3 Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 2407-2434.
- Saraç C, *Hastalık Sigortası* (1. Bası, Altın Nokta 2013).
- Şeker Öğüz Z, *Deniz Yoluyla Yük Taşınmasında Sigorta Himayesinin Kapsamı* (1. Bası, Beta 2001).
- Şeker Öğüz Z ve Kuyucu S, *Yeni Türk Ticaret Kanununda Sigorta Hukuku* (1. Bası, Filiz 2011).
- Şenocak K, *Mesleki Sorumluluk Sigortası* (1. Bası, Turhan 2000) (“Sorumluluk Sigortası” olarak anılmıştır).
- Şenocak K, *Üçüncü Şahıs Lehine Hayat Sigortası Sözleşmesi (Türk Ticaret Kanunu ve Tasarısı Açısından)* (1. Bası, Turhan 2009) (“Hayat Sigortası” olarak anılmıştır).
- Şimşek A, ‘Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporcunun Dikkat ve Özen Yükümlülüğü’ (2015) 28 (121) Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 381- 402.
- Tekin A ve Tekin G, ‘Antik Yunan Dönemi: Spor ve Olimpiyat Oyunları’ (2014) 7 (28) Tarih Okulu Dergisi, 121-140.
- Tuncay AC ve Ekmekçi Ö, *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri* (19. Bası, Beta 2017).
- Ulaş I, *Uygulamalı Can Sigortası Hukuku* (2. Bası, Turhan 2002).
- Ulaş I, *Uygulamalı Zarar Sigortaları Hukuku: Genel Hükümler, Mal ve Sorumluluk Sigortaları* (8. Bası, Turhan 2012) (“Zarar Sigortaları” olarak anılmıştır).
- Ulubay G, ‘Bedensel Zararların Tazmininde Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası’ (Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi 2018).

- Uslu F, *Spor Hukuku Dersleri* (1. Bası, Adalet 2016).
- Uyral E, ‘Sporcularda Emeklilik Dönemini Etkileyen Faktörler: Emeklilik Mi? Boşluk Mu?’ (2017) 1 (1) Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi, 20-32.
- Ünan S, *Hayat Sigortası Sözleşmesi* (1. Bası, Beta 1998) (“Hayat Sigortası Sözleşmesi” olarak anılmıştır).
- Ünan S, *İsteğe Bağlı Genel Sorumluluk Sigortasında Riziko* (1. Bası, Beta 1998) (“Sorumluluk Sigortası” olarak anılmıştır).
- Ünan S, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap Sigorta Hukuku Cilt 1* (1. Bası, On İki Levha 2016) (“TTK Şerhi Cilt 1” olarak anılmıştır).
- Ünan S, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi Altıncı Kitap Sigorta Hukuku Cilt 3* (1. Bası, On İki Levha 2017) (“TTK Şerhi Cilt 3” olarak anılmıştır).
- Wong GM and Deubert C, ‘The Legal & Business Aspects of Career-Ending Disability Insurance Policies in Professional and College Sports’ (2010) 17 (2) Jeffrey S. Moorad Sports Law Journal, 473-527.
- Yatkın C, ‘Türkiye’de Sporcuların Vergilendirilmesi’ (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi 2006).
- Yazıcıoğlu E ve Şeker Öğüz Z, *Sigorta Hukuku* (5. Bası, Filiz 2022).
- Yetim A, *Sosyoloji ve Spor* (1. Bası, Gazi 2019).
- Yetiş Şamlı K, ‘Geçici İşgöremezlik Zararlarının Zorunlu Trafik Sigortası Teminatı Kapsamında Olup Olmadığının Değerlendirilmesi’ (2020) 78 (4) İstanbul Hukuk Mecmuası, 1763- 1781.
- Yetiş Şamlı K, ‘Sigortacının Aydınlatma Yükümlülüğünü Düzenleyen TTK m.1423 Hükmüne İlişkin Bazı Değerlendirmeler’ (2016) 22 (3) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 2977- 3004.
- Yıldız D, *Çağlarboyu Türkler’de Spor* (1. Bası, Telebasım 2002).

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi

<https://icproxy.khas.edu.tr:2189/literatur/batider-makaleler/6102-sayili-ticaret-kanunu-na-gore-hayat-sigortalarinda-sigorta-ettirenin-sozlesmenin-yapilmasi-3>

Dergipark

<https://dergipark.org.tr/tr/>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/55299>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789919>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/622966>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/400908>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/373245>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/373483>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2007021>
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihm/issue/60298/879241>
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/36734/422590>
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruhad/issue/48141/609587>

FIFA

<https://digitalhub.fifa.com/m/e7a6c0381ba30235/original/g1ohngu7qdbxyo7kc38e-pdf.pdf>

International Olympic Committee

<https://olympics.com/ioc/news/-faster-higher-stronger-together-ioc-session-approves-historic-change-in-olympic-motto>

Jeffrey S. Moorad Sports Law Journal

<https://digitalcommons.law.villanova.edu/mslj/vol17/iss2/8/>

Jurix

<https://www.jurix.com.tr/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2207/article/7681>

Kamu Denetçiliği Kurumu

<https://www.dthukuk.net/2021/02/03/tbmm-kamu-denetciliginin-tffye-tavsiye-karari/>

Legal Bank Elektronik Hukuk Bankası

<https://legalbank.net/arama>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-13-hd-e-2002-14234-k-2003-3148-t-20-03-2003-yargitay-13-hukuk-dairesi-karari/449601/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-13-hd-e-2012-5555-k-2012-14356-t-04-06-2012/1167961/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-11-hd-e-1998-1707-k-1998-3072-t-04-05-1998-yargitay-11-hukuk-dairesi-karari/536566/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-11-hd-e-2011-5996-k-2013-7392-t-16-04-2013/3702059/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2014-15519-k-2014-18629-t-15-12-2014/2303766/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2014-17446-k-2015-5966-t-16-04-2015/2238752/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2013-3093-k-2013-3323-t-14-03-2013/3706172/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-11-hd-e-1996-3239-k-1996-4799-t-28-06-1996-yargitay-11-hukuk-dairesi-karari/442419/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2015-9400-k-2018-470-t-31-01-2018/3067071/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2013-12575-k-2014-1010-t-04-02-2014/1747613/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-11-hd-e-2007-8812-k-2008-12196-t-03-11-2008-hirsizlik-sigortasi/654159/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-11-hd-e-2020-1318-k-2021-1379-t-17-02-2021/3977691/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2018-4420-k-2018-12921-t-27-12-2018/3405579/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2016-10250-k-2019-7461-t-13-06-2019/3410427/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-11-hd-e-2015-8151-k-2016-2748-t-14-03-2016-hayat-sigortasi-teminatini-tahsili-istemi-beyan-yukumu/2407313/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2016-16413-k-2019-6830-t-27-05-2019/3422273/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-11-hd-e-2001-7229-k-2001-8754-t-06-11-2001-yargitay-11-hukuk-dairesi-karari/441788/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-11-hd-e-2003-12696-k-2004-6552-t-08-06-2004-yangin-konut-paket-sigorta-policesinden-kaynaklanan-ta/278812/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-11-hd-e-1999-6585-k-2000-328-t-25-01-2000-yargitay-11-hukuk-dairesi-karari/442774/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2016-17732-k-2019-8659-t-30-09-2019/3518694/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2016-10250-k-2019-7461-t-13-06-2019/3410427/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-11-hd-e-2003-6749-k-2004-1302-t-16-02-2004-yargitay-11-hukuk-dairesi-karari/437496/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-11-hd-e-2009-11092-k-2011-10375-t-15-09-2011/1171193/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2015-17343-k-2018-7332-t-19-07-2018/3210953/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2355/belge/y-17-hd-e-2013-12554-k-2013-12128-t-12-09-2013-trafik-kazasindan-kaynaklanan-yaralanmaya-bagli-maddi/1425408/>

Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi

<https://www.lexpera.com.tr/>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2189/ictihat/yargitay/9-hukuk-dairesi-e-2003-19877-k-2003-20178-t-8-12-2003>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2189/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2000-565-k-2000-1700-t-02-03-2000>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2189/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2015-15598-k-2018-7298-t-18-7-2018>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2189/ictihat/yargitay/4-hukuk-dairesi-e-2013-2098-k-2013-20096-t-18-12-2013>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2189/ictihat/sigorta-tahkim-komisyonu/hakem-karari-k-no-2011-08-k-tarihi-04-01-2011>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2189/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2004-7316-k-2005-3743-t-18-04-2005>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2189/ictihat/yargitay/17-hukuk-dairesi-e-2013-16501-k-2015-3536-t-26-2-2015>

<https://icproxy.khas.edu.tr:2189/ictihat/bolge-adliye-mahkemesi/istanbul-bam9-hd-e-2018-2420-k-2020-3518-t-17-9-2020>

Milli Eğitim Dergisi

https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/150/guclu.htm

Reasürör Dergisi

http://www.millire.com/dergi/SAYI_88.pdf

Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü

<https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler>

<https://shgm.gsb.gov.tr/Federasyonlar>

<https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/112/105/Tarihce>

TBMM Kamu Denetçiliği Kurumu

<https://www.dthukuk.net/2021/02/03/tbmm-kamu-denetciliginin-tffye-tavsiye-karari/>

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Sa%C4%9F1%C4%B1k%20Sigortas%C4%B1.pdf

Tarih Okulu Dergisi

https://www.researchgate.net/publication/314787720_ANTIK_YUNAN_DONEMI_SPOR_VE_ANTIK_OLIMPIYAT_OYUNLARI/link/603ad7eaa6fdcc37a8592861/download

Türkiye Barolar Birliği

<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m1998-19983-882>

<http://tbbayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/sigorta-hukuku.pdf>

Türkiye Futbol Federasyonu

<https://www.tff.org/Resources/TFF/Auto/8e4acaf6ccc945cea5d2508e48de9784.pdf>

<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/STATULER/2022-2023/2022-2023-TFF-3-LIG-STATUSU-16-02-2023.pdf>

<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statusu-ve-Transferleri-Talimati.pdf>

<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Amator-Futbolcu-Lisans-ve-Transfer-Talimati.pdf>

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi

<https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpiyat-Oyunlari-Tarihi/44/1>

http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/624923_ioc_antlasmasi.pdf

UNESCO

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409.locale=en>

Yargıtay Karar Arama

<https://karararama.yargitay.gov.tr>

YÖK Ulusal Tez Merkezi

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>

Yüksek Seçim Kurulu

<https://www.ysk.gov.tr/doc/karar/dosya/2262/2015-107.pdf>

Wikipedia

[https://tr.wikipedia.org/wiki/ATV_\(ta%C5%9F%C4%B1t\)#:~:text=ATV%20\(%C4%B0ngilizce%3A%20All%20Terrain%20Vehicle,yanmal%C4%B1%20motorlar%20ile%20%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fan%20ara%C3%A7lard%C4%B1r.](https://tr.wikipedia.org/wiki/ATV_(ta%C5%9F%C4%B1t)#:~:text=ATV%20(%C4%B0ngilizce%3A%20All%20Terrain%20Vehicle,yanmal%C4%B1%20motorlar%20ile%20%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fan%20ara%C3%A7lard%C4%B1r.)

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Supermoto>

https://tr.wikipedia.org/wiki/Kalk%C4%B1%C5%9F_yar%C4%B1%C5%9F%C4%B1

Web Sitesi

<http://www.grpbenefits.net/New/healthinsuranceterms.htm>

<https://www.hdisigorta.com.tr/upload/document/088c49a1-a3b3-427f-9af9-15685a99315a.pdf>

<https://kurumsal.quicksigorta.com/pdf/teminat/Ferdi-Kaza-Sigortas%C4%B1-Teminatlar%C4%B1-ve-Klozlar%C4%B1.pdf>

<https://www.teknolojioku.com/oyun/e-sporda-emekli-olma-yasi-30dan-25e-geriledi-5cd94f1e5fe8292f1c478ae2>

<https://www.axasigorta.com.tr/media/t1/001/635/235/379/55-SUPER-SAGLIGIM-PLATIN-OZEL-SARTLAR-01-10-2021.pdf>

<https://dogruhukuk.com.tr/yargitay-detay-Yargitay-17-Hukuk-Dairesi-2018-5206-Esas-2020-5740-Karar-Sayili-Ilami.html>

<https://www.flypgs.com/ekstrem-sporlar/motokros>

<https://bogazici.olimpiyatkomitesi.org.tr/>

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı

: Gülferm Kocaoğlu

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi

: Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Bildiği Yabancı Diller

: İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar ve Tarihleri

: Sevdimbaş Hukuk Bürosu 2019-2020 (1 yıl)

: Galatasaray Spor Kulübü Kadın Futbol Takımı
Sportif Direktör Yardımcısı (2022- devam ediyor)